

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2026–27

Kunnanvaltuusto 18.11.2024

Sisällysluettelo

Kirkkonummen tunnusluvut 2025	3
Kunnanjohtajan esipuhe	4
Kirkkonummen kuntastrategia 2024–2030	6
Strategiset tavoitteet	8
Kirkkonummen ilmastobudjetti	17
Kirkkonummen kunnan toimintaympäristö	20
Väestösuunnite	20
Työllisyys	20
Yleisperustelut	22
Talouden kehitys vuosina 2025–2027	22
Taloudelliset lähtökohdat	23
Vuoden 2024 tilinpäätöksen nuste	23
Talousarvio 2025	23
Riskienhallinta	26
Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta	28
Kirkkonummen kunnan konserni	31
Tytäryhtiöt	31
Käyttötalousosa	33
Käyttötalouden yhteenveto	33
Yhteiset palvelut	35
Työllisyysalueen palvelut	40
Sivistyksen toimiala	42
Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta	46
Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta	58
Ruotsinkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta	64
Yhdyskuntatekniikan toimiala	71
Yhdyskuntatekniikan lautakunta	72
Rakennus- ja ympäristölautakunta	82
Toimitilapalvelujen lautakunta	87
Tuloslaskelmaosa	94
Rahoitusosa	98
Investointiosa	100
Liikelaitos Kirkkonummen Vesi	115
Kirkkonummen Veden tulos- ja rahoituslaskelmat	119
Liitteet	124

Kirkkonummen tunnusluvut 2025

Verorahojen käyttö

Kasvatus ja koulutus
Suomen- ja ruotsinkielinen

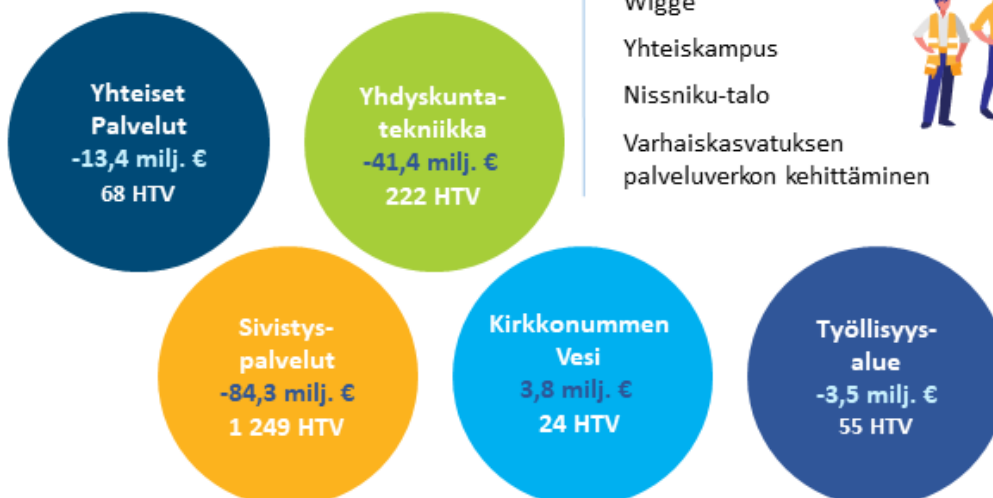

Varhaiskasvatus	Perusopetus	Lukio
11 240 € / lapsi 0–6 v	11 830 € / oppilas	8 740 € / opiskelija

Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntapalvelut

Kulttuuri ja kirjastopalvelut 2,2 milj. €	Opistot 1,4 milj. €
Nuorisopalvelut 1,5 milj. €	Liikuntapalvelut 1,4 milj. €

Toimialojen toimintakate ja henkilöstön määrä

Tärkeimmät tavoitteet 2025

- ★ Panostamme asukkaiden hyvinvointiin ja vahvistamme osallisuutta
- ★ Uudistamme palveluverkkoa
- ★ Vahvistamme elinvoimaisuutta ja investoimme kasvuun

Investoinnit infraan

Tallinmäki, Kirkkonummen torin ympäristö
Prikiranta, tuleva asuntomessualue
Kirkkonummentie ja Överbyntie

Talonrakentaminen

Wigge
Yhteiskampus
Nissniku-talo
Varhaiskasvatuksen palveluverkon kehittäminen

Kunnanjohtajan esipuhe

Talousarviossa määrittellään Kirkkonummen kunnan menot ja tulot sekä tavoitteet seuraavalle vuodelle. Talousarvio sisältää myös kunnan investoinnit. Talousarvion lähtökohtana on kunnan hyväksytty kuntastrategia. Kuntalain mukaan kunnanvaltuuston on vuoden loppuun mennessä hyväksyttävä kunnalle seuraavaksi kalenterivuodeksi talousarvio. Samanaikaisesti valtuuston on hyväksyttävä vähintään kolme vuotta koskeva taloussuunnitelma. Talousarvio on samalla suunnittelukauden ensimmäinen vuosi.

Kunnan talousarvion valmistelu on käynnistynyt kunnan toimialojen kehysesityksillä. Kunnanhallitus hyväksyi kokouksessaan 10.6.2024 talousarvion raamiesityksen. Kirkkonummen kunnan lautakunnat käsittelevät talousarviota syyskuussa 2024. Lautakuntien ehdotusten pohjalta kunnanjohtaja on valmistellut talousarvioehdotuksen, joka julkaistaan 10.10.2024. Talousarvioehdotus etenee ensin kunnanhallituksen käsiteltäväksi 11.11.2024. Valtuusto hyväksyy talousarvion 2025 ja samalla taloussuunnitelman 2026–2027 kokouksessaan 18.11.2024. Samassa kokouksessa hyväksytään kunnan veroprosentit. Talousarvion täytäntöönpano-ohjeet hyväksytään kunnanhallituksessa 25.11.2024. Toimielinten käyttösuunnitelmat hyväksytään viimeistään 31.1.2025.

Taloussuunnitelmassa esitetään kunnan toimintojen kehittämistavoitteet ja selvitetään, miten toiminta ja investoinnit rahoitetaan. Talousarviossa asetettujen tavoitteiden toteutumista seurataan ja valtuutetuille raportoidaan tilanteesta osavuosisikatsauksissa.

Taloudellinen tilanne

Kirkkonummen kunnan taloudellinen tilanne on vakaa, viimeisien vuosien aikana taloutemme on ollut kasvusuuntainen. Kunnan vuosikate kasvoi vuodesta 2021 vuoteen 2022 17 milj. euroa ja vuodesta 2022 vuoteen 2023 4 milj. euroa. Kunnan kumulatiivinen ylijäämä oli 44,9 milj. euroa vuoden 2023 lopussa. Vuoden 2024 ennuste on 3,7 milj. euroa ylijäämäinen.

Vuosi 2025 tulee olemaan kuntataloudessa haastavampi ja vaikeammin ennustettava. Korot ovat pysyneet edelleen suhteellisen korkealla tasolla ja mm. rakennusteollisuus on ollut vaikeuksissa. Vaikutukset tulevat näkymään mahdollisesti yhteisöverotuotoissa ja alueen työllisyystilanteessa. Kunnassa investointimenot kasvavat ja vuosikate ei riitä kattamaan poistoja ja korkokuluja. Tuloksenteko voi heikentyä valtionosuusjärjestelmän uudistuksen ja kasvavien palkkakustannusten vuoksi. Tulevat työehtosopimusratkaisut ja perusopetuksen erityisen tuen uudistus voivat tuoda lisää muutoksia palkkakustannuksiin. Riskinä on, että TE-uudistuksen kustannukset nousevat enemmän kuin valtionosuusjärjestelmässä on huomioitu. Helsingin seudun liikenteen kustannusten merkittävä nousu kunnassamme näkyä talousarviossamme.

Kunnan asukasluku on kuitenkin nousussa, mikä tuo kuntaan lisää verotuloja ja tehostaa toiminnan yksikkökustannuksia, mutta lisää myös investointien tarpeellisuutta. Tavoittelemme 1 %:n kestävää kasvua ja olemme viime vuosina päässeet tavoitteen mukaiselle tasolle.

Käyttötalous ja kehystavoite

Toimielimet ovat saavuttaneet kunnanhallituksen kehyspäättökseen määrärahatavoitteet pääosin hyvin. Kehyksen toimintakate on kokonaisuudessaan ylittynyt 374 000 euroa. Gesterbyn koulukeskus Wiggen toiminnan aloitus jo vuoden 2025 syksyllä ei ollut kehysvaiheessa tiedossa. Tämä johtaa siihen, että sekä sivistystoimi että varsinkin toimitilapalvelut ylittävät kehystavoitteensa.

Valtionosuuslaskelmat ovat tarkentuneet ja valtionosuudet ovat lisääntyneet kehyslaskelmaan nähden 1,6 milj. Euroa. Tilikauden ylijäämä on talousarvioesityksessä 3,0 milj. euroa, joka on kehystä 1,3 milj. euroa parempi.

Investoinnit

Uuden hyväksytyyn palveluverkkosuunnitelman mukaisesti investoimme vahvasti sivistyspalveluihin. Vuonna 2025 valmistuu Gesterbyn koulukeskus Wigge. Aloitimme yhteiskampuksen rakentamisen pohjatöillä vuonna 2024 ja rakentaminen jatkuu vuoden 2025 aikana. Vuonna 2025 Yhteiskampuksen investoinnin osuus on arvioitu olevan 17,2 milj. euroa. Masalaan sijoittuvan Nissniku-Talon rakentaminen alkaa vuonna 2025 ja arvioitu investointi on 8,99 milj. euroa. Kantvikin koulukeskuksen suunnittelu etenee ja suunnittelukustannukset ovat noin 400 000 euroa. Investoimme varhaiskasvatuksen palveluverkkoon 0,8 milj. euroa. Muut kunnan korjausinvestoinnit ovat noin 3 milj. euron tasoa.

Keskeisimmät infrainvestoinnit talousarviovuonna 2025 ovat:

- Yleissuunnittelu 770 000 euroa, mm. Prikiranta, tuleva asuntomessualue
- Katu- ja rakennussuunnittelu 1 360 000 euroa, mm. Tallinmäki, Kirkkonummen torin ympäristö.
- Urakat 24 400 000 euroa, mm. Kirkkonummentie ja Överbyntie, Kirkkonummen keskustan suurin infrahanke)
- Liikunta ja virkistysalueet 2 045 000 €

- Vesihuollon investoinnit osuudeksi on arvioitu 7 740 000 euroa.

Talousarviotyötä haastavat korkealla tasolla pysyvä peruskorjaus- ja uudisinvestointien tarve sekä korkealla tasolla olevat infrainvestoinnit ja näistä johtuvat lisääntyvät korkomenot. Investointeihin liittyen poistot vaikuttavat tulokseen suuremmalla painoarvolla kuin ennen uudistusta. Investointitaso ja sen vaikutus rahoituskuluihin on tuotu esiin kehysesityksessä.

Keskeisimmät tavoitteet kuntastrategiamme mukaan ovat:

Elävä ja Yhteisöllinen Kirkkonummi

- Kuntakeskuksemme on elävä kohtaamispaikka, joka houkuttelee viihtymään ja joka tunnetaan niin tapahtumista kuin laajasta palvelutarjonnasta
- Vahvistamme yhteistyöverkostoja muiden kuntien, elinkeinoelämän sekä kolmannen sektorin kanssa
- Kirkkonummi on viihtyisä, turvallinen, luonnonläheinen ja pientalovaltainen kunta kaikenikäisille asukkaalleen.

Kestävä ja Kasvava Kirkkonummi

- Taloutemme on pitkäjänteisessä tasapainossa. Investoimme kestävästi, toimimme kustannustehokkaasti ja kasvatamme tulopohjaa
- Kirkkonummella on monipuolista ja korkealaatuista asumista kaikenikäisille
- Kaavoitamme pientalovaltaisesti luonnonläheisiä, viihtyisiä ja turvallisia asuinalueita.
- Olemme yrittäjä- ja yritysmönteinen kunta

Osaava ja Oppiva Kirkkonummi

- Tarjoamme houkuttelevan ja viihtyisän työpaikan. Luomme mahdollisuuksia työnhakijoille ja työnantajille
- Oppimisympäristömme ovat turvallisia ja terveellisiä
- Uudistamme rohkeasti toimintatapojamme

Rahoitus ja kestävä kasvu

Valtionosuusjärjestelmää ollaan uudistamassa, joka vaikuttaa taloussuunnitelmaan vuodesta 2026 alkaen. Vielä ei ole tiedossa keväällä 2025 vahvistettavan esityksen vaikutusta kuntien valtionosuuteen. Esitys on tehty vanhojen perusteiden mukaisesti. Uudistuksessa peruspalveluiden valtionosuus tulisi painottua kasvatukseen ja koulutuksen palveluihin ja näkyä palveluita käyttävien ikäluokkien koossa. Valtionosuuksien tulisi vastata väestönkasvuun ja vieraskielisten määrän nousuun. Valtionosuuksien määräytymiskriteereissä tulisi myös painottaa asukasmäärän kasvua ja vieraskielisyyttä.

Suomen Kuntaliitto on julkistanut uudet vuoden 2025 verotuloennusteet, jonka toteutuessa Kirkkonummi saa verotuloja yhteensä 111,6 milj. euroa ja ennuste vuodelle 2026 on 116 milj. euroa ja vuodelle 2027 121 milj. euroa. Kiinteistövero on sidottu rakennuskustannusindeksiin, joka on korottunut ja nostaa kunnan verotuloja.

Olemme käynnistäneet Kestävän kasvun ohjelman laadinnan. Valmisteltava ohjelma on strateginen periaatepäätös, jossa valtuustoryhmien kesken määritellään sekä euromääräiset tavoitteet että jatkovalmistelulinjaukset, joihin kunnan päätöksenteossa (luottamushenkilöt), johtamisessa (virkajohto) ja talouden ohjauksessa voidaan pitkäjänteisesti sitoutua. Työ Kestävän kasvun ohjelman tuottamiseksi käynnistetään heti talousarvion 2025 tultua hyväksytyksi kunnanvaltuustossa siten, että valtuusto päättää ohjelmasta, tavoitteista, euromääräisistä toimenpiteistä ja toimeenpanon aikataulusta maaliskuussa 2025. Ohjelman toimeenpanoa ja tavoitteiden toteutumista seurataan puolivuositain ja työstä raportoidaan säännöllisesti. Ensisijainen vastuu seurannasta on kunnanhallituksella, joka raportoi valtuustoryhmille ja valtuustolle.

Kunnan on mahdollista tehdä harkittua, hallittua ja parhaaseen saatavilla olevaan tietoon nojaavaa sopeutumista ja kehittämistyötä perustuen mm. väestökehitykseen, palvelutarpeen muutoksiin, verotulokehitykseen tai esimerkiksi investointihankkeiden etenemiseen ja näin sitoutua laajasti toimiin, jolla tuemme sekä kunnan kestävästä kasvusta että pidämme palvelutuotannon nykyaikaisena ja kustannustehokkaana.

Virpi Sailas

Kunnanjohtaja

Kirkkonummen kuntastrategia 2024–2030

Kuntastrategia on kunnan toimintaa ja päätöksentekoa ohjaava suunnitelma, jossa määritellään kunnan suunta sekä sen tärkeimmät pidemmän aikavälin tavoitteet. Edellisen kerran Kirkkonummen kuntastrategiaa on päivitetty vuonna 2021, jolloin uusi kuntastrategia tehtiin kahdeksi vuodeksi. Uuden kuntastrategian valmistelu aloitettiin vuoden 2023 alkupuolella ja kuntalaiset osallistettiin sen valmisteluun kuntalaiskyselyllä. Lisäksi järjestettiin työpajat vanhusneuvostolle, vammaisneuvostolle ja nuorisovaltuustolle sekä asukasyhdistyksille ja kunnan henkilöstölle. Oppilaat ja oppilaskunnat osallistettiin mm. kyselyn kautta. Varhaiskasvatuksen lapset osallistuivat piirustustehtävän kautta. Yrityksille järjestettiin Kirkkonummi Business Forum. Valtuustoryhmät lausuiivat strategiasta. Kunnan johtoryhmälle järjestettiin työpaja sekä johtoryhmien kehittämispäivä. Lisäksi mittareita pohdittiin johtoryhmien ja palveluryhmien kesken. Uuden kuntastrategian on tarkoitus selkeyttää, tiivistää ja tarkentaa nykyistä strategiaa. Strategiassa on huomioitu tulevat toimintaympäristön muutokset, kuten työvoima- ja elinkeinopalveluiden siirtyminen kunnan vastuulle vuonna 2025. Hyvinvointialueuudistuksen myötä kunnan vastualueet ovat muuttuneet merkittävästi.

Kirkkonummen kunnan strategia vuosille 2024–2030 on hyväksytty kunnanvaltuustossa 4.3.2024.

Talousarviovuonna 2025 strategisia painopisteitä toteutettavat toimenpiteet, mittarit ja vastuutahot on kirjattu toimielinkohtaisissa tavoitetaulukoiissa, vuositavoitteet ovat valtuuston nähden sitovia.

Kunnan strategiset tavoitteet ja mittarit esitetään talousarviokirjassa tässä vaiheessa luonnoksena.

Kestävä ja Kasvava

Taloutemme on pitkäjänteisessä tasapainossa. Investoimme kestävästi, toimimme kustannustehokkaasti ja kasvatamme tulopohjaa Kirkkonummella on monipuolista ja korkealaatuista asumista kaikenikäisille Olemme yrittäjä- ja yritysmyönteinen kunta

Elävä ja Yhteisöllinen

Kuntakeskuksemme on elävä kohtaamispaikka, joka houkuttelee viihtymään ja joka tunnetaan niin tapahtumista kuin laajasta palvelutarjonnasta Vahvistamme yhteistyöverkostoja muiden kuntien, elinkeinoelämän sekä kolmannen sektorin kanssa

Osaava ja Oppiva

Tarjoamme houkuttelevan ja viihtyisän työpaikan. Luomme mahdollisuuksia työnhakijoille ja työnantajille Oppimisympäristömme ovat turvallisia ja terveellisiä Uudistamme rohkeasti toimintatapojamme

Kirkkonummi,

lähellä ihmistä ja luontoa Porkkalasta Nuuksioon.

metropolialueen halutuin ja elinvoimaisin kunta.

kestävä, kaksikielinen ja kansainvälinen sivistyskunta 700 vuotta.

Kestävyys

Teemme ratkaisuja ja valintoja, jotka ovat oikeudenmukaisia ja kestäviä ympäristön, talouden, kuntalaisten ja toiminnan kannalta.

Avoimuus

Kaiken toimintamme lähtökohta on avoimuus ja läpinäkyvyys.

Luottamus

Toimintamme perustuu keskinäiseen arvostukseen ja luottamukseen.

Rohkeus

Kokeilemme ennakkoluulottomasti uusia asioita ja ennakoimme muuttuvaa maailmaa.

Strategiset tavoitteet

(Luonnos)

Strateginen painopiste	Mittari	Lähtötilanne	Tavoite 2025	Välitavoite 2027	Lopputavoite 2030	Vastuu
Yhteisöllinen ja elävä Kirkkonummi						
Kirkkonummi on viihtyisä, turvallinen, luonnonläheinen ja pientalovaltainen kunta kaikenikäisille asukkaalleen. Kunta on lapsi-, nuori- ja ikäystävällinen sekä yhteisöllinen asuinpaikka. Kehitämme kunnan keskustaa pienkaupunkimaisesti.	Kuntakeskuksen asukkaiden ja uusien asuntojen määrä (kehitys) Pientaloasuntojen määrän kehitys Asiakaskysely = Hyvinvointi, terveys ja turvallisuuskysely (Hytetu)	Kuntakeskuksen väestö 10 770 (12/2023) Kuntakeskuksen asuntojen määrä 5 925 (12/2023) Pientaloasuntojen määrä 13 210 (12/2023, koko kunta) Hytetu-kysely 81 % vastaajista (924) on jokseenkin samaa/täysin samaa mieltä: Kirkkonummi tarjoaa mahdollisuuksia hyvään elämään ja toimivaan arkeen ja 92 % vastaajista on jokseenkin samaa/täysin samaa mieltä: Tyytyväisyys asuinoloihin. 98,7 % vastaajista kokee asuinalueensa turvalliseksi olla ja liikkua aina (47,94 %), yleensä (50,76 %).	Kuntakeskuksen väestö kasvaa hallitusti 10 870 (12/2025, arvio) Kuntakeskuksen asuntojen määrä 5 975 (12/2025, arvio) Pientaloasuntojen määrä kasvaa (12/2025, koko kunta, arvio) Yksiöiden ja kaksioiden osuus uusien asemakaavojen osuudesta on enintään 50 %. Tavoite tarkistetaan vuoden 2025 aikana laadittavan asunto- ja maankäyttöpoliittisen ohjelman käsittelyn yhteydessä. Hyvinvointi, terveys ja turvallisuuskysely (hytetu) kuntalaisille tehdään kahden vuoden välein.	Kuntakeskuksen väestö 11 070 (12/2027, arvio) Kuntakeskuksen asuntojen määrä 6 075 (12/2027, arvio) Pientaloasuntojen määrä YYYYY (12/2027, koko kunta, arvio) Yksiöiden ja kaksioiden osuus uusien asemakaavojen osuudesta on enintään 50 %. Tavoite tarkistetaan vuoden 2025 aikana laadittavan asunto- ja maankäyttöpoliittisen ohjelman käsittelyn yhteydessä. Hyvinvointi, terveys ja turvallisuuskyselyn tulos on parempi kuin edellisellä kerralla	Kuntakeskuksen väestö 11 570 (12/2030, arvio) Kuntakeskuksen asuntojen määrä 6 275 (12/2030, arvio) Pientaloasuntojen määrä ZZZZ (12/2030, koko kunta, arvio) Yksiöiden ja kaksioiden osuus uusien asemakaavojen osuudesta on enintään 50 %. Tavoite tarkistetaan vuoden 2025 aikana laadittavan asunto- ja maankäyttöpoliittisen ohjelman käsittelyn yhteydessä. Hyvinvointi, terveys ja turvallisuuskyselyn tulos on parempi kuin edellisellä kerralla	Yhdyskunta- tekniikan johtaja
Kuntakeskuksemme on elävä kohtaamispaikka, joka houkuttelee viihtymään ja joka	Tapahtumien osallistujamäärä ja niiden	Tapahtumista suurimmat Kirkkonummella ovat Kirkkonummi-päivät (ei dataa kävijämääristä),	Tapahtumien saavutettavuuteen kiinnitetään enemmän huomiota	Tapahtumien saavutettavuuteen kiinnitetään enemmän huomiota	Tapahtumien saavutettavuuteen kiinnitetään enemmän huomiota	Yhdyskunta- tekniikan johtaja

tunnetaan niin tapahtumista kuin laajasta palvelutarjonnasta.	saavutettavuus (isot tapahtumat) Palveluyritysten määrä ja liikevaihto	Rekryfestarit (kävijöitä arviolta noin 400 hlö vuonna 2023) ja Business Forum Kirkkonummi (kävijöitä arviolta noin 120 hlö vuonna 2023). Aktiivisten yritysten määrä vuonna 2022 on 5132 ja liikevaihdon mediaani 65 639 €/vuosi (Taloustutka).	(osallistumistavat, fyysinen saavutettavuus, tulkkaukset/monikielisyys, viestinnän ja markkinoinnin sisältöjen saavutettavuus). Kävijämäärät kasvavat ja tapahtumia muokataan palautteiden mukaan. Aktiivisten yritysten määrä ja liikevaihdon mediaani kasvaa.	(osallistumistavat, fyysinen saavutettavuus, tulkkaukset/monikielisyys, viestinnän ja markkinoinnin sisältöjen saavutettavuus). Kävijämäärät kasvavat ja tapahtumia muokataan palautteiden mukaan. Aktiivisten yritysten määrä ja liikevaihdon mediaani kasvaa.	(osallistumistavat, fyysinen saavutettavuus, tulkkaukset/monikielisyys, viestinnän ja markkinoinnin sisältöjen saavutettavuus). Kävijämäärät kasvavat ja tapahtumia muokataan palautteiden mukaan. Aktiivisten yritysten määrä ja liikevaihdon mediaani kasvaa.	
Veto- ja pitovoimatekijöinämmme ovat omaleimaiset kylät ja alueet, joiden oma identiteetti on vahva.	Kuntaliiton Kuntalaiskysely	Kuntaliiton kuntalaiskysely 2020 54 % kokee yhteenkuuluvuutta melko /erittäin paljon asuinalueeseen ja kylään 47 % (n=294)	Kuntaliiton kuntalaiskysely 2024 yhteenkuuluvuuden tunne melko /erittäin paljon asuinalueeseen 57 % ja kylään 50 %.	Kuntaliiton kuntalaiskysely toteutetaan yleensä valtuustokauden lopussa.	Kuntaliiton kuntalaiskysely yhteenkuuluvuuden tunne melko /erittäin paljon asuinalueeseen 60 % ja kylään 53 %.	Kunnanjohtaja Hallintojohtaja
Edistämme kaikenikäisten kuntalaisten hyvää elämää ja arjen sujuvuutta, jota tukevat saavutettavat ja korkealaatuiset julkiset palvelut. Kunnan toiminta on osallistavaa, ja kehitämme sitä yhdessä kuntalaisten ja yhteisöjen kanssa.	HYTE-kerroin Asiakaskysely = Hyvinvointi, terveys ja turvallisuuskysely (Hytetu)	HYTE-kerroin 17,70 €/asukas vuonna 2023 Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus (Hytetu)-kyselyssä: Kunta huomioi haluni vaikuttaa omiin tai yhteisiin asioihin (mahdollisuus osallistua päätöksentekoon) 42 % jokseenkin/täysin samaa mieltä. Hytetu-kysely: Kirkkonummi tarjoaa mahdollisuuksia hyvään elämään ja toimivaan arkeen täysin/jokseenkin samaa mieltä 82 %.	HYTE-kerroin 18,70 €/asukas Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus (Hytetu)-kysely tehdään kahden vuoden välein Osallisuusmalli valmiina kyllä/ei	HYTE-kerroin 19,70 €/asukas. Hyvinvointi, terveys ja turvallisuuskyselyn tulos on parempi kuin edellisellä kerralla Osallisuusmalli käytössä kyllä/ei	HYTE-kerroin 20,70 €/asukas Hyvinvointi, terveys ja turvallisuuskyselyn tulos on parempi kuin edellisellä kerralla Osallisuusmalli vakiintuneena käytössä kyllä/ei	Kaikki toimialajohtajat

		Osallisuusmallin valmistelu vuonna 2024.				
Innostamme kuntalaisia aktiiviseen elämäntapaan, liikkumaan ja kulttuurin pariin. Kirkkonummella on mahdollisuus kohtaamisiin ja elämyksiin luonnossa ja tapahtumissa, niin arjessa kuin juhlassakin.	HYTE-kerroin Asiakaskysely = Hyvinvointi, terveys ja turvallisuuskysely (Hytetu-kysely) Kävelyn ja pyöräilyn yhteydet (km, kehitys)	HYTE-kerroin 17,70 €/asukas vuonna 2023 Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus (Hytetu)-kysely: liikun lähes päivittäin 55 %, vietän aikaani asuinseutuni luonnossa 42 % lähes päivittäin. Kirkkonummella on tarjolla tarpeeksi kulttuuriharrastuksia ja tapahtumia samaa/jokseenkin samaa mieltä 39 %. Kävelyn ja pyöräilyn yhteydet 136 km (laskettu tilinpäätös 2023 luvuista).	HYTE-kerroin 18,70 €/asukas Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus (Hytetu)-kysely tehdään kahden vuoden välein Selvitetään Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä Kaiku-kortin alueellista käyttöönottomahdollisuutta lisäämään kuntalaisten aktiivista elämäntapaa. Kävelyn ja pyöräilyn yhteydet km määrä nousee.	HYTE-kerroin 19,70 €/asukas. Hyvinvointi, terveys ja turvallisuuskyselyn tulos on parempi kuin edellisellä kerralla Kävelyn ja pyöräilyn yhteydet km määrä nousee.	HYTE-kerroin 20,70 €/asukas Hyvinvointi, terveys ja turvallisuuskyselyn tulos on parempi kuin edellisellä kerralla Kävelyn kulkumuoto-osuus kasvaa 25 prosenttiin ja pyöräilyn kulkumuoto-osuus 11 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.	Kaikki toimialajohtajat
Vahvistamme yhteistyöverkostoja muiden kuntien, elinkeinoelämän sekä kolmannen sektorin kanssa.	Kuntaliiton Kuntalaiskysely Kuntabarometri	Kuntalaiskysely (2020, n=294) osallistunut yhdistyksen tai järjestön toimintaan 40 %. Kuntabarometrissa Kirkkonummi oli vuonna 2024 keskikokoisten kuntien joukossa keskiarvolla 2.89 sijalla 56 (N=47).	Kuntaliiton Kuntalaiskyselyssä (2024) % osuus nousee. Kuntabarometri tehdään kahden vuoden välein. Elinkeinoelämän kuntarankingeissa Kirkkonummen sijoitus paranee vuoteen 2024 verrattuna	Kuntaliiton Kuntalaiskysely toteutetaan yleensä valtuustokauden lopussa. Kuntabarometrissa sijoituksemme nousee. Elinkeinoelämän kuntarankingeissa Kirkkonummen sijoitus paranee edelliseen vuoteen verrattuna	Kuntaliiton Kuntalaiskysely % nousee Kuntabarometrissa nousemme keskikokoisten kuntien joukossa keskiarvon yli Elinkeinoelämän kuntarankingeissa Kirkkonummen sijoitus paranee edelliseen vuoteen verrattuna	Hallintojohtaja Yhdyskunta-tekniikan johtaja.

Strateginen painopiste	Mittari	Lähtötilanne	Tavoite 2025	Välitavoite 2027	Lopputavoite 2030	Vastuu
Kasvava ja kestävä Kirkkonummi						
Kirkkonummella on monipuolista ja korkealaatuista asumista kaikenikäisille - lähellä luontoa, merta ja järviä.	Uusien asuntojen määrä (pientalovaltaisuus; maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelma MAL)	TP 2023: Valmistui 125 kpl pientaloasuntoa, 68 rivitaloasuntoa sekä 248 kpl kerrostaloasuntoa eli yhteensä 441 uutta asuntoa. Rakennuslupia myönnettiin 196 uudelle asunnolle, josta pientaloja 28 kpl, rivi- tai kerrostaloasuntoja 9 kpl ja asuinkerrostalo asuntoja 159 kpl.	Vuosittain uusia asuntoja valmistuu 430. Pientaloasuntojen suhteellinen määrä kasvaa vuosittain siten, että seuraavien 5 vuoden aikana pientaloasuntojen suhteellinen osuus on 2/3 kokonaismäärästä Lisätään asumista ja virkistystä meren ja järvien rantoihin (mittarit määritellään myöhemmin).	Vuosittain uusia asuntoja valmistuu 430. Pientaloasuntojen suhteellinen määrä kasvaa vuosittain siten, että seuraavien 5 vuoden aikana pientaloasuntojen suhteellinen osuus on 2/3 kokonaismäärästä Lisätään asumista ja virkistystä meren ja järvien rantoihin (mittarit määritellään myöhemmin).	Vuosittain uusia asuntoja valmistuu 430. Pientaloasuntojen suhteellinen määrä kasvaa vuosittain siten, että seuraavien 5 vuoden aikana pientaloasuntojen suhteellinen osuus on 2/3 kokonaismäärästä Lisätään asumista ja virkistystä meren ja järvien rantoihin (mittarit määritellään myöhemmin).	Yhdyskunta- tekniikan johtaja
Kasvamme suunnitelmallisesti ja hallitusti. Kaavoitamme pientalovaltaisesti luonnonläheisiä, viihtyisiä ja turvallisia asuinalueita. Palvelutarjontamme vastaa kasvavan ja ikääntyvän väestön tarpeisiin.	Väestömuutos Uusi asuinrakennusoikeus (k-m ² , MAL) Uusien asuntojen määrä (pientalovaltaisuus; maankäytön, asumisen ja liikenteen suunnitelma MAL)	Väkiluku 41 154 (2023) TP 2023: Yhteenlaskettuna myönnettyjen lupien kerrosala oli 79 299 m ² Valmistui 125 kpl pientaloasuntoa, 68 rivitaloasuntoa sekä 248 kpl kerrostaloasuntoa eli yhteensä 441 uutta asuntoa. Rakennuslupia myönnettiin vuoden 2023 aikana 196 uudelle asunnolle, josta pientaloja 28 kpl, rivi- tai kerrostaloasuntoja 9 kpl ja asuinkerrostalo asuntoja 159 kpl.	Tavoitellaan vuosittain 1 %:n väestökasvua. Väestöennuste 41 897 Vuosittain uutta asumisrakennusoikeutta syntyy 39 000 k-m ² , josta pientaloasuntojen rakennusoikeuden suhteellinen määrä on seuraavien 5 vuoden aikana 2/3.	Väestöennuste 42 542 Vuosittain uutta asumisrakennusoikeutta syntyy 39 000 k-m ² , josta pientaloasuntojen rakennusoikeuden suhteellinen määrä on seuraavien 5 vuoden aikana 2/3.	Väestöennuste 43 435 Vuosittain uutta asumisrakennusoikeutta syntyy 39 000 k-m ² , josta pientaloasuntojen rakennusoikeuden suhteellinen määrä on seuraavien 5 vuoden aikana 2/3.	Yhdyskunta- tekniikan johtaja

<p>Taloutemme on pitkäjänteisessä tasapainossa. Investoimme kestävästi, toimimme kustannustehokkaasti ja kasvatamme tulopohjaa.</p>	<p>Verotulot asukasta kohti Yhteisöverotulojen kehitys Lainakanta asukasta kohti Investoinnit asukasta kohti Yli/alijäämän kehitys</p>	<p>TP 2023 kunnan verotulot asukasta kohden oli 2 831 euroa. TP2023: yhteisöverotulo: 7 207 481 €. Lainakanta 2023: 5 896 €/asukas. Investoinnit 643 €/asukas. Ylijäämä 23,7 milj. €</p>	<p>Verotulot 2025: 2 665 €/asukas Yhteisöverotulo: 5 512 631 € Lainakanta: 4 470 €/asukas Investoinnit: 1 721 €/asukas Ylijäämä: 2,9 milj. €</p>	<p>Verotulot 2027: 2 853 €/asukas Yhteisöverotulo: 6 103 042 € Lainakanta: 7 348 €/asukas Investoinnit: 1 813 €/asukas Ylijäämä: 2,9 milj. €</p>	<p>Verotulot 2030: 3 049 €/asukas Yhteisöverotulo: 6 477 000 € Lainakanta: 7 769 €/asukas Investoinnit: 748 €/asukas Ylijäämä: 2,9 milj. €</p>	<p>Talousjohtaja</p>
<p>Olemme yrittäjä- ja yritysmyönteinen kunta, joka varmistaa yritysten kasvu- ja toimintaedellytykset. Houkuttelemme aktiivisesti ja määrätietoisesti uusia yrityksiä ja varmistamme elinkeinojen elinvoimaisuuden. Edistämme ruoan lähituotantoa.</p>	<p>Elinvoima, vetovoima ja pitovoima - indeksi Yritysten lukumäärä ja liikevaihto Kuntabarometri</p>	<p>EVP-indeksi (yhteisindeksi) 71,1 vuonna 2023, 4. sija kokoluokassa 20 000–100 000 asukasta (tilasto vuodelta 2022). Aktiivisten yritysten määrä vuonna 2022 on 5132 ja liikevaihdon mediaani 65 639 €/vuosi (Taloustutka). Kuntabarometrissa Kirkkonummi oli vuonna 2024 keskikokoisten kuntien joukossa keskiarvolla 2.89 sijalla 56 (N=47).</p>	<p>EVP-indeksin kokoluokassa 20 000–100 000 asukasta pysymme kymmenen parhaan joukossa Aktiivisten yritysten määrä ja liikevaihdon mediaani kasvaa Kuntabarometri tehdään kahden vuoden välein.</p>	<p>EVP-indeksin kokoluokassa 20 000–100 000 asukasta pysymme kymmenen parhaan joukossa. Aktiivisten yritysten määrä ja liikevaihdon mediaani kasvaa Kuntabarometrissa sijoituksemme nousee.</p>	<p>EVP-indeksin keskiarvo nousee. Aktiivisten yritysten määrä ja liikevaihdon mediaani kasvaa. Kuntabarometrissa nousemme keskikokoisten kuntien joukossa keskiarvon yli.</p>	<p>Yhdyskunta- tekniikan johtaja</p>
<p>Huomioimme kestävyyden eri ulottuvuudet kaikessa toiminnassamme ja suunnittelussamme. Tuemme ja kannustamme</p>	<p>Kasvihuonepäästöt asukasta kohti (HINKU)</p>	<p>3,4 t CO₂e/asukas (vuonna 2022)</p>	<p>2,3 t CO₂e/asukas</p>	<p>1,9 t CO₂e/asukas</p>	<p>1,0 t CO₂e/asukas</p>	<p>Kaikki toimialajohtajat</p>

kuntalaisia vastuulliseen elämäntapaan.						
Toimimme aktiivisesti ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja vaalimme luonnon monimuotoisuutta. Valttikorttejamme ovat merellisyys, järvet ja luonnonläheisyys, joita hyödynämme niin kuntalaisten hyvinvoinnin kuin kunnan markkinoinnin edistämiseksi.	Kasvihuonepäästöt asukasta kohti (HINKU)	3,4 t CO ₂ e/asukas (vuonna 2022)	2,3 t CO ₂ e/asukas	1,9 t CO ₂ e/asukas	1,0 t CO ₂ e/asukas	Kaikki toimialajohtajat
Kirkkonummella on helppo liikkua eri kulkumuodoin. Kehitämme julkisen liikenteen yhteyksiä ja kevyen liikenteen verkostoa aktiivisessa yhteistyössä liikenteen toimijoiden ja käyttäjien kanssa, kiinnittäen erityistä huomiota esteettömyyteen.	Joukkoliikenteen käytön määrän kasvu Kävelyn ja pyöräilyn yhteydet (km, kehitys)	Lähijunaliikenne 1 521 000 Kirkkonummen sisäiset bussilinjat 413 000 Kirkkonummen seutulinjat 1 565 000 Kirkkonummen U-linjat 612 000 (Tilinpäätös 2023) Kävelyn ja pyöräilyn yhteydet 136 km (laskettu tilinpäätös 2023 luvuista)	Joukkoliikenteen käyttömäärät kasvavat Kävelyn ja pyöräilyn yhteydet (km) kasvavat.	Joukkoliikenteen käyttömäärät kasvavat. Kävelyn ja pyöräilyn yhteydet (km) kasvavat.	Joukkoliikenteen käyttömäärät kasvavat. Kävelyn kulkumuoto-osuus kasvaa 25 prosenttiin ja pyöräilyn kulkumuoto-osuus 11 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä.	Yhdyskunta- tekniikan johtaja

Strateginen painopiste	Mittari	Lähtötilanne	Tavoite 2025	Välitavoite 2027	Lopputavoite 2030	Vastuu
Osaava ja oppiva Kirkkonummi						
Olemme vahva sivistyskunta. Edistämme elinikäisen oppimisen kulttuuria, joka innostaa asukkaita kehittämään itseään osana yhteisöä. Varhaiskasvatus, opetus ja koulutus ovat arvostettuja ja oppimisympäristömme ovat turvallisia ja terveellisiä.	Koulutustasoindeksi Toisen asteen koulutuksen keskeyttäneet oppivelvolliset: lukio, ammatillinen koulutus Kansalaisopiston yli 65-vuotiaiden kurssilaisten määrä vuosittain	Koulutustasoindeksi Kuntamaisemassa 440,30 vuonna 2022 Lukuvuonna 2023–2024 keskeyttäneet lukiokoulutuksen 1. ammatillisen koulutuksen 11. Kansalaisopiston yli 65-vuotiaiden kurssilaisten määrä 1 169 vuonna 2023.	Koulutustasoindeksi pysyy samana tai paranee. Toisen asteen koulutuksen keskeyttäneiden oppivelvollisten määrä vähenee. Kansalaisopiston yli 65-vuotiaiden kurssilaisten määrä kasvaa, 2 500 vuonna 2025.	Koulutustasoindeksi pysyy samana tai paranee. Toisen asteen koulutuksen keskeyttäneiden oppivelvollisten määrä vähenee. Kansalaisopiston yli 65-vuotiaiden kurssilaisten määrä kasvaa, 2 700 vuonna 2027.	Koulutustasoindeksi pysyy samana tai paranee. Toisen asteen koulutuksen keskeyttäneiden oppivelvollisten määrä vähenee. Kansalaisopiston yli 65-vuotiaiden kurssilaisten määrä kasvaa, 3 000 vuonna 2030.	Sivistysjohtaja Yhdyskunta- tekniikan johtaja
Voimavaramme ja rikkautemme on elävä kaksikielisyys.	Asiakaskysely palveluiden käyttäjille.	Tehdään asiakaskysely, jossa kysytään, saako palvelua ruotsin kielellä. Lähtötilanne saadaan siitä koskien vuotta 2024.	Asiakaskyselyssä ruotsinkielisten palveluiden saanti pysyy vastauksissa samalla tasolla tai paranee.	Asiakaskyselyssä kaksikielisten palveluiden saanti pysyy vastauksissa samalla tasolla tai paranee.	Asiakaskyselyssä kaksikielisten palveluiden saanti pysyy vastauksissa samalla tasolla tai paranee.	Kunnanjohtaja Kaikki toimiala- johtajat
Olemme kansainvälinen ja moninaisuutta arvostava kunta, joka houkuttelee kansainvälisiä osaajia.	Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely henkilöstölle Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely kuntalaisille. Työttömyys- ja työllisyysaste.	Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely (n=234) 46 % kokee alkuperään, kansalaisuuteen ja kieleen liittyvän yhdenvertaisuuden toteutuvan työpaikalla henkilöstön rekrytoinneissa. Kuntalaisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskysely tehdään myöhemmin. Lähtötaso tarkentuu myöhemmin.	Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn %-osuus pysyy samana tai nousee kohdassa: kokee alkuperään, kansalaisuuteen ja kieleen liittyvän yhdenvertaisuuden toteutuvan työpaikalla henkilöstön rekrytoinneissa. Kuntalaisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn tavoite 2025 tarkentuu myöhemmin. Työttömyys- ja työllisyysaste kansainvälisten osaajien osalta	Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn %-osuus pysyy samana tai nousee kohdassa: kokee alkuperään, kansalaisuuteen ja kieleen liittyvän yhdenvertaisuuden toteutuvan työpaikalla henkilöstön rekrytoinneissa. Kuntalaisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn tavoite 2027 tarkentuu myöhemmin.	Henkilöstön tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn %-osuus pysyy samana tai nousee kohdassa: kokee alkuperään, kansalaisuuteen ja kieleen liittyvän yhdenvertaisuuden toteutuvan työpaikalla henkilöstön rekrytoinneissa. Kuntalaisten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuuskyselyn lopputavoite 2030 tarkentuu myöhemmin.	Kunnanjohtaja Yhdyskunta- tekniikan johtaja

		Työnhakijoista saadaan tiedot kansalaisuuden mukaan ja vuodenvaihteesta lähtien myös kielen ja koulutustason mukaan. Kaikista (riippumatta onko töissä, työnhakija tms.) saa kielen ja kansalaisuuden mukaan.	tarkentuu tavoite 2025 osalta myöhemmin.	Työttömyys- ja työllisyysaste kansainvälisten osaajien osalta tarkentuu tavoite 2027 osalta myöhemmin.	Työttömyys- ja työllisyysaste kansainvälisten osaajien osalta tarkentuu tavoite 2030 osalta myöhemmin.	
Tarjoamme houkuttelevan ja viihtyisän työpaikan sekä olemme kilpailukykyinen työnantaja. Henkilöstömme voi hyvin ja kehittää osaamistaan tulevaisuustietoisesti. Luomme mahdollisuuksia työnhakijoille ja -antajille Kirkkonummella ja työllisyysalueella.	Työntekijän suositteluindeksi (eNPS) Työllisyys- ja työttömyysaste	Työntekijän suositteluindeksi (eNPS) 77,5 % Kirkkonummen työttömyysaste oli 7,3 %, Kuuma-kuntien työttömyysaste oli 7,8 % (vuonna 2023 keskiarvo) Työllisyysaste 78,48 % (vuonna 2023 keskiarvo)	Työntekijän suositteluindeksi (eNPS) 80 % TEM ennuste työttömyysaste (15–74 v) 2025 koko maa -0,2 % Työllisyysaste (20-64 v) koko maa +/- 0 % Kuuma-kuntien työttömyysasteeseen verrattuna 0,5 %-yksikköä alempi.	Työntekijän suositteluindeksi (eNPS) 82,5 % Kuuma-kuntien työttömyysasteeseen verrattuna 0,5 %-yksikköä alempi.	Työntekijän suositteluindeksi (eNPS) 85 % Kuuma-kuntien työttömyysasteeseen verrattuna 0,5 %-yksikköä alempi.	Hallintojohtaja Henkilöstöjohtaja
Edistämme tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja kotoutumista huomioimalla eri väestöryhmien tarpeet.	TEAviisari (Kuntalaisten terveyden edistämisen mittarit) Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus (Hytetu)-kysely	TEA-viisari: On voimassa oleva suunnitelma yhdenvertaisuuden edistämiseksi kunnan toiminnassa ja kuntalaisten palveluissa (toiminnallinen yhdenvertaisuussuunnitelma, YvL 5 §)(2023) TEA-viisari: On voimassa oleva suunnitelma sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi kunnan toiminnassa ja kuntalaisten palveluissa	TEA-viisari: On voimassa oleva suunnitelma yhdenvertaisuuden edistämiseksi kunnan toiminnassa ja kuntalaisten palveluissa (toiminnallinen yhdenvertaisuussuunnitelma, YvL 5 §). TEA-viisari: On voimassa oleva suunnitelma sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi kunnan toiminnassa ja kuntalaisten palveluissa (toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma, TaL 4 §).	TEA-viisari: On voimassa oleva suunnitelma yhdenvertaisuuden edistämiseksi kunnan toiminnassa ja kuntalaisten palveluissa (toiminnallinen yhdenvertaisuussuunnitelma, YvL 5 §). TEA-viisari: On voimassa oleva suunnitelma sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi kunnan toiminnassa ja kuntalaisten palveluissa	TEA-viisari: On voimassa oleva suunnitelma yhdenvertaisuuden edistämiseksi kunnan toiminnassa ja kuntalaisten palveluissa (toiminnallinen yhdenvertaisuussuunnitelma, YvL 5 §). TEA-viisari: On voimassa oleva suunnitelma sukupuolten tasa-arvon edistämiseksi kunnan toiminnassa ja kuntalaisten palveluissa	Kunnanjohtaja Kaikki toimialajohtajat Henkilöstöjohtaja

		(toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma, TaL 4 §) (2023) Hytetu-kysely tehtiin 9 eri kielellä (2024).	Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus (Hytetu)-kysely tehdään kahden vuoden välein.	(toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma, TaL 4 §). Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus (Hytetu)-kysely tehdään yli 9 eri kielellä.	(toiminnallinen tasa-arvosuunnitelma, TaL 4 §). Hyvinvointi, terveys ja turvallisuus (Hytetu)-kysely tehdään yli kymmenellä eri kielellä.	
Uudistamme rohkeasti toimintatapojamme asiakaslähtoisemmiksi ja tehokkaammiksi. Digitaalisuus on luonteva osa oppimis- ja työympäristöjämme.	Kuntaliiton Kuntalaiskysely	Kuntaliitto Kuntalaiskysely 2020 (n=294) sähköisten asiointipalveluiden toimivuus melko/erittäin toimiva ka 48,5 %	Kuntaliitto Kuntalaiskyselyssä 2024 sähköisten asiointipalveluiden toimivuus melko/erittäin toimiva ka% nousee yli 50 %.	Kuntaliiton Kuntalaiskysely toteutetaan yleensä valtuustokauden lopussa.	Kuntaliiton Kuntalaiskyselyssä sähköisten asiointipalveluiden toimivuus melko/erittäin toimiva ka% nousee 55 %:iin.	Kunnanjohtaja Kaikki toimialajohtajat

Kirkkonummen ilmastobudjetti

Ilmastobudjetti

Ilmastobudjetti yhdistää kunnan ilmastotyön talousarviomenettelyyn ja raportointiin tilinpäätöksen yhteydessä. Ilmastobudjetoinnissa talousarviossa ja kunnan alastrategioissa olevat ilmastotoimenpiteet ja -tavoitteet kootaan yhteen. Tavoitteena on tuoda näkyväksi kunnan toimenpiteitä kasviuonekaasupäästöjen vähentämiseksi ja ilmastomuutokseen sopeutumiseksi, sekä mahdollistaa avoin keskustelu ja seurata toimenpiteiden riittävyttä. Ilmastobudjetti koostuu päästöbudjetista ja ilmastotyön toiminnallisista tavoitteista.

Kirkkonummen kunta on Hinku-kuntana sitoutunut vähentämään kunnan kokonaispäästöjä 80 prosentilla vuoden 2007 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Kirkkonummen ilmastotyön toimenpiteet on kirjattu Kestävän energian ja ilmaston toimenpidekarttaan (SECAP). Toimenpiteiden edistymistä seurataan vuosittain SECAP-seurantaraportissa.

Päästöbudjetti

Ilmastobudjetin päästöosiossa on eritelty kunnan kokonaispäästöjen tilanne vertailuvuonna 2007 sekä vuonna 2022, josta on saatavilla Suomen ympäristökeskuksen tuoreimmat varmistetut päästötiedot. Vuosittainen vähennystarve on päästövähennelmä, jonka tulee toteutua, jotta Kirkkonummella päästään vuoden 2030 Hinku-tavoitteeseen.

Lähtötilanne 2007	2022	Vähennettävät päästöt (2023-30)	Vuosittainen vähennystarve (2023-30)	TA 2025	TS 2026	TS 2027	Tavoite 2030
225,5	139,8	94,7	11,8	104,3	92,4	80,6	45,1

*Lähde: Kirkkonummen kokonaispäästöt Hinku-laskentamenetelmän (ilman päästöhyvityksiä) mukaan (kt CO₂e), Suomen ympäristökeskus 2023.

Ilmastotyön toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2025

Ilmastotyön toiminnalliset tavoitteet vuodelle 2025 perustuvat Kirkkonummen kunnan Kestävän energian ja ilmaston toimenpidesuunnitelmaan (SECAP). Ilmastobudjettiin on nostettu päästövähennyksiltään ja taloudellisilta vaikutuksiltaan merkittävimpiä toimenpiteitä. Toteutuessaan ilmastobudjetin toimenpiteiden odotetaan tuottavan kunnalle pitkällä aikavälillä säästöjä. Ilmastobudjetissa olevien toimenpiteiden lisäksi kunnan Kestävän energian ja ilmaston toimenpidesuunnitelman toimenpiteitä toteutetaan toimielinten toiminnan painopistealueiden, toiminnallisten tavoitteiden ja investointiohjelman mukaisesti. Kestävän energian ja ilmaston toimenpidesuunnitelman (SECAP) 31 toimenpiteestä 25 on käynnistynyt ja 4 valmistunut. Vuoden 2025 tavoitteena on vaikuttava ilmastotyö ja Kestävän energian ja ilmaston toimenpidesuunnitelman (SECAP) toteutus. Toimenpiteistä käynnistetään 2 lisää.

SECAP-toimenpide	Nykytilanne	Tavoite 2025	Tavoite 2030
Luovutaan öljyn ja maakaasun poltosta kunnan omistamissa kiinteistöissä	Vuoteen 2022 mennessä lämmitystapamuutoksia on toteutettu kolmessa kiinteistöissä. Vuosina 2023–2024 on toteutettu seuraavat lämmitystapamuutokset: · Sjöckulla skola och daghem: muutos öljylämmityksestä maalämpöön · Bobäck skola: muutos öljylämmityksestä maalämpöön	Korvausinvestointien toteutussuunnitelman mukaiset toimenpiteet on toteutettu. Selvitetään, olisiko biopolttoaine edullisempi väliaikainen vaihtoehto kunnalle verrattuna lämmitystavan vaihtoon/uudistamiseen öljylämmitteisissä rakennuksissa.	Siirrytään kunnan omistamissa kiinteistöissä pois öljylämmityksestä kokonaan vuoteen 2030 mennessä. Lisätään uusiutuvia energiamuotoja kiinteistöjen lämmityksessä kiinteistökannan iän mukaisesti.

	<p>Lisäksi Ravalsin päiväkotiin on suunniteltu maalämpöjärjestelmä, joka toteutetaan päiväkodin peruskorjauksen yhteydessä.</p> <p>23 kunnan kiinteistöissä on öljylämmitys.</p>		
<p>Otetaan käyttöön vähäpäästöistä energiaa kunnan kiinteistöissä</p>	<p>Jerikon varikon energiatehokkuushanke on toteutettu vuonna 2021.</p> <p>Useissa rakennuksissa on vaihdettu puhallin tai moottori korjaustöiden yhteydessä. Yhdessä kohteessa on toteutettu puhallin- ja automaatiopäivitys (VSS).</p>	<p>Toteutetaan useissa kohteissa IV-koneiden peruskorjauksia (EC-puhaltimet, RAU-päivitys, pyöriävän lämmönsiirtimen käyttömoottori, pumppuryhmien uusinta, erillispoistojen toteutus lämmön talteenotolla).</p>	<p>Lisätään vähäpäästöistä energiaa kunnan kiinteistöissä ja toteutetaan LTO-hankkeita.</p> <p>Optimoidaan automaatiojärjestelmät, toteutetaan asetusarvojen säätö ja tarkastus.</p>
<p>Toteutetaan kunta-alan energiatehokkuussopimuksen mukaiset energiansäästötoimenpiteet kunnan kiinteistöissä.</p>	<p>KETS-sopimuksen mukaisia toimenpiteitä on tehty noin 5 %:ssa KETS-sopimukseen kuuluvista kiinteistöistä.</p>	<p>Kunta-alan energiatehokkuussopimuksen kauden 2017–2025 mukaiset toimenpiteet on toteutettu vuoden 2025 loppuun mennessä. Kirkkonummen kunta on laskenut energiankulutusta vuoden 2017 tasosta vuoden 2025 loppuun mennessä 7,5 %.</p> <p>Energiansäästövaikutus: 2685 MWh/a energiaa ja 46 900 litraa öljyä.</p>	<p>Liitytään uuteen KETS-sopimukseen ja toteutetaan sopimuksen mukaiset toimenpiteet.</p>
<p>Siirrytään LED-valaistukseen kunnan ulko- ja katuvalaistuksessa.</p>	<p>Vaihdettavia valaisimia on ollut alunperin noin 10 000 kpl. Vuonna 2023 vaihdettavia valaisimia on ollut jäljellä noin 4300 kpl (43 % kaikista).</p>	<p>Investointiosassa on varattu valaisinsaneeraukseen 200 000 euroa. Tarkoitus vaihtaa vanhat elohopea- ja suurpainenatriumvalaisimet LED-valaisimiin. Vanhoja valaisimia vaihdetaan uusiin 1200 kpl vuodessa.</p>	<p>LED-valojen osuus katu- ja ulkovalaistuksesta on 100 %.</p>
<p>Uudet asumisen alueet ja työpaikka-alueet pyritään sijoittamaan hyvän joukkoliikenteen palvelutason alueille.</p> <p>Parannetaan pyöräilyn ja kävelyn edellytyksiä.</p> <p>Kasvatetaan joukkoliikenteen osuutta kulkutapajakaumassa</p>	<p>Joukkoliikenteen nousijamäärät ovat vuonna 2023 olleet Kirkkonummella yhteensä 4 111 000. Joukkoliikenteen nousijamäärät ovat kasvaneet vuodesta 2019 +3,5 % ja vuodesta 2022 0 %.</p> <p>Kirkkonummen kunnan vastuulla olevien jalankulkuväylien väylien pituuden kehitys katu- ja viheralueilla vuoden lopussa. Kirkkonummella jalankulkuväylien pituus on kasvanut 4 km vuodesta 2022</p>	<p>Joukkoliikenteen nousijamäärien muutos vuodesta 2024 vuoden 2025 loppuun +2 %.</p> <p>Tavoitteena vuoden 2025 lopussa jalankulkuväylien pituuden kehitys +2 % vuoden 2024 lopun tilanteesta.</p> <p>Vuoden 2025 tavoitetta ei aseteta, koska HSL:n suuri liikkumistutkimus tehdään harvemmin kuin vuosittain ja riittävän luotettavaa tietoa ei ole saatavissa.</p>	<p>Joukkoliikenteen nousijamäärien muutos vuoteen 2030 Kirkkonummella +15 % vuodesta 2024.</p> <p>Kävelyn ja pyöräilyn yhteydet, kävelyteiden pituus (km), +15 % vuodesta 2024.</p> <p>Joukkoliikenteen osuus kasvaa 16 prosenttiin kaikista matkoista Kirkkonummella.</p>

	(132 km) vuoteen 2023 (136 km). Vuonna 2023 HSL liikumistutkimuksen mukaan joukkoliikenteen osuus oli 13 % Kirkkonummen kaikista matkoista.		
Minimoidaan ruokahävikki.	Kaikissa kouluissa ja päiväkodeissa on otettu käyttöön ruokahävikin mittaaminen. Hävikkiruoan myynti on aloitettu elokuussa 2023.	Pyritään edelleen vähentämään tarjoilu- ja lautashävikin määrää. Kehitetään ja vahvistetaan yhteistyötä opetuksen ja varhaiskasvatuksen kanssa tilauskäytännöissä ja ruokakasvatuksessa.	Tarjoiluhävikkiä, lautashävikkiä ja keittiöiden hävikkiä pienennetään ja seurantaa kehitetään.
Hulevesien hallinnan kehittäminen	Kunnan hulevesiohjelma on laadittu vuonna 2017.	Päivitetään kunnan hulevesiohjelma sekä selvitetään hulevesimaksun käyttöönottoa	

	Toteuma 2021	Toteuma 2022	Toteuma 2023
Fossiiliset polttoaineet			
Lämmitysöljy	364 079 € / 469 264 litraa	486 226 € / 456 737 litraa	442 006 € / 327 500 litraa
Maakaasu			45 156 € / 27 013 m ³
Sähkönkulutus	12 266 MWh	11 517 MWh	285 386 € / 10 478 MWh

Kirkkonummen kunnan toimintaympäristö

Väestösuunnite

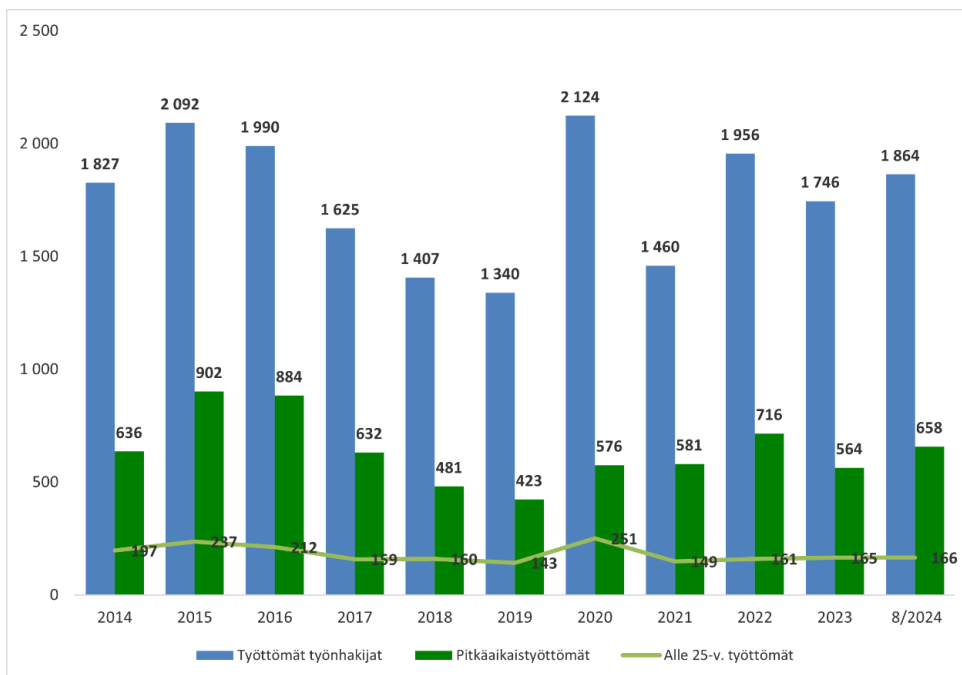
MDI:n ennuste Kirkkonummen väestömäärän kehityksestä ikäryhmittäin 2025–2040.

Ikäryhmä	2025	2026	2027	2030	2035	2040
0–14	7 066	6 995	6 917	6 828	6 959	7 033
15–64	26 789	26 950	27 117	27 344	27 429	27 948
65+	8 042	8 281	8 508	9 263	10 396	11 094
Yhteensä	41 897	42 226	42 542	43 435	44 784	46 075

Ennusteen mukaan eläkeikäisten määrä kasvaa 38,0 %, lasten määrä laskee 0,5 % ja muiden ikäluokkien määrä kasvaa 4,3 % vuosina 2025–2040.

Työllisyys

Kirkkonummen kunnassa työttömyysaste syyskuun 2024 lopussa oli 8,8 %, 1 864 henkilöä, vuotta aiemmin työttömänä 1 459 henkilöä. Koko maan työttömyysaste oli 10,4 %. Työttömyysaste Uudenmaan ELY-keskuksen alueella oli syyskuun 2024 lopussa 10,8 %.

Työllisyys 2014–2024

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	8/2024
Työttömät työnhakijat	1 561	1 827	2 092	1 990	1 625	1 407	1 340	2 124	1 460	1 956	1 746	1 864
Pitkäaikaistyöttömät	501	636	902	884	632	481	423	576	581	716	564	658
Alle 25-v. työttömät	144	197	237	212	159	160	143	251	149	161	165	166
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	8/2024
Kirkkonummi	8,2	9,5	10,9	10,3	8,3	7,1	6,8	10,7	7,3	7,6	8,4	8,8
Uusimaa	9,6	11,1	11,9	11,3	9,6	8,5	8,5	13,4	10,4	10,3	10,8	10,8
Koko maa	12,6	13,9	14,4	13,6	11,0	9,7	9,8	13,6	10,5	10,3	11,2	10,4

Talouden kehitys vuosina 2025–2027

Kuntatalous vuonna 2025 (valtiovarainministeriön taloudellinen katsaus 23.9.2024)

Kuntien rahoitusasema heikkeni viime vuonna 1,3 mrd. euroa alijäämäiseksi. Synkät luvut aiheutuivat etenkin sote-uudistuksen jälkeen kuntiin jääneiden kulutusmenojen nopeasta kasvusta. Kuntien tilanne näyttää tulevina vuosina menojen ja tulojen kasvavan epätasapainon vuoksi entistä haastavammalta. Kuntien alijäämän suhteessa BKT:hen arvioidaan pysyvän vuonna 2024 viime vuoden lukemissa eli 0,5 prosentissa. Talouden alavireisyys laskee kuntien saamia yhteisöverotuloja vuonna 2024, mutta muiden kuntien saamien verolajien arvioidaan kehittyvän suotuisasti. Kuntien saamat tulonsiirrot valtiolta laskevat sote-siirtoon liittyvän tarkistuksen sekä hallitusohjelman mukaisen valtionosuuksiin tehtävän indeksisäästön vuoksi.

Kuntien alijäämä syvenee 0,6–0,7 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuosina 2025–2028. Kuntien kulutusmenojen kasvu jatkuu ennustevuosina melko ripeänä, mikä aiheutuu pääasiassa hintojen noususta. Inflaatio on palautunut maltilliselle tasolle, mutta vuosina 2025–2027 kunta-alan ansiokehityksen oletetaan olevan talouden yleistä ansiokehitystä hieman nopeampaa kunta-alalle aiemmin sovitun palkkausjärjestelmien kehittämissuunnitelman vuoksi. Kunta-alan palkkasopimukset päättyvät keväällä 2025, ja siksi sopimusratkaisut tuleville vuosille selviävät vasta myöhemmin.

Hintojen nousun lisäksi myös kulutusmenojen volyyymi kasvaa poikkeuksellisesti vuonna 2025 TE-palvelu-uudistuksen takia. Uudistuksessa kunnille ja kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille siirtyy vastuu työ- ja elinkeinopalveluiden järjestämisestä, ja samalla kuntien rahoitusvastuuta työttömyysetuuksista laajennetaan. Työllisyyskehityksellä on uudistuksen jälkeen entistä suurempi vaikutus kuntien talouteen ja siten kuntatalous on aiempaa herkempi suhdannevaihteluille. Kuntien tehtävät painottuvat kuitenkin uudistuksen jälkeenkin lasten ja nuorten palveluihin, kuten varhaiskasvatukseen ja koulutukseen, joiden palvelutarve on laskeva pitkään jatkuneen syntyvyyden laskun vuoksi. Oppilaiden määrän väheneminen ei kuitenkaan tarkoita sitä, että opetuksen järjestämisen kustannukset laskisivat samalla tahdilla. Palvelutarpeen laskua onkin totuttuun tapaan hieman loivennettu painelaskelmassa.

Kulutusmenojen kasvupaineiden lisäksi kuntahallinnon menoja kasvattavat investoinnit. Investointipaineita ylläpitävät muun muassa rakennuskannan ikä, muuttoliike ja vihreän siirtymän edellyttämät muutokset. Kuntahallinnon heikkenevä taloustilanne korostaa kuitenkin investointien tarveharkinnan tärkeyttä. Välttämättömiä investointeja on silti paljon, sillä kuntien investoinnit kohdistuvat valtaosin rakennuksiin, teihin sekä muuhun perusinfrastruktuuriin.

Kuntien tulonsiirrot valtiolta kasvavat vuonna 2025, sillä TE-palveluiden järjestämisestä muodostuu kunnille uusi valtionosuustehtävä, jonka rahoitus kohdennetaan kunnille peruspalveluiden valtionosuuden kautta laskennallista menolisäystä vastaavasti. Valtionosuuksiin tehdään kuitenkin samanaikaisesti tuntuvia leikkauksia vuosina 2025–2027 mm sote-siirtoon liittyvien takautuvasti perittävien valtionosuuksien vuoksi. Valtionosuuksien kasvua hidastaa myös hallituksen päättämä yhden prosenttiyksikön indeksijarru vuosina 2024–2027 sekä asukasluvun ja laskentatekijöiden muutokset, erityisesti lapsi-ikäluokkien pieneneminen. Verotulot ovat edelleen kuntien merkittävin tulonlähde, vaikka niiden taso puolittuikin sote-uudistuksen yhteydessä. Vaikka kuntien verotulojen kasvuprosentit pysyvät ennustevuosina pitkän aikavälin keskiarvon yläpuolella, ei verorahoitus riitä kuntahallinnon kasvaviin menopaineisiin. Kuntahallinnon mittavat alijäämät vuosina 2025–2028 edellyttävät merkittäviä sopeutustoimia kunnissa tulevina vuosina. Alijäämät kasvattavat kuntahallinnon velkaa ja velkasuhde jatkaa kasvuaan tarkasteluvuosina.

Taloudelliset lähtökohdat

Vuoden 2024 tilinpäätösennuste

Kokonaisuutena kunnan toimintakate ei arvioida ylittävän kunnan toimielimissä. Yhteisten palveluiden toimintakate alittuu arvioitua suurempien tulokertymien takia (pakolaishuolto). Sivistyksen toimialan tulokertymään vaikuttaa valtion rahoitusjärjestelmäuudistuksesta johtuva erityisavustusten määrän väheneminen. Myös varhaiskasvatuksen alkuvuoden toimintatuottojen kertymä jää ennakoitua pienemmäksi, jota lisää 1.8.2024 tapahtuva varhaiskasvatuksen asiakasmaksuja koskeva lainmuutos. Maksujen enimmäis- ja vähimmäismäärät sekä tuloajat nousevat. Kunnallistekniikan käyttötalouden kuluihin kohdistuu vuoden aikana ennakoimaton kuluerä, Strömsbyn maankaatopaikan maisemointi, noin 212 000 €. Toisaalta HSL:n kuntaosuus on 0,5 milj. euroa ennakoitua pienempi. Tontti- ja paikkatietopalveluiden maanvuokratulot tulevat ylittymään. Kirkkonummen veden osalta nettotuotot ylittävät talousarvion.

Talousarvio laadittiin 6,0 milj. euroa ylijäämäisenä. Verotulojen toteumaennuste on Kuntaliiton syyskuun ennusteeseen perustuen 105,0 milj. euroa eli 2,2 milj. euroa vähemmän kuin talousarviossa 2024 oli arvioitu. Valtionosuudet toteutuvat 1,2 milj. euroa talousarviota pienempänä.

Ylijäämäennuste on noin 3,7 milj. euroa eli 2,3 milj. euroa talousarviota alempi.

Talousarvio 2025

Käyttötalousoosa

Ulkoisia toimintatuloja vuoden 2025 talousarviossa arvioidaan kertyvän 30,4 milj. euroa. Ulkoiset toimintatuotot ovat noin 5,0 milj. euroa suuremmat kuin vuoden 2024 toteutumaennusteessa.

Ulkoisia toimintamenoja vuoden 2025 talousarviossa on 169,6 milj. euroa. Ulkoiset toimintamenot ovat 17,7 milj. euroa suuremmat kuin vuoden 2024 toteutumaennusteessa.

TE uudistus nostaa sekä tuloja että menoja.

Toimintakateen ja vuosikatteen kehitys 2025–2027

Vuoden 2025 talousarvion toimintatulojen ja -menojen erotus, toimintakate on 139,22 milj. euroa. Toimintakate kasvaa 10 % eli 12,7 milj. euroa vuoden 2024 talousarvioon ja toteumaennusteeseen verrattuna. Vuosikate ei laske samassa suhteessa, sillä TE uudistus lisää valtionosuuksia sekä kunnallisverojen vähennysoikeuksien muutos lisää kunnallisverotuottoja, joten vuosikate I laskee 4,6 milj. euroa ja vuosikate II 2,3 milj. euroa.

Vuosikatteen kehitys vuosina 2025–2027

	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintakate	-139 223 897	-139 524 672	-140 869 366
Verorahoitus	150 520 817	154 544 802	159 871 337
Rahoitustuotot ja -kulut	-255 000	-1 615 000	-3 115 000
Vuosikate I	11 041 920	13 405 130	15 886 971
Käyttöomaisuuden myyntivoitot	2 500 000	3 500 000	5 500 000
Maankäyttösopimuskorvaukset	5 350 000	2 600 000	2 600 000
Vuosikate II	18 891 920	19 505 130	23 986 971

Tuloslaskelmassa toimintakateen jälkeen tulevat verotulot, valtionosuudet sekä rahoituserät (korke- ja rahoitustulot ja menot). Näiden erien jälkeen syntyvä vuosikate I on talousarvio- ja taloussuunnitelmavuosina positiivinen eli verorahoituksesta jää jonkin verran investointimenojen kattamiseksi. Vuosikate II eli varsinainen omarahoituserä tulisi kattaa poistot, jotta tilikauden tulos on positiivinen.

Tuloslaskelma € / ulkoiset erät
570 Kirkkonummen kunta (sis. Kirkkonummen Vesi-liikelaitos)

Ulkoiset	TP 2023	TA 2024	Ennuste 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	26 584 132	25 263 130	25 563 130	30 398 702	31 241 087	32 261 106
Myyntituotot	13 333 941	12 892 496	13 192 496	18 584 724	19 379 757	20 281 248
Maksutuotot	4 855 184	5 131 825	5 131 825	4 846 061	4 894 522	4 943 470
Tuet ja avustukset	3 395 370	2 892 908	2 892 908	1 869 719	1 820 748	1 838 955
Muut toimintatuotot	4 999 637	4 345 901	4 345 901	5 098 198	5 146 060	5 197 433
Toimintakulut	-142 875 314	-151 761 302	-151 961 302	-169 622 599	-170 765 759	-173 130 472
Henkilöstökulut	-81 642 061	-87 110 128	-87 110 128	-93 622 964	-93 945 944	-95 113 633
Palkat ja palkkiot	-66 208 971	-70 236 654	-70 236 654	-75 114 033	-75 344 020	-76 297 221
Henkilösivukulut	-15 433 090	-16 873 474	-16 873 474	-18 508 931	-18 601 924	-18 816 412
Palvelujen ostot	-36 902 482	-39 989 019	-40 189 019	-45 181 026	-45 625 450	-46 349 002
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 234 622	-12 203 298	-12 203 298	-14 937 610	-15 228 286	-15 561 334
Avustukset	-5 257 051	-5 444 664	-5 444 664	-7 419 664	-7 418 262	-7 477 447
Muut toimintakulut	-7 839 098	-7 014 193	-7 014 193	-8 461 335	-8 547 817	-8 629 056
Toimintakate	-116 291 182	-126 498 172	-126 398 172	-139 223 897	-139 524 672	-140 869 366
Verotulot	116 492 379	107 184 075	105 016 000	111 638 569	116 051 377	121 377 912
Valtionosuudet	37 708 255	37 690 838	36 490 838	38 882 248	38 493 425	38 493 425
Rahoitustuotot ja -kulut	-43 625	-400 000	600 000	-255 000	-1 615 000	-3 215 000
Vuosikate I	37 865 827	17 976 741	15 708 666	11 041 920	13 405 130	15 786 971
<i>Käyttöom.myyntivoitot</i>	<i>2 811 440</i>	<i>1 990 000</i>	<i>1 990 000</i>	<i>2 500 000</i>	<i>3 500 000</i>	<i>5 500 000</i>
<i>Maankäyttösop.korvaukset</i>	<i>1 603 117</i>	<i>3 580 000</i>	<i>3 580 000</i>	<i>5 350 000</i>	<i>2 600 000</i>	<i>2 600 000</i>
Vuosikate II	42 280 385	23 546 741	21 278 666	18 891 920	19 505 130	23 886 971
Poistot ja arvonalentumiset	-18 611 871	-17 595 038	-17 595 038	-15 485 347	-16 669 914	-21 326 925
Arvonalentumiset	0	0	0	-495 000	0	0
Tilikauden tulos	23 668 514	5 951 703	3 683 628	2 911 573	2 835 216	2 560 046
Poistoeron muutos	12 517	20 000	20 000	20 000	20 000	20 000
Tilikauden ylijäämä (alij.)	23 681 031	5 971 703	3 703 628	2 931 573	2 855 216	2 580 046

Investointiosa

Investointimenoja vuoden 2025 talousarviossa on yhteensä 72,0 milj. euroa.

Verorahoitus

Kuntaliiton syyskuun veroennustekehikon perusteella on arvioitu vuoden 2025 verotulokertymän olevan 111,6 milj. euroa. Vuoden 2024 talousarviossa kunnan verotuloja on arvioitu kertyvän 107,2 milj. euroa ja toteumaennuste on 105,0 milj. euroa. Tilinpäätöksessä 2023 verotulot olivat yhteensä 116,5 milj. euroa (johtuu jälkilitityksistä korkeamman veroprosentin ajalta ennen hyvinvointialueuudistusta).

Talousarviovuoden 2025 veroprosentti on 7,1 % eli sama kuin 2024.

Kiinteistöveroprosentit ovat vuonna 2025:

- yleinen kiinteistöveroprosentti 0,93 % (=alaraja)
- yleinen maapohjan kiinteistöveroprosentti 1,3 % (=uusi alaraja)
- vakituiseen asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti 0,41 % (=alaraja)
- muuhun asumiseen käytetyn rakennuksen veroprosentti 1,40 % (vaihteluväli 0,93–2 %)
- rakentamaton rakennuspaikka 5,43 % (vaihteluväli 2–6 %)

Verotulot

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Kunnallisvero	95 855 763	85 323 790	90 356 036	94 431 409	99 441 725
Kiinteistövero	13 429 136	15 249 517	15 833 146	15 833 145	15 833 145
Yhteisövero	7 207 481	6 610 768	5 449 387	5 786 823	6 103 042
Yhteensä	116 492 379	107 184 075	111 638 569	116 051 377	121 377 912
<i>Muutos %</i>	<i>-47,81</i>	<i>-7,99</i>	<i>4,16</i>	<i>3,95</i>	<i>4,59</i>

Valtionosuudet

Peruspalvelujen valtionosuus sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituslain mukainen valtionosuus. Lisäksi valtionosuusmaksatuksessa otetaan huomioon kuntien kotikuntakorvausmenot ja -tulot. Kirkkonummella kotikuntakorvaukset ovat negatiiviset, koska keskiasteen koulutuksesta maksetaan korvauksia muille kunnille. Valtionosuuksiin sisältyy vuodesta 2025 alkaen myös TE-palveluiden rahoitusosuus. Valtionosuudet eivät kuitenkaan kasva kustannusnousun suhteessa, sillä uudistuksen kustannuslisäystä kompensoidaan kunnille verotulojen kunnallisveron vähennysoikeutta leikkaamalla.

Vuoden 2025 valtionosuuksien tuloarvio on 38,9 milj. euroa. Vuoden 2024 valtionosuuden määrärahaennuste on 36,5 milj. euroa.

Vuosikate

Vuonna 2025 ulkoinen toimintakate kasvaa 8,8 % vuoden 2024 talousarvioon ja toteumaennusteeseen verrattuna. Vuosikate I on talousarviovuonna 11,0 milj. euroa. Vuosikate I osoittaa kuinka paljon verorahoituksesta jää käytettäväksi investointien rahoittamiseen, kun toimintakate ja rahoituserät on ensin katettu. Vuosikate I ei riitä kattamaan suunnitelman mukaisia poistoja.

Rahoituslaskelmaan siirtyvä vuosikate II eli varsinainen omarahoituserä on vuosikate I lisättynä käyttöomaisuuden myyntivoitoilla ja maankäyttösopimuskorvauksilla. Taloussuunnitelmavuosina 2026 ja 2027 vuosikate I ei myöskään kata suunnitelman mukaisia poistoja. Tulos on vuonna 2025 ja 2026 ylijäämäinen 2,9 milj. euroa, ja 2,6 milj. euroa vuonna 2027.

Käyttöomaisuuden myyntivoitot ja maankäyttösopimuskorvaukset

Vuonna 2025 arvioidaan käyttöomaisuuden myynneistä kertyvän yhteensä 2,5 milj. euroa. Myyntivoitto otetaan huomioon tuloslaskelmaosassa.

Maankäyttösopimusten mukaisia korvauksia arvioidaan kertyvän talousarviovuonna 5,4 milj. euroa.

Lainat

Lainakannan muutokset

€	TP 2023	TAE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Lyhennykset	45 123 625	21 947 152	21 947 152	41 087 480	42 587 480
Uudet lainat	0	0	70 000 000	115 000 000	93 000 000
Netto	45 123 625	21 947 152	-48 052 848	-73 912 520	-50 412 520

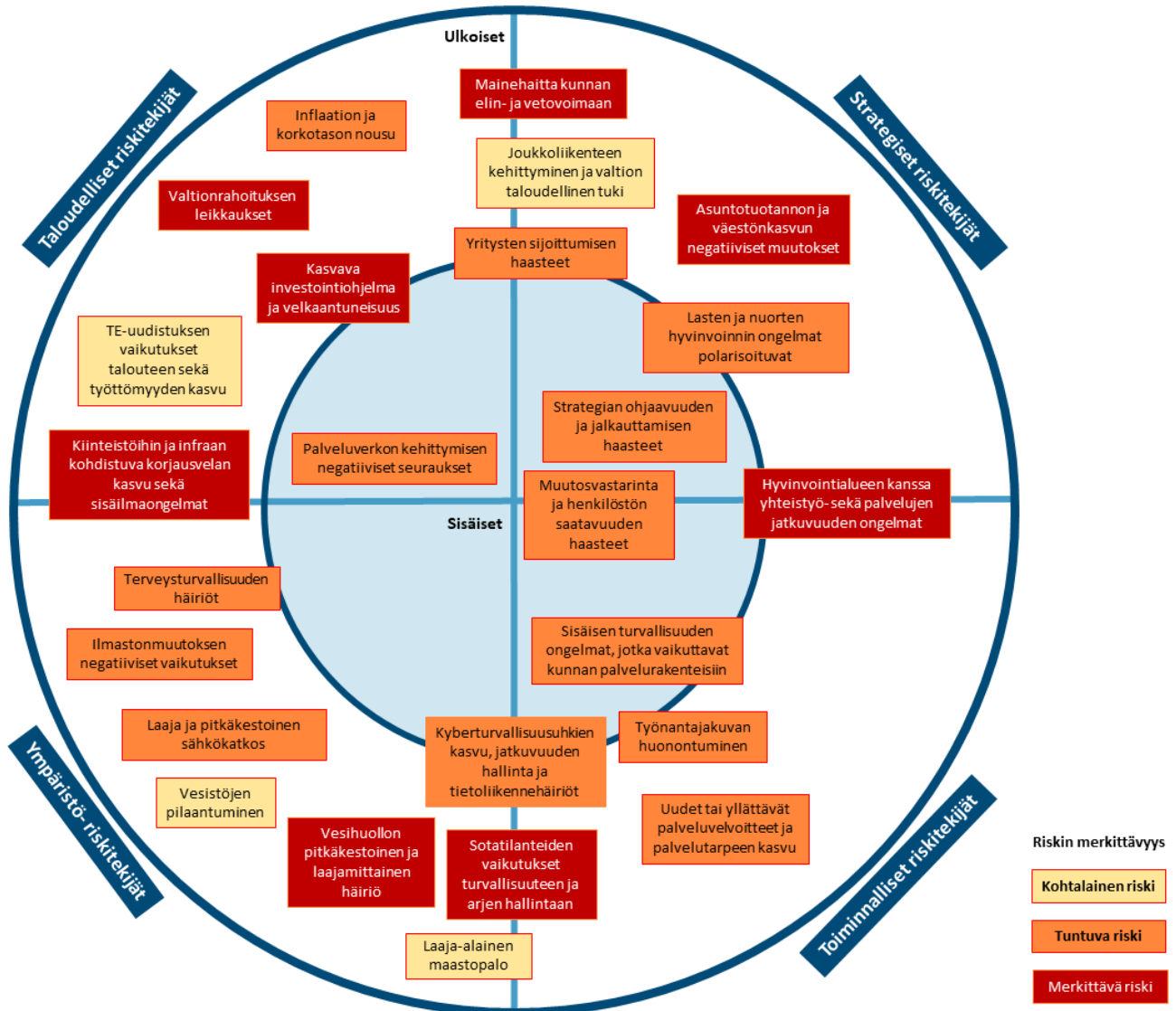
Lainakannan kehitys

(1000 €)	TP 2023	TAE 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Lainakanta 31.12	161 166	139 219	187 271	261 184	311 596
<i>lainaa / asukas, €</i>	3 916	3 358	4 484	6 213	7 365

Lainakannan muutokset taulukon luvuissa on otettu huomioon seuraavat olettamukset:

- Suunnitelmavuosien lainanotossa on huomioitu tulevien vuosien taloussuunnitelmien mukainen vuosikatteen muutos.

Riskienhallinta

Riskien hallintakeinot 2025 (Luonnos)

Riskin todennäköisyys

1

2

3

Riski ja sen todennäköisyys	Hallintakeinot (toimenpiteet)
Inflaation ja korkotason nousu	Ennakoiva budjetointi ja Kestävän kasvun ohjelma
Valtionrahoituksen leikkaukset	Ennakoiva budjetointi ja Kestävän kasvun ohjelma
Kasvava investointiohjelma ja velkaantuneisuus	Investointikatto ja Kestävän kasvun ohjelma
TE-uudistuksen negatiiviset vaikutukset talouteen sekä työttömyyden kasvu	Ennakoiva budjetointi
Kiinteistöihin ja infraan kohdistuva korjausvelan kasvu sekä sisäilmaongelmat	Infran ja kiinteistöjen korjaus- ja kunnostussuunnitelmat
Mainehaitta kunnan elin- ja vetovoimaan	Elinvoimaohjelman päivitys ja viestintä
Asuntotuotannon ja väestönkasvun negatiiviset muutokset	Sopeutuminen asukasmäärän muutoksiin, rakennuslupaprosessin sujuvuus sekä kaavoitus, viestintä
Hyvinvointialueen kanssa yhteistyö- sekä palvelujen jatkuvuuden ongelmat	HYTE-suunnitelma sekä HYTE-neuvottelut koko kunnan osalta ja jatkuva yhteydenpito
Joukkoliikenteen negatiivinen kehittyminen ja valtion taloudellisen tuen lasku	Neuvottelut HSL:n kanssa ennakoivasti
Yritysten sijoittumisen haasteet	Brändityö ja kaavoitus
Lasten ja nuorten hyvinvoinnin ongelmat polarisoituvat	Laaja sidosryhmäyhteistyö mm. LUVN:n, THL:n, Poliisin, järjestöjen ja kodin kanssa
Palveluverkon kehittämisen negatiiviset seuraukset	Osallistava ja ennakoiva viestintä sekä asukastilaisuudet
Strategian ohjaavuuden ja jalkauttamisen haasteet	Työyhteisön osallistaminen ja läpinäkyvä viestintä
Muutosvastarinta ja henkilöstön saatavuuden haasteet	Muutokseen osallistaminen ja osaamistarpeiden ennakointi. Kysely henkilöstövoimavarojen johtamiskäytännöstä
Uudet tai yllättävät palveluvalvoitteet ja palvelutarpeen kasvu	Ennakointi ja skenaariotyöskentely
Työnantajakuvan huonontuminen	Kunnan henkilöstöpolitiikka, esihenkilötyö, brändityö ja viestintä
Kyberturvallisuuskien kasvu, jatkuvuuden hallinta ja tietoliikennehäiriöt	Ennakointi, Taisto-harjoitukset, viestintä sekä ydinpalvelujen turvaaminen kaikissa olosuhteissa
Sotatilanteiden vaikutukset turvallisuuteen ja arjen hallintaan	Varautumis- ja valmiussuunnitelmat sekä varautumisharjoitukset
Ilmastonmuutoksen negatiiviset vaikutukset	Varautumissuunnitelma
Vesistöjen pilaantuminen	Varautumissuunnitelma sekä viranomaisyhteistyö
Laaja-alainen maastopalo	Varautumissuunnitelma sekä viranomaisyhteistyö
Laaja ja pitkäkestoinen sähkökatkos	Varautumissuunnitelma
Terveysturvallisuuden häiriöt	Varautumissuunnitelma sekä viranomaisyhteistyö
Vesihuollon pitkäkestoinen ja laajamittainen häiriö	Varautumissuunnitelma sekä viranomaisyhteistyö
Sisäisen turvallisuuden ongelmat, jotka vaikuttavat kunnan palvelurakenteisiin	Varautumis- ja valmiussuunnitelmat

Talousarvion rakenne, sitovuus ja seuranta

Kunnanvaltuusto määrää, miten talousarvio ja sen perustelut sitovat kunnanhallitusta ja kunnan muita toimielimiä.

Talousarvion rakenne

Kunnan talousarvion ja taloussuunnitelman rakenteesta ja sisällöstä säädetään kuntalaissa. Lisäksi Suomen Kuntaliitto antaa talousarvion ja taloussuunnitelman laatimiseen liittyviä ohjeita ja suosituksia. Edellä mainitut ohjeet on otettu huomioon talousarvion ja taloussuunnitelman laadinnassa.

Talousarviossa on käyttötalous- ja tuloslaskelmaosa sekä rahoitus- ja investointiosa. Talousarvion käyttötalousosa ja investointiosa ovat toiminnan ohjauksen välineitä. Talousarvion tuloslaskelmaosan ja rahoitusosan avulla tarkastellaan kunnan kokonaistalouden kehitystä tuloksen muodostuksen ja rahoituksen näkökulmista.

Käyttötalousosan avulla ohjataan kunnan varsinaista toimintaa. Valtuusto päättää, mitkä toiminnalliset kokonaisuudet muodostavat käyttötalousosan tehtävät. Käyttötalousosassa valtuusto asettaa tehtäväkohtaisesti toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet sekä osoittaa asetettujen tavoitteiden edellyttämät määrärahat ja tuloarviot tehtävien hoitamiseen. Tehtävät esitetään käyttötalousosassa toimialoittain (yhteiset palvelut, sivistyksen toimiala ja yhdyskuntatekniikan toimiala) ja toimielimittäin. Valtuusto voi osoittaa käyttötalousosan tehtävän tai sen osan käyttöön määrärahan ja tuloarvion brutto- tai nettomääräisenä.

Tuloslaskelmaosassa osoitetaan, miten tulorahoitus riittää palvelutoiminnan menojen, rahoitusmenojen ja käyttöomaisuuden kulumista kuvaavien suunnitelmanmukaisten poistojen kattamiseen. Vakaan talouden lähtökohtana on, että toiminnan menokehitys sopeutetaan keskeisten tuloerien kehitykseen. Sopeutuksen onnistuminen on nähtävissä tuloslaskelmaosassa riittävänä tulorahoituksena kaikkina suunnitelmavuosina. Investointiosan määrärahat ja tuloarviot valtuusto hyväksyy hankeryhmittäin, hankkeittain tai tehtävätasolla. Investointiosan tulot ja menot esitetään aina bruttomääräisinä.

Rahoitusosassa osoitetaan, miten kunnan menot rahoitetaan. Rahoitusosassa kootaan tulorahoituksen ja investointien sekä anto- ja ottolainauksen rahavirrat yhteen laskelmaan. Jos tulorahoitus ei riitä menoihin, rahoitusosassa on osoitettava tarvittava rahoitus. Kunta voi kattaa rahoitustarvettaan lainotolla tai vapauttamalla rahoitus- tai vaihto-omaisuuteen sitoutunutta pääomaa.

Kirkkonummen Vesi –liikelaitoksen talousarvio ja taloussuunnitelma on esitetty omana kokonaisuutena talousarviokirjan lopussa. Liikelaitoksen talousarvio sisältää käyttötalousosan, investointiosan sekä tulos- ja rahoituslaskelman.

Talousarvion yleisperustelut

Talousarvion yleisperustelut ja käyttötalousosan tekstit niiltä osin, kun ne ovat luonteeltaan informatiivisia, eivät ole sitovia. Sen sijaan kaikki toiminnan painopistealueet, tavoitteet ja yksityiskohtaisesti määritellyt tekstit ovat toimielimiä sitovia valtuustoon nähden.

Käyttötalousosa

Kunkin toimielimen tehtävien yhteenlaskettu ulkoisten toimintatulojen ja -menojen erotus eli toimintakate on valtuuston nähden sitova. Kirkkonummen Vesi-liikelaitoksen osalta sitova taso on tuloslaskelman mukainen tilikauden yli-/alijäämä.

Käyttötalousosassa perustelut, toiminnan painopisteet, mahdolliset tunnusluvut, määrärahat ja tuloarviot esitetään toimielimittäin tehtävätasolla.

Käyttötalousosan perusteluissa otsikon ”Sitovat toiminnalliset tavoitteet” alla esitetyt tavoitteet ovat valtuustoon nähden sitovia.

Käyttötalousosan tunnuslukujen olennaisista poikkeamista raportoidaan osavuosisikatsauksessa ja toimintakertomuksessa.

Investointiosa

Investointiosan määrärahoista projektitasolla sitovia ovat:

- ICT-ohjelmat ja käyttöönottoprojektit
- Muut pitkävaikutteiset menot
- Irtain omaisuus

Hankeryhmätasolla sitovia määrärahoja ja tuloarvioita ovat:

- Maa- ja vesialueet
- Liikenneväylät ja puistot
- Liikunta- ja virkistysalueet
- Muut kiinteät rakenteet ja laitteet
- Osakkeet ja osuudet
- Talonrakentamisen peruskorjaushankkeet

Liikenneväylät ja puistot sekä liikunta- ja virkistysalueet hankeryhmien määrärahaa saa käyttää muihin taloussuunnitelmavuosien hankkeisiin yhdyskuntatekniikan lautakunnan päätöksellä, jos talousarviovuoden jonkin hankkeen toteuttamista ei ole voitu aloittaa.

Talonrakentamisen määrärahat ja tuloarviot ovat hanketasolla sitovia. Mahdolliset hankkeen kokonaiskustannusten ylitystarpeet tulee tuoda valtuustoon etupainotteisesti. Talousarviovuoden osalta myös talonrakennushankkeiden yhteenlaskettu kokonaismääräraha on sitova.

Kirkkonummen Vesi -liikelaitoksen investoinnit ovat sitovia liikelaitostasolla.

Rahoitusosa

Talousarvion rahoitusosan seuraavat tuloarvioiden sitovuudet:

- Antolainauksen lisäykset
- Pitkäaikaisten lainojen lisäys

Yli talousarviovuoden ulottuvien hankintasopimusten tekeminen

Toimielimet ja viranhaltijat voivat päättää hankintavaltuuksiensa rajoissa yli talousarviovuoden ulottuvista hankintasopimuksista.

- käyttötalouden hankinnoissa, mikäli hankinta liittyy toimialan tehtäviin ja siihen on varauduttu toimielimen käyttösuunnitelmassa ja
- investointiosan hankinnoissa: yksittäisen talonrakennushankkeen osalta talousarviossa hyväksytyt hankekohtaisen kustannusarvion puitteissa, hankeryhmän ohjeellisessa käyttösuunnitelmassa mainitun yksittäisen hankkeen osalta vuosina 2024–2026 osoitettujen kokonaismäärärahojen puitteissa.

Kunnanhallituksen päättämän leasinglimiitin käyttö 2025

Kunnanhallituksen päätösten mukaisesti:

- kunnan ICT-laitteiden, kopiokoneiden / monitoimilaitteiden sekä ajoneuvojen hankinnat rahoitetaan pääsääntöisesti leasingrahoituksella.
- leasinglimiitiksi on vahvistettu em. kohteiden osalta 2 000 000 euroa.
- ajoneuvojen leasinglimiitiksi on vahvistettu 500 000 euroa.
- laitteiden rahoitusta koskeva puitesopimus on kilpailutettu.
- Yhteisten palveluiden talousyksikkö valvoo ja päättää limiitin käytöstä.

Leasinglimiittiä saa käyttää:

- hankintoihin, jotka aikaisemmin on rahoitettu leasinglimiitin puitteissa
- hankintoihin, jotka ovat tarkoituksenmukaista rahoittaa jatkossa leasingrahoituksella
- Väistötilojen peruskalustamiseen

Hankinnat on suoritettava hankintalain säännösten mukaisesti. Leasingaika on vähintään kolme vuotta tai hankitun hyödykkeen käyttöaika. Leasingaika ei kuitenkaan saa olla lyhyempi kuin hankittavan esineen vastaava poisto-aika.

Kunnanhallitukselle annetut valtuudet

Kunnanhallituksella on oikeus antaa toimialoille määrärahojen käyttöä ja talousarvion täytäntöönpanoa koskevia sitovia ohjeita. Kunnanhallitus oikeutetaan myös taloudellisen tilanteen niin vaatiessa antamaan määrärahojen käyttöä, virkojen ja toimien täyttämistä sekä työsuhteisen henkilöstön palkkaamista rajoittavia määräyksiä.

Kuntatalouden vuosikello

joulu-tammikuu	Lautakuntien käyttösuunnitelmat eli yksityiskohtaisempi budjetin jako
maalis-toukokuu	Tilinpäätöksen hyväksyminen (ltk->kh->kv)
huhti-toukokuu	Tarkastuslautakunnan arviointikertomus kunnanvaltuustoon
kuukausittain 3–11 kk	Talouden toteutumistilanneraportit ja ennusteet toimielimille (ltk, kh)
toukokuu	Kunnanhallitus päättää seuraavan vuoden talousarvion kehystavoitteet
touko-kesäkuu	Osavuosisikatsaus I: tavoitteiden ja talouden toteumaraportti huhtikuulta (ltk, kh, kv)
syys-lokakuu	Osavuosisikatsaus II: tavoitteiden ja talouden toteumaraportti elokuulta (ltk, kh, kv)
syyskuu	Lautakuntien talousarvioesitykset
loka-marraskuu	Kunnanhallituksen talousarviokäsittely
marraskuun puoliväli	Veroprosenttien ja talousarvioesityksen päättäminen kunnanvaltuustossa

Taloudellisen ja toiminnallisen tuloksen seuranta

Talousarvion toteutumista seurataan raportoinnilla. Kunnassa on luottamushenkilöiden sekä työntekijöiden käytössä Kuntamaisema Johdon työpöytä, josta löytyy viimeisimmät talouden seurantatiedot, erilaista tilastotietoa ja vertailutietoa muihin kuntiin, joka on koko ajan luottamushenkilöiden käytettävissä. Lisäksi talous- ja verotietojen raportointia käsitellään kuukausittain kunnanhallituksessa maaliskuun tiedoista alkaen pois lukien kesätauko. Kuntatason raportoinnista vastaa kunnanhallitus, joka toimielinten raporttien perusteella laatii kaksi osavuosisikatsausta tilanteista 30.4. ja 31.8. kunnanvaltuustolle ja tilinpäätökseen kuuluvan toimintakertomuksen. Näissä seurataan taloudellisen tuloksen, toiminnallisten tavoitteiden ja tunnuslukujen toteutumista.

Kunnanhallitus päättää kunnan toimielinten raportoinnista sekä tarvittaessa yksityiskohtaisemmasta talouden ja toiminnan raportoinnista. Kukin toimielin päättää käyttösuunnitelmassaan, miten vastuuhenkilöiden tulee tilivuoden aikana raportoida toimielimelle talousarvion toteutumisesta.

Kirkkonummen kunnan konserni

Konserniin kuuluvat kunnan oman toiminnan lisäksi kolme tytäryhtiötä, joissa kunnan päätösvalta on yli 50 %.

Tytäryhtiöt

Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy

Kirkkonummen Vuokra-asunnot Oy on Kirkkonummen kunnan omistama yleishyödyllinen vuokratyöyhtiö. Yhtiön toimintaperiaatteena on ylläpitää ja rakennuttaa laadukkaita ja edullisia vuokra-asuntoja, joissa asuilla on viihtyisä ja turvallinen asuinympäristö tarpeellisine palveluineen. Asunnot on rakennettu pääasiassa aravalainoilla ja kunnan takauksilla.

KV-A; vastuullisuuden tiekartta

Teema	Näkökulma	Tavoitteet vuosille 2023-2025
Kohti hiili-neutraaliutta <i>Lupaus: Rakennamme tuleville sukupolville taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävästä kunnasta.</i>	<ul style="list-style-type: none"> Ilmastonmuutoksen taloudelliset seuraamukset Kierrätys ja kiertotalous Toiminnan päästöt Ympäristömerkit Materiaalien kestävä käyttö ja kulutus	<ul style="list-style-type: none"> Laskemme puurakentamisemme päästöt Mittaamme kiinteistöjemme energian- ja vedenkulutuksen (MWh, MWh/brm³, kWh/as/a, m³) Kasvatamme oman uusiutuvan energian tuotantoa omassa kiinteistökannassamme (MWh, %) Mittaamme ja kasvatamme uusiutuvan energian käyttöä kiinteistökannassamme (MWh, %) Mittaamme ja minimoimme kiinteistöjemme vedenkulutusta (tm³, tm³/brm³, l/as/vrk)
Luotettava vuokranantaja <i>Lupaus: Tarjoamme kohtuuhintaisia koteja kaikille taustasta riippumatta.</i>	<ul style="list-style-type: none"> Henkilöstön osaaminen Terveys ja turvallisuus Selkeä ja avoin viestintä Tasainen ja jatkuva liiketoiminta Yksityisyyden suoja	<ul style="list-style-type: none"> Mittaamme asukastyytyväisyyden 1-3 vuoden välein Henkilöstömme on tyytyväinen Panostamme koulutukseen (pv/a) Mittaamme ja pidämme asuntojemme käyttöasteen ja vaihtuvuuden hyvällä tasolla (%) Raportoimme yksityisyyden suojan rikkomuksista vuosittain (kpl/vuosi)
Läpinäkyvä toimija <i>Lupaus: Toimimme luotettavasti ja vastuullisesti.</i>	<ul style="list-style-type: none"> Eettinen ja reilu liiketoiminta Korruptionvastaisuus Lakien ja määräysten noudattaminen Yhteiskunnan hankkeet ja lisäarvon tuottaminen Verojen maksaminen ja määräysten noudattaminen	<ul style="list-style-type: none"> Pidämme vuokratasomme alhaisempina suhteessa markkinavuokriin (%) Teemme tarvittavat toimenpiteet alihankintaketjujemme vastuullisuuden varmistamiseksi (kpl/vuosi) Raportoimme vahvistetut lahjontatapaukset ja niihin liittyvät toimenpiteet (kpl/vuosi) Raportoimme yrityksen taloudellisten rahavirtojen jakautumisen (€) Raportoimme yrityksen verojalanjäljen (€)

Kiinteistö Oy Kirkkonummen keskustapysäköinti

Kirkkonummen kunta omistaa 59,2 % Kiinteistö Oy Kirkkonummen keskustapysäköinnin osakekannasta. Yhtiö omistaa Ervastintie 9:ssä sijaitsevan pysäköintitalon.

Kiinteistö Oy Kirkkonummen Pankkitalo

Kirkkonummen kunta omistaa 100 % kiinteistöstä.

Kirkkonummen Vuokra-asunnot sitovat tavoitteet

Strateginen painopiste	Nykytilanne	Tavoite	Vastuu
Kirkkonummella on monipuolista ja korkealaatuaista asumista kaikenikäisille - lähellä luontoa, merta ja järviä.	Syyskuussa 2024 KV-A:n asuntojen käyttöaste on ollut 94,8 %	2025 käyttöasteen nosto perustavoitteeseen 98 %.	Kunnanjohtaja, KV-A
Toimimme aktiivisesti ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja vaalimme luonnon monimuotoisuutta. Valttikorttejamme ovat merellisyys, järvet ja luonnonläheisyys, joita hyödynnämme niin kuntalaisten hyvinvoinnin kuin kunnan markkinoinnin edistämiseksi.	Kiinteistöjen lämmitys ja kiinteistösähkö on ollut vuodesta 2022 hiilivapaata.	Omien aurinkokennovoimaloiden lisääminen asteittain tällä vuosikymmenellä. 2 voimalaa on jo valmistunut.	Kunnanjohtaja, KV-A
Kirkkonummi on viihtyisä, turvallinen, luonnonläheinen ja pientalovaltainen kunta kaikenikäisille asukkaalleen. Kunta on lapsi-, nuori- ja ikäystävällinen sekä yhteisöllinen asuinpaikka. Kehitämme kunnan keskustaa pienkaupunkimaisesti.	Juhlakallio-hanke on tarkoitettu "senioreille" 55-vuotta täyttäneille ja yli. 2 seuraavaa uudiskohdetta on suunnattu senioreille myös.	Rakennuttaminen alkaa kevään 2025 aikana.	Kunnanjohtaja, KV-A

Käyttötalousosa

Käyttötalousosan yhteenveto

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
100 Tarkastuslautakunta					
Kulut	-78 038	-77 000	-93 000	-94 000	-94 000
Kate	-78 038	-77 000	-93 000	-94 000	-94 000
101 Keskusvaalilautakunta					
Tuotot	70 164	70 000	70 000	0	70 000
Kulut	-201 757	-283 675	-412 207	-10 832	-197 530
Kate	-131 593	-213 675	-342 207	-10 832	-127 530
110 Muut yhteiset palvelut					
Tuotot	2 028 540	1 268 408	1 778 600	1 698 416	1 715 400
Kulut	-15 248 931	-14 906 923	-14 724 071	-14 545 861	-14 691 320
Kate	-13 220 391	-13 638 515	-12 945 471	-12 847 445	-12 975 920
300 Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta					
Tuotot	1 662 461	1 503 155	1 503 155	1 518 188	1 533 373
Kulut	-9 932 511	-9 403 873	-9 695 841	-9 747 344	-9 844 820
Kate	-8 270 050	-7 900 718	-8 192 686	-8 229 156	-8 311 447
320 Suomenkielinen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta					
Tuotot	5 479 115	5 014 590	4 369 411	4 413 106	4 457 235
Kulut	-56 813 513	-61 176 433	-64 711 436	-65 358 549	-66 012 141
Kate	-51 334 398	-56 161 843	-60 342 025	-60 945 443	-61 554 906
360 Ruotsinkielinen varhaiskasvatus- ja opetuslautakunta					
Tuotot	1 248 594	1 275 624	1 041 563	1 051 978	1 062 499
Kulut	-13 467 163	-15 216 330	-16 840 510	-17 008 920	-17 179 011
Kate	-12 218 570	-13 940 706	-15 798 947	-15 956 942	-16 116 512
400 Työllisyysalueen palvelut					
Tuotot	0	0	2 860 486	2 956 534	3 055 534
Kulut	0	-88 058	-6 341 000	-6 547 048	-6 747 048
Kate	0	-88 058	-3 480 514	-3 590 514	-3 691 514
500 Vesi-liikelaitoksen johtokunta					
Tuotot	9 564 041	10 480 000	11 949 010	12 711 243	13 406 615
Kulut	-6 738 019	-7 086 566	-8 163 809	-8 371 736	-8 883 448
Kate	2 826 022	3 393 434	3 785 201	4 339 507	4 523 167
600 Yhdyskuntatekniikan lautakunta					
Tuotot	1 811 449	1 681 500	1 932 000	1 948 200	1 967 593
HSL-kulut	-6 135 231	-7 233 000	-9 067 000	-9 112 000	-9 112 000
Kulut	-13 615 635	-14 987 322	-17 402 961	-17 531 323	-17 615 508
Kate	-11 804 186	-13 305 822	-15 470 961	-15 583 123	-15 647 915
650 Rakennus- ja ympäristölautakunta					
Tuotot	774 833	883 000	890 000	898 900	907 889
Kulut	-1 546 963	-1 633 805	-1 697 941	-1 714 924	-1 732 071
Kate	-772 130	-750 805	-807 941	-816 024	-824 182
710 Toimitilapalvelujen lautakunta					
Tuotot	3 944 935	3 219 363	4 004 477	4 044 522	4 084 968
Kulut	-25 232 782	-27 033 826	-29 087 129	-29 378 001	-29 671 782
Kate	-21 287 847	-23 814 463	-25 082 652	-25 333 479	-25 586 814
RAPORTTI YHTEENSÄ					
Tuotot	26 584 132	25 395 640	30 398 702	31 241 087	32 261 106
Kulut	-142 875 313	-151 893 811	-169 622 599	-170 765 759	-173 130 472
Kate	-116 291 182	-126 498 171	-139 223 897	-139 524 672	-140 869 366

Luvut eivät sisällä KOM:n myyntivoittoja eikä maankäyttökorvauksia

Yhteiset palvelut

Kunnanvaltuusto
Kunnanhallitus
Tarkastuslautakunta
Keskusvaalilautakunta

Yhteiset palvelut

Tuloslaskelma

Yhteiset palvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	2 098 704	1 338 408	1 848 600	1 698 416	1 785 400
Myyntituotot	876 784	220 000	1 043 600	953 036	1 032 566
Maksutuotot	-3 289	0	0	0	0
Tuet ja avustukset	1 028 151	806 000	679 000	618 120	624 301
Muut toimintatuotot	197 057	312 408	126 000	127 260	128 533
Toimintakulut	-15 528 726	-15 267 598	-15 229 278	-14 650 693	-14 982 850
Henkilöstökulut	-5 558 063	-5 982 242	-6 084 528	-5 461 419	-5 674 548
Palkat ja palkkiot	-4 609 026	-4 901 773	-4 957 193	-4 427 155	-4 613 552
Henkilösivukulut	-949 037	-1 080 469	-1 127 335	-1 034 264	-1 060 996
Palvelujen ostot	-5 384 470	-5 903 902	-5 286 500	-5 266 686	-5 341 990
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-121 562	-96 654	-100 750	-97 213	-102 684
Avustukset	-2 953 215	-2 961 000	-3 516 000	-3 581 460	-3 617 276
Muut toimintakulut	-1 511 417	-323 800	-241 500	-243 915	-246 352
Toimintakate	-13 430 023	-13 929 190	-13 380 678	-12 952 277	-13 197 450
Sisäiset tuotot yhteensä	2 395 088	0	0	0	0
Sisäiset menot yhteensä	-1 175 237	-1 041 933	-1 097 205	-1 108 177	-1 119 258
joista:					
Puhtauspalvelut	-66 295	-67 203	-66 758	-67 425	-68 099
Rakennusten vuokrat	-878 822	-974 730	-1 030 447	-1 040 752	-1 051 159
Ravitsemuspalvelut	-6 745	0	0	0	0
Taloudellinen tulokellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	41 152	41 463	41 897	42 226	42 542
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	-326	-336	-319	-307	-310

Erittely

Luottamushenkilöhallinto	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Ulkoiset toimintatuotot	79 723	70 000	70 000	0	70 000
Ulkoiset toimintamenot	-1 125 146	-1 336 053	-1 590 230	-1 231 004	-1 428 966
Toimintakate	-1 045 423	-1 266 053	-1 520 230	-1 231 004	-1 358 966
Sisäiset toimintatuotot	0	0	0	0	0
Sisäiset toimintamenot	-97 731	0	0	0	0
Muut Yhteiset palvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Ulkoiset toimintatuotot	-2 018 980	1 268 408	1 778 600	1 698 416	1 715 400
Ulkoiset toimintamenot	-14 403 580	-13 931 545	-13 639 048	-13 419 689	-13 553 884
Toimintakate	-12 384 600	-12 663 137	-11 860 448	-11 721 273	-11 838 484
Sisäiset toimintatuotot	2 395 088	0	0	0	0
Sisäiset toimintamenot	-1 077 506	-1 041 933	-1 097 205	-1 108 177	-1 119 258
	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Maankäyttösop.korvauks.	1 603 117	3 580 000	5 350 000	2 600 000	2 600 000
Käyttöom.myyntivoitot	2 811 440	1 990 000	2 500 000	3 500 000	5 500 000

Yhteisten palveluiden tehtävät

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on muun muassa valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla (kuntalaki 121 §).

Valtuuston valitseman tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa julkishallinnon hyvän tilintarkastustavan mukaisesti kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös (kuntalaki 123 §). Kunnanhallitus johtaa kunnan toimintaa ja vastaa kuntalaissa säädettyistä tehtävistä kunnan hallintosäännön mukaisesti.

Keskusvaalilautakunta vastaa kunnallisten ja valtiollisten vaalien järjestämisestä kunnassa. Keskusvaalilautakunta huolehtii vaalien valmisteluista ja käytännön järjestelyistä sekä suorittaa vaalilain mukaiset tehtävät. Kuntavaaleissa keskusvaalilautakunta huolehtii myös äänten laskemisesta ja vaalien tuloksen vahvistamisesta. Alue- ja kuntavaalit järjestetään samanaikaisesti huhtikuussa 2025.

Yhteisten palvelujen tehtävänä on ohjata ja tukea toimialojen tuloksellista toimintaa, ohjata ja seurata tavoitteiden toteutumista, antaa asiantuntijapalveluita kunnan päätöksenteon ja johtamisen tueksi, vastata kunnan strategisesta suunnittelusta sekä huolehtia kunnanvaltuuston, ryhmäpuheenjohtajiston, kunnanhallituksen, henkilöstöjaoston ja elinvoimajaoston, työllisyys- ja elinkeinoasioiden lautakunnan, vaikuttamistoimielinten sekä keskusvaalilautakunnan valmistelu- ja täytäntöönpanotehtävistä.

Yhteisiä palveluita johtaa hallintojohtaja. Hallintojohtaja johtaa kunnan yleistä hallintoa ja vastaa kunnan hallinnon tehokkaasta ja tuloksellisesta toiminnasta sekä hallinnon kokonaisvaltaisesta kehittämisestä.

Strategisen kehittämisen palvelut tukevat ja ohjaavat kuntastrategian toimeenpanoa, seurantaa ja arviointia kaikilla toimialoilla sekä vastaavat kuntastrategian läpileikkaavien teemojen eli viestinnän, tiedolla johtamisen ja hyvinvoinnin edistämisen tuesta ja ohjauksesta kunnan kaikille toimijoille. Yksikkö vastaa myös poikkihallinnollisesta hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä koskevasta koordinoinnista yhteistyössä toimialojen ja hyvinvointialueen kanssa. Lisäksi viestintä hallinnoi ja kehittää kunnan ulkoista ja sisäistä viestintää ja markkinointia sekä tukee toimialojen vastuulla olevaa viestintää.

Tietopalvelut sisältäen johdon tuen, asianhallinnan ja käännöspalvelut sekä vastaa luottamuselinvalmistelusta ja päätöksenteon tuesta. Asianhallinta tarjoaa luotettavaa ja ajantasaista tietoa sekä Luotsin tukea päätöksentekoa varten. Käännöspalvelut turvaavat päätöksenteon, tiedottamisen ja viestinnän suomeksi, ruotsiksi ja mahdollisuuksien mukaan englanniksi.

Henkilöstöpalvelut vastaa keskitetyistä henkilöstöhallinnon palveluista, palkkahallinnosta ja työsuojelusta. Palveluryhmä tukee ja ohjaa esihenkilöitä ja henkilöstöä HR- ja palkka-asioissa sekä tuottaa palveluita yhteistyössä toimialojen kanssa.

Talouspalvelut vastaa keskitetystä taloushallinnon palveluista, hankintatoimen palveluista sekä hankintojen ohjauksesta. Palveluryhmä tukee, ohjeistaa ja kouluttaa toimialojen henkilökuntaa talous- ja hankinta-asioissa. Talouspalvelut huolehtii maksuvalmiudesta, ohjaa talouden suunnittelua ja seurantaa sekä kehittää talousjärjestelmiä ja -prosesseja. Hankintapalvelut vastaa hankintojen suunnittelusta, kilpailutuksesta, toteuttamisesta ja seurannasta sekä hankintatoimen kehittämisestä.

ICT-, turvallisuus- ja asiointipalvelut vastaa kunnan ICT-palvelujen järjestämisestä, turvallisuudesta ja varautumisesta, keskitetyistä asiointipalveluista sekä lähettipalveluista. Palveluryhmä ylläpitää ja kehittää tietojärjestelmiä sekä huolehtii tietoturvalisistä ympäristöstä järjestelmien, tiedon, henkilöstön sekä luottamushenkilöiden ja kuntalaisten osalta. Asioinnin osalta palveluryhmä toimii keskeisenä yhteytenä asiakasrajapinnassa kunnantalolla, kunnan ja kuntalaisten välillä.

Turvallisuuden ja varautumisen osalta palveluryhmä toteuttaa kiinteistöturvallisuutta ja varautuu sisäisen turvallisuuden häiriöihin niin suunnittelulla kuin kunnan eri toimijoita tukemalla sekä suunnittelemalla kunnan varautumista häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy kunnille vuoden 2025 alussa. Kunnan elinkeino- ja yrityspalvelujen sekä työllisyysalueen palvelujen organisaatiota uudestaan siten, että palvelut siirtyvät nykyiselle yhdyskuntatekniikan toimialalle. Työllisyysalue tulee hoitamaan kotoutumisen operatiiviset palvelut, mutta niiden ohjaus säilyy yhteisissä palveluissa. Asumisneuvonnan palvelut tuotetaan edelleen yhteisissä palveluissa.

Muutokset talousarviossa

Maahanmuuttajien valtionavustuksiin on lisätty tuloja 0,59 milj. euroa, koska laskennallinen korvaus on odotettua suurempi.

Työterveyshuollon hintojen nousuun ja kustannusten kasvuun on varauduttu ja lisätty 0,30 milj. euroa.

Kuntabrändin uudistamiseen on varattu yhteensä 80 000 euroa.

Uuden työllistämislain perusteella työllistämistukipalkat on poistettu lukuun ottamatta vuoden 2025 puolella päättyvien palkkatukisopimusten ns. häntiä.

Yhteiset palvelut alittaa kehiksen 0,49 milj. eurolla koska osuus verotuskustannuksista on siirretty rahoituskuluihin.

Kunnanhallitukseen nähden erikseen sitovat määrärahat

Työmarkkinatuen kuntaosuusmenoihin on lisätty 0,69 milj. euroa (yht. 3,32 milj. euroa) valtion ennustelaskelmien mukaan. Vuoden 2023 toteuma oli 2,65 milj. euroa.

Nuorten kesätyöllistämiseen on varattu yritysten kesäseteleihin 45 000 euroa sekä kunnan palkkakuluihin 134 000 euroa sivukuluineen. Summaan sisältyvät myös kesän aikana palkattavat korkeakouluharjoittelijat.

Maahanmuuttajien integroimista edistävään kotouttamisavustukseen on varattu 35 000 euroa. Kunnanhallitus päättää avustuksen myöntämisen kriteereistä sekä avustuspäärahasta käytön vaikuttavuudesta ja raportoinnista.

Vesihuollon kehittämiseen on varattu 55 000 euron määräraha, josta 5 000 euroa jätevesineuvontaan. Määrärahasta kohdistetaan 50 000 euroa Veikkolan vesistöhankeeseen.

Kunnanhallituksen järjestöavustuksiin on varattu 20 000 euroa sekä 40 000 euroa muihin avustuskohteisiin.

Toiminnan painopistealueet

Toiminnan kehittäminen jatkuu palveluryhmäkohtaisten kehittämisen suunnitelmien mukaisesti huomioiden kestävä kasvun ohjelma ja strategisen kehittämisen suunnitelma. Prosesseja yhtenäistetään ja eheytetään yhteistyössä toimialojen kanssa.

HR- ja palkkajärjestelmien hankinta ja käyttöönotto toteutetaan vuoden 2025 aikana. Nykyiset järjestelmät ovat elinkaarensa päässä. Tavoitteena on järjestelmien toimintavarmuus, tietoturva ja tehokkuus sekä vahva esihenkilötyön tuki. Uudet järjestelmät tukevat myös tiedolla johtamisen teemaa.

Tietohallinnon kehittämissuunnitelma päivitetään. Oman palvelutuotannon ja ostopalvelujen tarkoituksenmukainen suhde selvitetään ja toimenpiteistä päätetään.

Strategisen kehittämisen palveluissa tuetaan kuntastrategian toimeenpanoa ja panostetaan tiedolla johtamisen prosesseihin. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinoitiin liittyen otetaan käyttöön osallisuusmalli sekä kartoitetaan ja yhtenäistetään järjestöavustukset osana kuntatasoista järjestelmähankintaa.

Uudistettu kuntabrändi pannaan toimeen ja tehdään tarvittavat toimenpiteet mm. verkkosivujen, mallipohjien ja markkinointimateriaalin osalta.

Te-uudistuksen osalta varmistetaan toiminnan onnistunut siirto ja tuetaan sen haltuunotossa.

Kunta- ja aluevaalit toteutetaan samanaikaisesti keväällä ja uuden valtuustokauden sujuva käynnistyminen varmistetaan.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Kuntatalouden tasapainotavoitteet huomioiden yhteiset palvelut ohjaa ja tukee toimialoja kestävä kasvun ohjelman sekä strategisen kehittämisen suunnitelman laatimisessa ja seuraa niiden toimeenpanoa. Osana kestävä kasvun ohjelmaa ja strategisen kehittämisen suunnitelmaa kunta teettää osaamiskartoituksen H1/2025 aikana ja se koskee koko kuntakonsernia.

Palkkatukityöllistämisen ehtojen muutokset vuoden 2025 alussa vaikuttavat yhteisten palveluiden tietohallintoon ja tietopalveluihin. Tietohallinnon käyttäjäpalvelut on käytännössä tuotettu tukityöllistettyjen voimin, joten niiden järjestämisen tapa arvioitava uudelleen.

Työllisyys- ja elinkeinopalvelut siirtyvät vuoden 2025 alussa yhteisistä palveluista nykyiselle yhdyskuntatekniikan toimialalle. Yhteiset palvelut tuottaa kuitenkin työllisyysalueen tarvitsemat hallinnolliset tukipalvelut.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Keskeiset vuositavoitteet, joiden avulla toteutetaan strategisia tavoitteita.

Strateginen painopiste	Vuositavoite	Vastuu
Uudistamme rohkeasti toimintatapojamme asiakaslähtöisemmiksi ja tehokkaammiksi. Digitaalisuus on luonteva osa oppimis- ja työympäristöjämme.	Uudistamme rohkeasti toimintatapojamme asiakaslähtöisemmiksi ja tehokkaammiksi. Toimenpide: Yhteensovitamme toimialojen kanssa kunnan yhteiset ohjaus- ja tukiprosessit, jotta ne toimivat. Mittari: Yhteensovitettujen prosessien määrä	Hallintojohtaja
Tarjoamme houkuttelevan ja viihtyisän työpaikan sekä olemme kilpailukykyinen työnantaja. Henkilöstömme voi hyvin ja kehittää osaamistaan tulevaisuustietoisesti. Luomme mahdollisuuksia työnhakijoille ja -antajille Kirkkonummella ja työllisyysalueella.	Henkilöstömme voi hyvin ja kehittää osaamistaan tulevaisuustietoisesti. Toimenpide: Teemme jokaiselle työntekijälle kehityskeskustelun yhteydessä yksilöllisen kehityssuunnitelman, jossa määrittelemme 2–3 tavoitetta. Yksi tavoitteista koskee osaamisen kehittämistä. Mittari: Kehityssuunnitelmien määrä	Hallintojohtaja

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuodet, sis. vuosilomat	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Yhteiset palvelut	67,9	62,4	67,97	63,97	63,97

TA2024 HTV-lukuun ei sisälly lyhytaikaiset määräaikaiset työntekijät eikä palkkatukityöllistetyt. Vuoden 2024 aikana on palkattu palkka-asiantuntija. Näiden yhteisvaikutus TA2025 on +1,57.

Lisäykset TA 2025

Lisätään tietohallintoon neljä määräaikaista työntekijää. Aiemmin käytetty palkkatukityöllistettyjä. Vaikutus +4.

Investoinnit

Projekti	Investointikohde	TA 2025	TS 2026	TS 2027
9039	HR- ja palkkajärjestelmä	500 000		
9040	Perustietotekniikan kehittäminen	200 000		
9042	Osallisuusjärjestelmä	50 000		
9043	Järjestöavustusjärjestelmä	50 000		
9044	Kulunvalvontajärjestelmä	100 000		
	Yhteensä	900 000		

Työllisyysalueen palvelut

Työllisyys- ja elinkeinoasioiden lautakunta

Työllisyysalueen palvelut

Tuloslaskelma

Työllisyysalueen palvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	0	0	2 860 486	2 956 534	3 055 534
Myyntituotot	0	0	2 860 486	2 956 534	3 055 534
Toimintakulut	0	-88 058	-6 341 000	-6 547 048	-6 747 048
Henkilöstökulut	0	-88 056	-2 930 000	-3 030 000	-3 130 000
Palkat ja palkkiot	0	-72 840	-2 426 283	-2 509 003	-2 591 723
Henkilösivukulut	0	-15 216	- 503 717	- 520 997	- 538 277
Palvelujen ostot	0	0	-1 505 000	-1 605 000	-1 705 000
Avustukset	0	0	-1 500 000	-1 500 000	-1 500 000
Muut toimintakulut	0	-2	- 406 000	- 412 048	- 412 048
Toimintakate	0	-88 058	-3 480 514	-3 590 514	-3 691 514
Sisäiset menot yhteensä	0	0	0	0	0
joista:					
Taloudellinen tuloksellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	41 152	41 463	41 897	42 226	42 542
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	0	-2	-83	-85	-87

Talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

Toiminnan painopistealueet

Vuoden 2025 osalta painopisteenä on varmistaa työvoimapalvelu-uudistuksen toiminnan, henkilöstön ja asiakkaiden onnistunut haltuunottaminen. Katkoksia asiakkaiden palveluihin pyritään välttämään ja toimintaan pyritään tuomaan tarvittavia muutoksia ja uudistuksia.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Yleinen taloustilanne ja sen vaikutus työmarkkinatilanteeseen vaikuttaa huomattavasti toimintaan. Myös maahanmuuttoon liittyvät muutokset vaikuttavat työelämään kuuluvien kotoutumisen myötä olennaisesti toimintaan.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuodet, sis. vuosilomat	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
			57	57	57

Sivistyksen toimiala

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta
Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta
Ruotsinkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta

Sivistyksen toimiala

Tuloslaskelma

Sivistyksen toimiala	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	8 390 170	7 793 369	6 914 129	6 983 272	7 053 107
Myyntituotot	1 968 554	1 756 322	1 748 651	1 766 137	1 783 798
Maksutuotot	3 897 914	3 728 325	3 744 561	3 782 007	3 819 829
Tuet ja avustukset	2 313 756	2 073 908	1 190 719	1 202 628	1 214 654
Muut toimintatuotot	209 947	234 814	230 198	232 500	234 826
Toimintakulut	-80 213 187	-85 796 636	-91 247 787	-92 114 813	-93 035 972
Henkilöstökulut	-64 089 773	-67 304 414	-70 145 067	-70 801 066	-71 509 089
Palkat ja palkkiot	-51 879 320	-54 171 467	-56 119 155	-56 642 750	-57 209 178
Henkilösivukulut	-12 210 452	-13 132 947	-14 025 912	-14 158 316	-14 299 911
Palvelujen ostot	-11 339 293	-12 975 163	-13 405 009	-13 539 063	-13 674 448
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 403 012	-2 736 847	-4 678 872	-4 725 656	-4 772 914
Avustukset	-2 048 227	-2 208 664	-2 038 664	-2 059 052	-2 079 643
Muut toimintakulut	- 332 883	- 571 548	- 980 175	- 989 976	- 999 878
Toimintakate	-71 823 017	-78 003 267	-84 333 658	-85 131 541	-85 982 865
Sisäiset tuotot yhteensä	258 609	0	0	0	0
Sisäiset menot yhteensä	-32 738 074	-32 217 133	-33 493 329	-32 701 707	-33 028 725
joista:					
Puhtauspalvelut	-2 647 770	-2 828 155	-2 910 438	-2 939 542	-2 968 937
Rakennusten vuokrat	-8 209 490	-23 007 763	-22 995 497	-23 225 452	-23 457 708
Ravintemispalvelut	-5 106 673	-5 367 215	-6 471 994	-6 536 713	-6 602 080
Taloudellinen tulokellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	41 152	41 463	41 897	42 226	42 542
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	-1 745	-1 881	-2 013	-2 016	-2 021

Sivistyksen toimialan tehtävänä on järjestää hyvinvointia, aktiivista yhteisön jäsenyyttä, jatkuvaa oppimista ja mielekästä elämää tukevia palveluita kaikille kirkkonummelaisille. Tehtävä pohjautuu perustuslain 16 §:ssä julkiselle vallalle osoitettuun tehtävään turvata jokaiselle yhtäläinen mahdollisuus saada kykijensä ja erityisten tarpeidensa mukaisesti myös muuta kuin perusopetusta sekä kehittää itseään varattomuuden sitä estämättä. Opetuksen ja koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaa-ajan palveluita ohjaa valtakunnallisesti Opetus- ja kulttuuriministeriö lainsäädännön, muiden normiasiakirjojen ja rahoituksen kautta.

Kolmena vuoden 2025 tärkeimpänä sivistyksen toimintaan ja talouteen liittyvänä muutostekijänä voidaan tunnistaa 1) toimintaympäristön muutokset, erityisesti väestörakenteen muutos ja kouluikäisten ikäluokkien pieneneminen, 2) toimintaa koskevat lainsäädännölliset ja muut valtionohjauksen muutokset sekä 3) valtionrahoituksen sekä yleisen kuntien taloustilanteen ja kustannuskehityksen muutokset.

Toimintaympäristön muutokset

Kirkkonummen kunnan väestörakenteen muutos – kouluikäisten lasten väheneminen, työikäisten ja ikäihmisten osuuden sekä kieli- ja kulttuuriryhmien osuuden kasvaminen – haastavat sivistyksen toimialan pitkäjänteiseen kehittämiseen. Elokuun 2024 lopussa koko kunnan väestöstä vieraskielisiä oli 13 %. Suomenkielisen varhaiskasvatuksen lapsista jo kolmasosa puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea tai ruotsia. Perusopetuksessa olevien vieraskielisten oppilaiden määrä ja on noussut 17,8 %:iin. Kieli- ja kulttuuriryhmien opettajien tarve on niin varhaiskasvatuksessa kuin kouluissammekin vakiintunut, ja suomi toisena kielenä -opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen tarve tulee jatkossa kasvamaan. Samoin vaativaa erityistä tukea, esimerkiksi toiminta-alueittain järjestettävää opetusta, tarvitsevien lasten määrä tulee kasvamaan kouluissamme vuoden 2025 aikana.

Vaikka vieraskielisten oppilaiden määrä suomenkielisessä perusopetuksessa on lisääntynyt, on sivistyksen toimialan varauduttava kokonaisoppilasmäärän laskuun. Lukuvuoden 2024–2025 alussa suomenkielisissä peruskouluissamme opiskeli 60 oppilasta vähemmän kuin vuotta aiemmin, ruotsinkielisten koulujen oppilasmäärän vähenemä oli 31. Vuoteen 2031 mennessä kokonaisoppilasmäärän ennakoitaan vähenevän noin 1100 oppilaalla. Vuoden 2025 aikana jatketaankin jo alkanutta koulujen virkarakenteiden tarkastelua, virkojen mahdollisia siirtoja yksiköiden välillä tai täyttämättä jättämistä oppilasmäärän vähenemistä vastaavalla tavalla.

Varhaiskasvatuksen lapsimäärien vähentyminen näyttää taittuneen. Lasten määrä varhaiskasvatuksessa oli elokuussa 2024 täsmälleen sama kuin vuotta aiemmin ja alle 3-vuotiaiden osuus myös pysynyt edellisvuoden tasolla (kunnallinen 25 % ja yksityinen 34 %). Syksyn 2024 alussa suomenkielisen varhaiskasvatuksen osallistumisaste nousi toistaiseksi korkeimpaan lukemaansa (75 %). Osallistumisasteen nousua voitaneen edelleen odottaa naapuri- ja verokkikuntien kehityssuunnan mukaisesti. Tämä lisää erityisesti suomenkielisen varhaiskasvatuksen palvelujen tarvetta kunnassamme. Ruotsinkielisten palvelujen osalta osallistumisaste on vakiintunut korkealle tasolle (94 %, TP2023).

Ikäihmisten määrän ja suhteellisen osuuden lisääntyminen kasvattaa edelleen vapaa-aikapalvelujen kysyntää. Erityisesti päiväaikaisen ohjatun toiminnan kysyntä on kasvanut tasaisesti. Vapaa-aikapalvelut on otanut yhdeksi kehittämisen painopisteeksi ns. Ikiliikkuja-toiminnan, jonka ytimenä on aktiivisen arjen mahdollistaminen kunnan ikäihmisille. Olennaisen tärkeäksi nähdään vapaa-aikapalvelujen rooli tilojen, paikkojen ja palvelujen tarjoajana niin, että jokainen kuntalainen voi kohdata muita ja tulla kohdatuksi. Osana yhteisöllisen ja elävän Kirkkonummen vahvistamista vapaa-aikapalvelut on myös käynnistämässä kunnan tulevien juhluvuosien suunnittelun. Kohti 700-juhlavuotta -teemalla nostetaan esille erityisesti kulttuurituotannon monipuolistaminen ja kuntalaisten aktiivinen osallistuminen juhluvuosien tekijöinä ja kokijoina.

Mahdollisimman tarkoituksenmukaisen ja kustannustehokkaan organisaation sekä toimivien rakenteiden ja sujuvien prosessien avulla toimiala pyrkii vahvistamaan palvelujen laatua sekä kuntalaisten palvelutarjonnan tasa-arvoisuutta ja yhdenvertaisuutta. Myös saavutettavuuden kehittäminen koskettaa koko sivistystoimintaa: mitkä palvelut järjestetään kohtaamisina ja läsnäolona, mitä tarjoamme digitaalisesti ja mitä palveluita kuntalainen voi käyttää omatoimisesti. Luokse tulevien palvelujen tarve lisääntyy väestön ikääntymisen myötä. Vuoden 2024 syksyllä päätöksentekoon tuleva palveluverkkosuunnitelma ohjaa osaltaan saavutettavuuden ja toiminnan tarkoituksenmukaisen järjestämisen kehittämistä sekä vuonna 2025 että talouden suunnitteluvuosina 2026–2027.

Toimintaympäristön muuttuminen on nostanut esille asukkaiden ja henkilöstön turvallisuuden ja turvallisuuden kokemukseen liittyviä ilmiöitä. Psykologisen turvallisuuden kehittäminen kouluissa ja oppilaitoksissa on keskeinen kehittämisen kohde. Varhaisnuorten turvalliset, avoimet ohjatut iltapäivät jatkuvat edellisvuodesta – tämä toiminta toteutetaan yhteistyössä paikallisten urheiluseurojen kanssa. Koko toimialan johdon ja henkilöstön valmius- ja varautumisoosaamisen sekä kriisiviestintäosaamisen systemaattinen kehittäminen jatkuu vuoden 2025 aikana.

Lakisääteisten palveluiden tuotantoa koskevassa yhteistyössä muiden kuntien kanssa on tapahtunut viime vuosina muutoksia, jotka vaikuttavat suoraan Kirkkonummen kunnan itse järjestämien palvelujen tarpeeseen. Tästä esimerkkinä nostettakoon vaikeasti vammaisten lasten ja nuorten opetuspalvelujen järjestäminen. Tämä opetusmuoto edellyttää sekä muuta erityisopetusta vahvempaa henkilöstöresursointia että erikoistiloja, jotka ovat kaikin osin saavutettavia. Toisaalta Kirkkonummen kunta tarjoaa palveluja sopimusperustaisesti myös naapurikunnille. Kirkkonummen ruotsinkieliseen yläkouluopetukseen osallistuu nuoria myös Siuntiosta, ja neuvotteluja esim. erityisnuorisotyötä koskevasta kuntayhteistyöstä on myös käynnissä.

Edellä kuvattujen toimintaympäristön muutosten vuoksi sekä osana uuden kuntastrategian tavoitteiden toimeenpanoa sivistyksen toimialan sitovia toiminnallisia tavoitteita vuodelle 2025 yhdistää hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen teema. Varhaiskasvatuksen painopisteenä on mm. liikunnallisen ja kestävä elämäntavan tukeminen niin lapsen, koko perheen kuin henkilöstönkin osalta. Opetus fokusoi hyvinvointiin, erityisesti psykologiseen turvallisuuteen ja aktiiviseen liikkumiseen sekä kestävä elämäntapaa koskevaan henkilöstön osaamiseen. Vapaa-aikapalveluiden painopisteenä on aktiivinen yhdenvertainen osallisuus yhteisöön kaikkien väestöryhmien osalta. Syrjäytymisen ehkäisemisen tehtävä näkyy kaikkien palvelujen tavoiteasettelussa. Henkilöstön osallisuutta, osaamista ja hyvinvointia tuetaan ja kehitetään edelleen.

Lainsäädännölliset ja muut valtionohjauksen muutokset

Yksi sivistyksen toimialan talouteen ja toimintaan vaikuttavista keskeisistä lainsäädännön muutoksista on vuonna 2025 esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen kokonaisuudistus. Lausuntokierroksella vuoden 2024 aikana ollut lakiesitys sisälsi useita kohtia, joilla on toteutuessaan suoria talousvaikutuksia. Lain odotetaan etenevän eduskunnan päätettäväksi vuoden 2024 loppuun mennessä, ja se astuisi voimaan 1.8.2025. Koska tarkempaa tietoa lain lopullisesta muodosta ja sisällöstä ei ole toistaiseksi saatavilla, ei sen mahdollisia vaikutuksia syyskauden 2025 talouteen ole tässä talousarviossa ennakoitu.

Mitä ilmeisimmin uudistus tulee kuitenkin edellyttämään kunnilta oppimisen tuen lisäresursointia siten, että erityisopettajien määrää ja opetusryhmien määrää tulisi nykyisestä kasvamaan. Joka tapauksessa lakiuudistuksen vaikutukset esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteisiin ja kuntakohtaisten opetussuunnitelmien uudistustarpeeseen tulevat lisäämään sekä opetuspalvelujen hallinnon että esiopetuksen ja koulujen opetushenkilöstön työtä.

Osana valtakunnallista TE-uudistusta nuorten monialaisen ohjauksen tehtävää on määritelty lainsäädännössä uudella tavalla. Tästä syystä Kirkkonummen nuorisopalvelujen osana toimiva Ohjaamo siirtyy 1.1.2025 osaksi työvoimapalvelujen kokonaisuutta.

Sote-uudistus vuoden 2023 alussa asetti tarpeen kehittää hyvinvointialueorganisaation ja kunnan yhteistyötä kuntalaisten palveluiden sujuvuuden ja kattavuuden varmistamiseksi. Opiskeluhuollon yhteistyörakenteet toimivat sujuvasti, vaikka opiskeluhuollon järjestämisessä on edelleen kehitettävää. Kirkkonummen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma vuosille 2024–2026 valmistui syksyllä 2024. Eri-ikäisten kuntalaisten yhteinen hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyö LUVN-alueella on tärkeä edelleen kehittämisen kohde. Vuoden 2024 lopussa käynnistyneen läntisimmän Uudenmaan lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin yhteistyörakenne, johon LUVN, Hanko, Raasepori, Inkoo, Siuntio ja Kirkkonummi. Kirkkonummi on ilmaissut halukkuutensa tämän työn vetovastuuseen.

Talouden muutokset

Kustannusten kasvun hillitseminen on myös vuonna 2025 keskeinen sivistyksen toimialan talouden johtamisen tehtävistä. Henkilöstökulut muodostavat valtaosan sivistyksen ulkoisista toimintamenoista (80 %, 64,1 m€ TP2023). Palkat määritellään valtakunnallisissa työ- ja virkaehtosopimuksissa, joiden mukaiset korotukset kuluvalle sopimuskaudella ovat olleet merkittävät. Sopimuskausi päättyy keväällä 2025, ja uusien neuvottelujen tulokset tulevat luonnollisesti vaikuttamaan henkilöstökulujen kokonaismäärään. Tätä vaikutusta ei ole kyetty ennakoimaan vuoden 2025 talousarvioesityksissä yleistä kustannuskehitystä tarkemmalla tasolla.

Huomioitavaa on myös, että lakiperustaiset henkilöstömitoitukset määrittelevät ja sitovat sivistyspalvelujen järjestämistä merkittävästi. Näistä normeista kunta ei omalla ratkaisullaan voi luonnollisestikaan poiketa. Lisäksi on tärkeä muistaa, että toimialan henkilöstöstä lähes 98 % työskentelee juuri kuntalaispalveluissa, ja valtaosa heistä toistaiseksi voimassa olevissa virka- tai työsuhteissa. Henkilöstökulujen kasvun pysäyttäminen tai kulujen vähentäminen edellyttää systemaattista ja tarkkaa henkilöstösuunnittelua, jossa hyödynnetään oma-aloitteisia irtisanoutumisia tai kohdennetaan olemassa olevia tehtäviä muuttuneen palvelutarpeen mukaisesti.

Koska palkkamenot ovat sivistyksen toimialalla niin olennainen osa menojen kokonaisuutta ja koska henkilöstön määrä ja palkat ovat pitkälti sidotut, on palvelujen järjestämisen kustannustehokkuuteen erityisen tärkeä kiinnittää huomiota. Tavoitteena on siis etsiä ja löytää ne toimenpiteet, joilla palkkamenojen kasvu saataisiin pysymään hallittuna. Uudenlaisia työn organisoimista ja tekemisen sekä yhteistyön malleja on perusteltua selvittää, kokeilla ja kehittää edelleen. Taloudellisen tehokkuuden vaade voikin parhaimmillaan auttaa myös löytämään aiempaa tarkoituksenmukaisempia ja selkeämpiä prosesseja, joilla myös kuntalaisen kokema palvelun laatu ja yhdenvertaisuus paranee.

Jo mainittu esi- ja perusopetuksen tuen kokonaisuudistus tulee lisäämään henkilöstömenoja säätämällä erityisopettajien määrää ja opetusryhmien kokoa nykyistä tarkemmalla tasolla. Valtioneuvoston asetus perusopetuksen tuntijaosta on myös uudistunut, ja se lisää opetuksen minimimäärää kolmella vuosiviikkotunnilla 1.8.2025 alkaen. Kirkkonummen kunnan kasvatusta- ja koulutuslautakunnat varautuivat uudistukseen siten, että kuntakohtainen perusopetuksen tuntijako on noudattanut jo 1.8.2024 alkaen tulevaa vuosiviikkotuntien asetusperustaista määrää. Tässä yhteydessä paikallista tuntijakoa tiivistettiin niin, että jatkossa ilman valtionosuusrahoitusta jääviä kuntakohtaisia lisätunteja ei enää olisi. Tämä uudistustyö on yksi osa talouden kestävän kasvun ohjelmaan liittyviä ennakoivia ratkaisuja.

Toinen tärkeä opetuksen talouden avoimuutta, läpinäkyvyyttä ja kestävyyttä koskeva kehittämistoimi on ollut siirtyminen ns. oppilasperustaiseen koulukohtaiseen budjointiin. Tämä tarkoittaa tiiviisti kuvattuna sitä, että koulun opetusresurssit noudattelevat oppilasmäärää ja reagoivat sen muutoksiin. Lisäksi huomioidaan oppimisen tuen tarpeet ja muut olennaiset seikat. Malli tukee myös rehtorin pitkäjänteistä ja ennakoivaa koulun talouden ja henkilöstön johtamistyötä. Suomenkielinen perusopetus siirtyi oppilasperustaiseen budjointiin 1.1.2023 ja ruotsinkielinen 1.1.2024. Ruotsinkielisessä mallissa huomioidaan luonnollisesti kielellisten oikeuksien toteutuminen ja erityispiirteet. Kolmantena kehittämistoimena suomenkielinen opetus on siirtynyt 1.8.2024 alkaen kolmen oppilaaksiottoalueen malliin, jolla pystytään varmistamaan tarkoituksenmukaisen kokoiset opetusryhmät kaikkiin alakouluihin.

Yleinen kustannuskehitys on korottanut esimerkiksi polttoaineiden ja muun energian hintaa sekä erilaisiin aine- ja materiaalikustannuksiin edelleen. Erilaisten tietojärjestelmien, tarvikkeiden ja palvelujen ostojen hinnat ovat nousseet vastaavalla tavalla. Henkilöstökulujen kasvun ja yleisen kustannuskehityksen vuoksi varhaiskasvatukseen yksityisen palvelutuotannon oston osoitetun palvelusetelin arvoa korotettiin 1.8.2024. Yksityisen palvelutuotannon tavoiteltava osuus on kunnanvaltuuston päätöksen mukaisesti 25–30 %. Mikäli jokin toimija vähentäisi palvelujaan Kirkkonummen kunnassa, tulisi kunnan pystyä tarjoamaan tarvitsijoille varhaiskasvatuspaikka välittömästi. Lainsäädännön perusteella kunnan tulee myös valvoa yksityisten päiväkotien toimintaa ja varmistettava siitä, että näiden palvelujen taso vastaa kunnalliselta toiminnalta vaadittavaa tasoa. Talousarvion 2025 valmistelukehityksessä varauduttiin uuteen palveluseteliä koskevaan korotukseen 1.1.2025, jotta yksityisten päiväkotien toiminta olisi taloudellisesti kestävällä pohjalla.

Ennaltaehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö on vuoden 2023 hyvinvointialueuudistuksessa määritelty kunnan vastuulle. Kirkkonummen kunnassa tämä tehtävä sisällytettiin olevan henkilöstön työnkuvaan. Parhailaan vapaa-aikapalveluissa laaditaan tämän EMPT-työn nykytilan kartoitusta. Kartoitustyön perusteella ratkaistavaksi tulee, riittääkö nykyinen resursointi palvelutarpeen mukaiseen työhön, vai onko resurssia talouden suunnitteluvuosina tarve lisätä.

Hyvinvointialueuudistuksen taloudelliset vaikutukset sivistyksen toimialalle näkyvät edellä mainitun ennaltaehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön sekä johdon ja hallinnon uusien tehtävien ajallisten vaatimusten lisäksi mm. vammaisten lasten aamu- ja iltapäivätoiminnan menoina ja tuloina. Kirkkonummen kunta tuottaa nämä palvelut edelleen, jotta lapsille voitaisiin taata turvallinen koulupäivän jatkumo omassa koulussa. Ohjaajien palkat näkyvät opetuksen budjetin menoissa. Kunta laskuttaa tästä palvelusta LUVNia, mikä näkyy opetuksen maksutuotoissa noin 100 000 € suuruisena tulona vuoden 2025 talousarviossa.

Kuntien peruspalvelujen valtionosuusjärjestelmää tullaan uudistamaan 1.1.2026 alkaen. Sivistyspalvelujen järjestämiseen suunnatut valtionosuudet maksetaan ns. yleiskatteellisena, eli ne eivät näy sivistyksen lautakuntien taloudessa. Sen sijaan aiempina vuosina erityisesti opetuksen ja osin myös varhaiskasvatukseen on ollut mahdollista hakea varsin merkittävää määrää valtion erityisavustuksia toiminnan kehittämiseen ja joihinkin poikkeuksellisiin tilanteisiin ja niiden aiheuttamaan palvelutarpeen lisäykseen (esim. ns. COVID19-avustukset, ja varhaiskasvatukseen Ukraina-avustus). Merkittävä osa näistä aiempien vuosien avustushauista ei ole saanut enää jatkoa.

Opetukselle ja varhaiskasvatukselle tärkeäksi muodostuneen ns. tasa-arvorahan taso on puolestaan pudonnut kolmasosaan aiempien vuosien tasosta. Huomioitavaa on, että kaikilla edellä mainituilla avustuksilla on palkattu määräaikaista henkilöstöä kuntalaispalveluihin, ja avustusten päättyessä tai vähentyessä myös henkilöstön määrä tulee pieneneään. Sivistyksen avustustulojen määrä onkin vuoden 2025 talousarvioesityksissä arvioitu edellisvuosia pienemmäksi.

Varhaiskasvatuksen osalta maksutuottojen vähentyminen asiakasmaksuja koskevan lainsäädännön muutosten vuoksi näkyy sekä vuoden 2024 toteumassa että 2025 talousarvioesityksen tuloarviossa. Ennakoitujen tulojen väheneminen puolestaan kasvattaa ulkoisen toimintakatteen alijäämää, vaikka menoissa kasvu onkin maltillinen.

Ohjaamatoiminnan siirtyminen pois sivistyksen toimialan vastuulta tarkoittaa sitä, että vapaa-aikapalvelujen budjetista myös vastaava määräraha on siirtynyt työllisyyspalvelujen budjettiin. Talousarvion laadintakehyksen antamisen jälkeen kunta on saanut tiedon KEVA-tasausmaksujen määrästä, joka sivistyksen osalta tarkoittaa 483 000 euroa vuonna 2025. Tämä euromäärä on siten lisätty sivistyksen talousarvioesityksen kokonaisuuteen yli valmistelukehyksen.

Yleisen arvonlisäverokannan korotus 24 prosentista 25,5 prosenttiin ja valtioneuvoston esitys 10 prosentin arvonlisäveron korotuksesta 14 prosenttiin tullaan huomioimaan sivistyksen maksullisten palveluiden hinnoissa 1.1.2025 alkaen siten, että kunnalle tuloutuva euromäärä säilyy nykyisellä tasolla.

Suomenkielisen ja ruotsinkielisen opetuksen vuoden 2025 menoja lisää Gesterbyn koulukeskuksen ensikertainen kalustaminen 1 800 000 €. Tämä näkyy muiden menojen (ts. aineet, tarvikkeet, tavarat) kasvuna verrattuna sekä edellisvuosiin että talouden suunnitteluvuosien vastaavaan menokohtaan.

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta

Tuloslaskelma

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	1 662 461	1 503 155	1 503 155	1 518 188	1 533 373
Myyntituotot	530 060	460 418	460 418	465 022	469 672
Maksutuotot	792 922	834 177	834 177	842 519	850 946
Tuet ja avustukset	162 570	31 854	31 854	32 174	32 496
Muut toimintatuotot	176 910	176 706	176 706	178 473	180 259
Toimintakulut	-9 932 511	-9 403 873	-9 695 841	-9 747 344	-9 844 820
Henkilöstökulut	-6 424 827	-6 933 906	-7 223 880	-7 250 664	-7 323 176
Palkat ja palkkiot	-5 229 233	-5 595 997	-5 795 269	-5 815 625	-5 873 781
Henkilösivukulut	-1 195 594	-1 337 909	-1 428 611	-1 435 039	-1 449 395
Palvelujen ostot	-2 424 274	-1 217 600	-1 218 608	-1 230 797	-1 243 101
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-732 444	-820 573	-820 573	-828 776	-837 064
Avustukset	-292 914	-333 883	-333 883	-337 223	-340 595
Muut toimintakulut	-58 052	-97 911	-98 897	-99 884	-100 884
Toimintakate	-8 270 050	-7 900 718	-8 192 686	-8 229 156	-8 311 447
Sisäiset tuotot yhteensä	194 459	0	0	0	0
Sisäiset menot yhteensä	-4 892 069	-4 743 799	-4 798 347	-3 719 776	-3 756 974
joista:					
Puhtauspalvelut	-389 437	-430 295	-417 088	-421 259	-425 471
Rakennusten vuokrat	-1 284 625	-3 299 504	-3 265 859	-3 298 517	-3 331 503
Ravitsemuspalvelut	-2 003	0	0	0	0
Taloudellinen tulokellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	41 152	41 463	41 897	42 226	42 542
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	-201	-191	-196	-195	-195
Erittely palveluryhmittäin					
Hallinto ja kehittäminen	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Ulkoiset toimintatuotot	4 770	447	447	451	456
Ulkoiset toimintamenot	-2 811 143	-1 595 184	-1 684 482	-1 701 328	-1 718 341
Toimintakate	-2 806 373	-1 594 737	-1 684 035	-1 700 877	-1 717 885
<i>sisäiset toimintamenot</i>	-419 604	-432 794	-434 378	-438 722	-443 109
Vapaa-aikapalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Ulkoiset toimintatuotot	1 657 691	1 502 708	1 502 708	1 517 737	1 532 917
Ulkoiset toimintamenot	-7 121 368	-7 808 689	-8 011 359	-8 046 016	-8 126 479
Toimintakate	-5 463 677	-6 305 981	-6 508 651	-6 528 279	-6 593 562
<i>sisäiset toimintatuotot</i>	194 459	0	0	0	0
<i>sisäiset toimintamenot</i>	-4 472 465	-4 311 005	-4 363 969	-3 281 054	-3 313 865

Hallinto- ja kehittämisspalvelut

Hallinto- ja kehittämisspalvelut tuottavat sivistyksen toimialan hallinnollisen tuen ja ohjauksen.

Kokonaisuuteen kuuluu koulukuljetuspalveluiden koordinointi kuntatasolla, koulujen ja oppimiskeskusten vahtimestaripalvelut, talouden toimialatasoinen suunnittelu ja seuranta ja hankinnat. Hallinto- ja kehittämisspalveluiden tehtävänä on lisäksi koordinoita uudisrakentamisen, korjausrakentamisen ja ensikertaisen kalustamisen hankkeita sivistyksen toimialan osalta. Kehittämisspalvelut tuottaa viralliset tilastot esimerkiksi Valtiokonttorin ja Opetushallinnon tiedonkeruisiin. Se koordinoi myös toimialan hankkeita, tieto- ja viestintäteknikkaa, tiedonhallintaa, tietoturvaa ja viestintää.

Toiminnan painopistealueet

Talouden seurannan osaaminen ja yhteiset käytännöt kaikilla organisaatiotasolla

Tiedolla johtamisen edellytysten parantaminen ja tehostaminen

Viestintäosaaminen yksikkötasolla

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Koulukuljetuksen viimeisimmän hankinnan tuloksena reittejä ajaa syksystä 2024 neljä kuljetusyritystä. Kuljetuksissa on ollut ongelmia uusien toimijoiden osalta. Samoin HSL:n pohjoisen Kirkkonummen reiteillä on ilmennyt peruutuksia. Koulukuljetuksen hallinnointi on haastavampaa kuin aiempina vuosina. Kokonaisuutta on kehitetty ja yhtenäistetty käytänteitä. Tulevana vuonna otamme käyttöön koulukuljetuksen ohjausjärjestelmään oppilaskohtaisen hinnoittelun.

Lisäksi hallinnon ja kehittämisen yksikköä työllistää sivistyksen palveluverkkoon kuuluvien rakennushankkeiden suunnittelu ja toteutus käyttäjien näkökulmasta. Näiden hankkeiden sujuva edistäminen edellyttää muiden samanaikaisten työtehtävien ja -kokonaisuuksien uudellen organisointia ja työnjaon jatkuvaa tarkastelua.

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuodet, sis. vuosilomat	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Sivistystoimen hallinto ja kehittämisspalvelut	25,3	29,94	30,94*	30,94	30,94
Vapaa-aikapalvelut	109,6	111,5	113,5	113,5	113,5
Yhteensä	134,9	141,44	144,44	144,44	144,44

* - koulukuljetuksen asiakaspalvelusihteerin vakanssi siirretään opetuspalveluista sivistyspalveluiden hallintoon

Investoinnit

Projekti	Investointikohde	TA 2025	TS 2026	TS 2027
9863	Kirjaston palautusautomaatit	70 000	0	0
9016	Tilavarausohjelma	20 000	10 000	0
9818	Yhteiskampus - irtain omaisuus	0	3 325 000	0
9864	Nissniku-talo	0	0	3 700 000

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Keskeiset vuositavoitteet, joiden avulla toteutetaan strategisia tavoitteita.

Strateginen painopiste	Vuositavoite	Vastuu
<p>Taloutemme on pitkäjänteisessä tasapainossa. Investoimme kestävästi, toimimme kustannustehokkaasti ja kasvatamme tulopohjaa.</p>	<p>Tiedolla johtamisen edellytysten parantaminen sekä tehostaminen yksikkötasolla. Vuotuisen arviointitiedon raportointi lautakunnille kerran vuodessa ja tähän tehtävään liittyvän raportointikokonaisuuden luominen. Valmius- ja varautumisorganisaation toimialatasoinen kehittäminen. 3 - 4 laajennetun johtoryhmän työpajaa vuodessa sekä palveluryhmäkohtainen työskentely ja henkilöstön koulutukset.</p> <p>Talouden jatkuvan seurannan tehostaminen ja yhtenäistäminen. Talouteen liittyvien järjestelmien käytön osaamisen varmistaminen esimiestasolla. Talousosaamista vahvistetaan järjestämällä sisäisiä koulutuksia. Tavoitteena 2 talouden seurantaan liittyvää koulutusta keväällä ja 2 syksyllä 2025.</p> <p>Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin</p>	<p>Hallintopäällikkö, kehityspäällikkö ja erityissuunnittelija.</p>
<p>Uudistamme rohkeasti toimintatapojamme asiakaslähtöisemmiksi ja tehokkaammiksi. Digitaalisuus on luonteva osa oppimis- ja työympäristöjämme.</p>	<p>Esimiestason viestintäosaamisen, erityisesti kriisiviestinnän osaamisen kehittäminen. Osaamisen varmistaminen sisäisten koulutusten avulla. Valmius- ja varautumisorganisaation viestintäkokonaisuuden kehittäminen. Järjestetään sivistyspalveluiden esihenkilöille 4 sisäistä viestintäkoulutusta vuoden 2025 aikana.</p> <p>Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin</p>	<p>Hallintopäällikkö ja viestintäasiantuntija.</p>
<p>Edistämme tasa-arvoa, yhdenvertaisuutta ja kotoutumista huomioimalla eri väestöryhmien tarpeet.</p>	<p>Laaditaan selvitys avustusten kohdentumisesta huomioiden Kirkkonummen tarjoama tilojen ilmainen käyttö. Selvityksen tavoitteena on muodostaa kokonaiskuva Kirkkonummen avustusten kohdentumisesta eri toimijoille ja väestöryhmien tarpeisiin ja tunnistaa avustusjärjestelmän kehittämiskohteita.</p> <p>Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin</p>	<p>Hallintopäällikkö</p>

Vapaa-aikapalvelut

Vapaa-aikapalvelut mahdollistaa

Elinikäistä itsensä kehittämistä, harrastamista, oppimista

- mielekästä tekemistä jokaiselle kuntalaiselle: lähipalveluna, digipalveluna, omatoimisesti

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen vapaa-aikapalveluissa - Vauvasta vaariin vaivattomasti

Vapaa-aikapalvelujen palvelut ovat hyvin merkitykselliset kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työssä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kuntien perustehtävä ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisestä säädetään kuntalaissa sekä lukuisissa vapaa-aikapalveluja koskeissa erillislaeissa. Vapaa-aikapalvelujen palvelut kokonaisuudessaan edistävät kuntalaisten terveyttä, tuottavat kuntalaisille elämänlaatua ja ovat hyvinvoinnin lähde. Palvelut lisäävät yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuuden tunnetta sekä ehkäisevät syrjäytymistä. Vapaa-aikapalvelujen palvelut ovat merkittävä tekijä kaiken ikäisten kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistäjänä. Palveluja tuotetaan kuntalaisille yhteistyössä paikallisten yhdistysten ja muiden toimijoiden kanssa.

Varhaisnuorten hyvinvoinnin edistäminen ja arjen tukeminen

Vapaa-aikapalvelujen keskeinen palveluiden tuottamisen kehittämiskohde on varhaisnuorten hyvinvoinnin edistäminen. Tuen tarve nuorten arkeen on lisääntynyt ja monet alakouluikäiset lapset ja nuoret ovat vailla turvallisen aikuisen läsnäoloa. Vuoden 2024 alkupuolella aloitetun avoimen MyHobby –toiminnan avulla on tuotettu varhaisnuorille ohjattua iltapäivätoimintaa yhdessä paikallisten yhdistysten kanssa. Palvelu on jo tavoittanut suuren joukon varhaisnuoria, ja palvelua on tarkoituksenmukaista laajentaa ja kehittää edelleen alueellisesti tarkoituksenmukaisesti. Myös kynnyskenttä ja maksutonta MyHobby-harrastustoimintaa sekä nuorisotalojen junnuklubi-toimintaa kehitetään edelleen.

Myös hallitusohjelmassa todetaan, että nuorten hyvinvointi on aiempaa polarisoituneempaa. Nuorten syrjäytyminen ja pahoinvoinnin kasvu ovat yhteiskuntamme suurimpia haasteita. On selvää, että mitä varhaisemmassa vaiheessa tunnistetaan syrjäytymisriskit, sitä tehokkaammin niihin voidaan puuttua. On sekä yksilön että yhteiskunnan etu, että syrjäytymistä ennaltaehkäistään mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Hallitusohjelmassa myös tunnistetaan nuorten hyvinvoinnin edistämisen merkitys laaja-alaisessa yhteistyössä yhteiskunnan eri toimijoiden kesken mm. hyvinvointialueiden, kuntien, koulujen, kolmannen sektorin ja seurakuntien kesken. Tällaista yhteistyötä myös Kirkkonummella on tehty nuorisotyön, lasten ja nuorten maksuttoman harrastustoiminnan sekä varhaisnuorten avoimen toiminnan osalta, ja yhteistyötä tullaan edelleen tiivistämään.

Maksuton MyHobby-harrastustoiminta on tärkeänä osana lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisestä. Hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus turvaa, että jokaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus vähintään yhteen mieluisaan harrastukseen. Lasten ja nuorten harrastamisen kokonaisuutta kehitetään yhteistyössä harrastustoimijoiden kanssa. Vapaa-aikapalvelut on vuosia kehittänyt maksutonta harrastustoimintaa paikallisten yhdistysten kanssa ja toimintaa on pystytty lisäämään Harrastamisen Suomen Mallin - valtionavun turvin. Maksuton harrastustoiminta on vuoden 2023 alusta ollut osa nuorisolakia ja kuntien velvoitteena on mahdollistaa perusopetukseen osallistuvalla nuorella mieluisa ja maksuton harrastus koulupäivän jälkeen tai ennen sen alkamista ja edistää näin nuorten hyvinvointia.

Senioreille kohdistettavien palvelujen kehittäminen - Ikiliikkujan aktiivinen elämäntapa ja tukea senioreille

”Vapaa-aikapalvelujen ikiliikkuja –toiminta” - kulttuuri- ja liikuntapalveluiden tuottaminen senioreille

Senioreiden päiväajan opetukselle ja ohjatulle toiminnalle on koko ajan kasvava kysyntä. Kysyntä päiväajan kurseista on suuri ja väestön ikääntyessä nousee tarve senioreiden tukemiseen ja mielekkääseen tekemiseen entisestään. Senioreiden arjen liikunnallistaminen ja aktivoiminen edellyttää ohjaus/opetusresurssia, toiminnan koordinoitua sekä tiloja toiminnan toteuttamiselle. Toimintaa kehitetään myös lisäämällä liikkuvia palveluja, kehittämällä viestintää olemassa olevista mahdollisuuksista sekä osallistamalla kohderyhmää entistä enemmän toiminnan kehittämiseen. Ohjatun toiminnan ja opetuksen myötä pystytään vahvistamaan senioriväestön yhteenkuuluvuutta sekä liikunnallisen elämäntavan että terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä. Myös senioreiden digivalmennukselle on jatkuva kysyntä.

Hallitusohjelmassa tunnistetaan myös riittävän liikunnan merkitys osana terveellistä elämäntapaa. Liikunta vahvistaa hyvinvointia ja parantaa toimintakykyä sekä auttaa oppimaan uutta. Tasa-arvoisesta mahdollisuudesta liikunnan harrastamiseen huolehditaan. Hallituskauden tavoitteena on, että kaikenikäiset suomalaiset liikkuvat enemmän. Riittävä liikunta kehittää motorisia taitoja ja parantaa hyvinvointia, se auttaa oppimaan ja pitää yllä hyvää mielenterveyttä. Lisäämällä liikettä turvataan tulevaisuuden hyvinvointiyhteiskunta.

Kohti 700 - juhluvuotta – kulttuurituotannon monipuolistaminen sekä aktiivinen ja osallistava juhluvuosi

Kirkkonummi täyttää 700 vuotta vuonna 2030. Kulttuurin saavutettavuuden lisäämiseksi on kehitetty lasten ja nuorten kulttuurikasvatusohjelmaa, lisätty kulttuuriharrastuksia lasten ja nuorten MyHobby -harrastustoiminnassa sekä kehitetty erilaisia palveluja senioreiden vapaa-ajan kulttuuritoimintaan. Kaikille kuntalaisille saavutettavien kulttuuripalvelujen tuottaminen on osa vapaa-aikapalvelujen yhteistä työtä, jota kehitetään jatkossa entistä tiiviimmin myös yhteistyössä muiden paikallisten toimijoiden kanssa. Tavoitteena lähivuosina on elävöittää kunnan kulttuurituotantoa, ja lisätä kulttuurin saavutettavuutta Kirkkonummella suunnaten kohti 700 – juhluvuotta.

Hallitusohjelmassa tunnustetaan myös taiteen ja kulttuurin merkitys. Monipuolinen ja arvostettu taide- ja kulttuurielämä on sivistysvaltion tunnusmerkki. Kulttuurilla on suuri merkitys kansalaisten resilienssille, kokonaisturvallisuudelle sekä kansalliselle yhteenkuuluvuuden tunteelle. Hallituksella on myös tavoitteena esimerkiksi kulttuurin ja taiteen, sekä liikunnan laajempi hyödyntäminen ennaltaehkäisevässä sosiaali- ja terveydenhuollossa. Hallitus tulee laatimaan myös kulttuuripoliittisen selonteon.

Vapaa-aikapalvelujen toiminnan yhteiset painopistealueet

- Varhaisnuorten hyvinvoinnin edistäminen ja arjen tukeminen
- Vapaa-aikapalvelujen ikiliikkuja –toiminta - Terveellisiä elämäntapoja ja aktiivista arkea senioreille
- Kohti 700 - juhluvuotta – kulttuurituotannon monipuolistaminen sekä aktiivinen ja osallistava juhluvuosi
- Kohtaaminen ja osallisuus – tilat, paikat ja palvelut kohdata ja tulla itse kohdatuksi

Talousarvion määrärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

- Hallitusohjelman mukaisesti hallitus aikoo siirtää nykyiseen 10 %:n alennettuun arvonlisäverokantaan kuuluvat hyödykkeet 14 %:iin. Tähän sisältyy mm. liikunnanohjauksen ja teatteritoiminnan pääsymaksut. Syksyn budjettineuvotteluissa on tämän muutoksen todettu astuvan voimaan vuoden 2025 alusta. Muutoksen vaikutukset tulee huomioida liikuntapalvelujen ja teatteritoiminnan maksuja päätettäessä.
- Liikuntapaikkaverkoston laajuus edellyttää kunnossapidon määrärahojen lisäystä yleisen kustannustason nousun ja uusien liikuntapaikkojen valmistumisen myötä. Määrärahat eivät riitä kattamaan erikseen nk. pieninvestointeja.
- Uimahalli lähestyy peruskorjausikää ja kunnossapidon vaatimukset lisääntyvät. Keväällä 2024 valmistuneen kuntokartoituksen perusteella tietyt kunnostustoimenpiteitä tulee tehdä lähivuosina. Näihin korjaustarpeisiin sekä yleiseen kiinteistön ja uimahallitekniikan ylläpitoon tulee varautua entistä suuremmilla kunnossapidon kustannuksilla, ja uimahallin peruskorjauksen ja laajennuksen tarveselvitys on tarpeellista aloittaa suunnitellun mukaisesti vuonna 2025.
- Kirjastotalo Fyyrin ilmanvaihto on puutteellinen aiheuttaen huomattavaa kuormitusta kesäkaudella kuumissa oloissa työskentelyn johdosta. Fyyriin on tärkeää hankkia jäähdytys kesäaikaisen lämpötilaolosuhteiden parantamiseksi.
- Nuorisotyön näkökulmasta tarpeet kohdennettuun nuorisotyöhön tukea tarvitseville nuorille ovat kasvaneet. Aikuisten läsnäolo nuorten arjessa tuo turvallisuutta.
Lisätään vuodelle 2025 yksi määräaikainen erityisnuorisotyöntekijän kohdennettuun nuorisotyöhön.
Työtehtävät nuorisopalveluissa toteutetaan kokonaisuus huomioiden tarkoituksenmukaisesti, työhön sisältyy mm. seuraavia tehtäviä: Ankkuri-toiminnan vahvistaminen, laillisuuskasvatuksen toteuttaminen ja nuorten turvallisuuden vahvistaminen ilmiöiden mukaan.

Tunnusluvut

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Musiikkiopisto					
Nettokustannukset euroa / opetustunti	74	72	74	74	74
Oppilas/opiskelijämäärä perusopetus	329	300	300	300	300
Kansalaisopisto					
Nettokustannukset euroa / opetustunti	60	59	60	60	60
Opiskelijoiden/kurssilaisten määrä	7709	8200	8200	8200	8200
Kuvataidekoulu					
Nettokustannukset euroa / opetustunti	90	87	88	88	88
Oppilas/opiskelijämäärä perusopetus	550	360	360	360	360
Kulttuuripalvelut					
Nettokustannukset euroa / asukas	8,9	9,3	9,6	9,6	9,6
Kirjastopalvelut					
Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Nettokustannukset euroa / asukas	65,9	67,0	68,0	68,3	68,3
Lainojen määrä	567 331	600 000	600 000	600 000	600 000
Kävijämäärä	583 770	600 000	600 000	600 000	600 000
Liikuntapalvelut					
Nettokustannukset euroa / asukas	77,3	83,0	87,2	88,1	88,9
Uimahallin kävijämäärä	217 305	200 000	200 000	200 000	200 000
Kunnan tukemien yhdistysten liikuntapalveluiden nuorten ohjattujen ryhmien määrä/vuosi	304	300	300	300	300
Liikuntapalvelujen tuottamien liikuntapalveluiden osallistujämäärä/vuosi	13 112	17 000	17 000	18 000	18 000
Nuorisopalvelut					
0–28-vuotiaiden määrä	12 657	13 221	12 528	12 528	12 528
Nettokustannukset euroa / 0–28-vuotiaat	134	163	162	164	166

Opistot

Kirkkonummen kansalaisopiston tehtävänä on antaa toiminta-alueellaan opetusta noudattaen lakia vapaasta sivistystyöstä. Vapaan sivistystyön tarkoituksena on järjestää elinikäisen oppimisen periaatteen pohjalta yhteiskunnan eheyttä, tasa-arvoa ja aktiivista kansalaisuutta tukevaa koulutusta. Kunta saa kansalaisopiston toimintaan vuosittain keskimäärin 0,5 miljoonaa euroa opetustuntiperusteista valtionosuutta keskimäärin 10 500 opetustuntiin Opetus- ja kulttuuriministeriöltä. Kansalaisopisto tuottaa maahanmuuttajien kotoutumissuunnitelmaan hyväksytyyn luku- ja kirjoitustaidon opetuksen, jonka rahoittaa kunnalle kokonaisuudessaan valtio (laki vapaasta sivistystyöstä 9 §).

Kirkkonummen kuvataidekoulun tehtävänä on järjestää toiminta-alueellaan taiteen perusopetuksen yleisen oppimäärän mukaista kuvataiteen opetusta taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaisesti. Opetuksen tehtävänä on luoda perustaa lasten ja nuorten henkiselle hyvinvoinnille, emotionaaliselle, esteettiselle ja eettiselle kasvulle sekä antaa edellytyksiä hakeutua taiteenalojen koulutukseen tai elinikäiseen taiteiden harrastamiseen. Kuvataidekoulu kuuluu hallinnollisesti kansalaisopiston yhteyteen.

Kirkkonummen musiikkiopiston tehtävänä on antaa taiteen perusopetuksen musiikin laajan oppimäärän mukaista opetusta taiteen perusopetuksesta annetun lain mukaisesti. Opetuksen tavoitteena on tukea lasten ja nuorten kokonaisvaltaista hyvinvointia, luoda edellytykset monipuoliseen musiikilliseen ilmaisuun ja antaa mahdollisuudet musiikin elinikäiselle harrastamiselle sekä valmiudet hakeutua ammattiopintoihin. Kunta saa musiikkiopiston toimintaan vuosittain keskimäärin 0,5 miljoonaa euroa opetustuntiperusteista valtionosuutta 11 314 opetustuntiin Opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Toiminnan painopistealueet

- Asiakas- ja opiskelijälähtöinen palvelujen laadun kehittäminen ja oppimismahdollisuuksien edistäminen
- Monipuoliset opetuspalvelut yhteistyössä - vapaa-aikapalvelujen toimijoiden kesken (mm. harrastustoiminta, vesiliikunta, tapahtumat ja hankkeet), opetustoiminnan laajentaminen, erityisesti lukio-, kirjasto-, yhdistys-, varhaiskasvatus- ja palvelutaloyhteistyöllä sekä kansainvälinen yhteistyö.
- Aktiivinen ja osallistava juhluvuosi 2030

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Kansalaisopistolla on tavoitteena kehittää päiväopetusta liikunnassa, kielissä, kädentaidoissa ja taideaineissa yhdessä liikuntapalveluiden sekä kirjasto- ja kulttuuripalveluiden kanssa yli 65-vuotiaiden kuntalaisten määrän kasvaessa. Kirjaston ja kunnantalon käyttöä päiväopetustilana kehitetään.

Hallitusohjelmassa tunnustetaan vapaan sivistystyön merkitys osaamisen lisäämisessä ja harrastamisessa. Hallitusohjelman mukaisesti tarkoitus on kuitenkin kasvattaa omavastuuosuutta aikuisten harrastusmuotoisessa toiminnassa vapaassa sivistystyössä. Vuonna 2024 hallitusohjelmassa osoitettu kansalaisopistojen valtionosuuden vähentäminen valtakunnallisella tasolla toteutui siten, että valtionosuustunneista vähennettiin 14 %. Kirkkonummella avoimeen kansalaisopistotoimintaan osoitettujen valtionosuustuntien määrä laski 1 722 tunnilla ja kotoutumiskoulutukseen osoitettujen valtionosuustuntien määrä laski 65 tuntia (9,6 %).

Hallitusohjelmassa todetaan myös, että taiteen perusopetusta koskeva lainsäädäntö uudistetaan. Tavoitteena on opetuksen saavutettavuuden parantaminen eri taiteenalat huomioiden. Taiteen perusopetuksen lainsäädännön uudistus toteutuu mahdollisesti vuoden 2025 aikana.

Kansalaisopisto, kuvataidekoulu ja musiikkiopisto kehittävät edelleen osaamisperusteista opetuksen suunnittelua yhteistyössä paikallisten toisen asteen koulujen kanssa. Osaamisperusteisesti laaditut kurssit ja taiteen perusopetuksen opintokokonaisuudet voivat tulla osaksi valtakunnallista Opetushallituksen ylläpitämää Koski-järjestelmää ja opiskelijat voivat hyväksi lukea näitä kursseja eri alojen tutkintoihin. Kuvataidekoululla kehitetään myös aikuisille mahdollisuutta suorittaa taiteen perusopetuksen opintokokonaisuuksia kuvataiteissa.

Opistojen asiakas- ja opiskelijälähtöisyyttä edistetään säännöllisesti toteutettavilla sähköisillä kyselyillä, kuntalaisten kohtaamisilla ilmoittautumispäivinä ja tapahtumissa keskustan, Veikkolan ja Masalan kirjastoilla. Kuntalaisten osallisuus vahvistuu ja he ovat laajemmin mukana opetus- ja kurssitarjonnan laadinnassa. Yhteistyötä kolmannen sektorin toimijoiden kanssa tiivistetään.

Kuvataidekoulun oppimisympäristöjä kehitetään vastaamaan opetussuunnitelman tarpeita, mahdollistaen mm. digitaalisen kuvankäsittelyn ja animaatiot. Opetussuunnitelma sisältää myös perinteiset kuvataiteen työtavat, joiden välineistöä kehitetään.

Musiikkiopistolla on tavoitteena tarjota mahdollisuus monipuoliseen musiikin harrastamiseen entistä useammalle lapselle ja nuorelle Kirkkonummella. Keväällä 2023 aloitettua kokeilua, jossa oppilasvalinta toteutetaan ilmoittautumisjärjestyksessä soitinvalmennusosastolle, jatketaan. Sisäänpääsyprosenttia pyritään kasvattamaan soitinvalmennustoiminnan, kouluyhteistyön ja varhaisiän musiikin opetuksen avulla. Musiikkiopisto tarvitsee korvaavia opetus- ja konserttitiloja, koska osa Villa Hagan luokista ja Kirkkonummen seurakuntatalo eivät ole käytettävissä vuonna 2025. Yleisölle avoimet maksuttomat konsertit (60 konserttia/vuosi) ovat tärkeä osa opetussuunnitelman toteutumista.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Keskeiset vuositavoitteet, joiden avulla toteutetaan strategisia tavoitteita.

Strateginen painopiste	Vuositavoite	Vastuu
Olemme vahva sivistyskunta. Edistämme elinikäisen oppimisen kulttuuria, joka innostaa asukkaita kehittämään itseään osana yhteisöä. Varhaiskasvatus, opetus ja koulutus ovat arvostettuja ja oppimisympäristömme ovat turvallisia ja terveellisiä.	Opetuksen koettua laatua mittaavaa järjestelmää kehitetään säännöllisemmäksi ja kurssikohtaiseksi. Opetuksen koettu laatu on tasolla 4 sähköisellä kyselyllä mitattuna vuonna 2025. Arviointiasteikkona käytetään 1 - 5. Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Vapaan sivistystyön ja taiteen perusopetuksen rehtori

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut

Kirjasto- ja kulttuuripalveluiden tehtävänä on edistää kaikkien väestöryhmien yhdenvertaisia mahdollisuuksia ja osallistumista kulttuuriin, taiteeseen ja sivistykseen, tiedon saatavuutta ja käyttöä, lukemiskulttuuria ja monipuolista lukutaitoa, mahdollisuuksia elinikäiseen oppimiseen ja osaamisen kehittämiseen sekä aktiivista kansalaisuutta, demokratiaa ja sananvapautta. Lisäksi tehtävänä on tukea ihmisten mahdollisuuksia luovaan ilmaisuun ja toimintaan sekä kulttuurin ja taiteen tekemiseen ja kokemiseen, vahvistaa väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä osallisuutta ja yhteisöllisyyttä kulttuurin ja taiteen keinoin sekä luoda edellytyksiä paikallisen ja alueellisen elinvoiman kehittymiselle ja sitä tukevalle luovalle toiminnalle kulttuurin ja taiteen keinoin.

Kirjasto- ja kulttuuripalvelut edistää terveyttä ja hyvinvointia, kuntalaisten osallisuutta sekä ehkäisee syrjäytymistä. Kulttuuripalvelut vahvistaa paikallista kulttuuritoimintaa ja kulttuurikasvatusta sekä paikallishistorian tuntemusta ja vastaa Ragvaldsin museoalueen toiminnasta. Kansalaistoiminta on paikallisen kulttuuritoiminnan ydin, jota tuetaan avustusjärjestelmällä ja yhteistyöllä eri toimijoiden kesken. Vapaa-aikapalveluiden lisäksi myös kolmas sektori ja muut yhteistyökumppanit järjestävät kirjastojen tiloissa erilaista toimintaa sekä avoimia tilaisuuksia.

Toiminnan painopistealueet

- Lasten ja nuorten lukemisen ja lukutaidon sekä kulttuurin saavutettavuuden edistäminen
- Senioreiden digitaalisten taitojen ja kohtaamisten tukeminen
- Aktiivinen ja osallistava juhluvuosi 2030

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Lasten ja nuorten lukemisen ja lukutaidon edistäminen on yksi kirjaston keskeisimpiä tehtäviä. Huoli lasten ja nuorten lukutaidon heikentymisestä ja lukemisen vähenemisestä on kasvanut. Tutkimusten mukaan hyvä lukutaito edistää elämässä menestymistä sekä ehkäisee syrjäytymistä. Pystyäkseen vastaamaan lukemisen edistämisen kasvaneeseen tarpeeseen, kirjastolta vaaditaan entistäkin enemmän panostusta.

Kulttuurikasvatusohjelman avulla tuetaan lasten ja nuorten oikeutta taiteen ja kulttuurin kokemiseen sekä edistetään kulttuurikasvatuksen saavutettavuutta, tasa-arvoisuutta sekä monipuolisuutta. Kunnan oman Kulttuurikompassi-kulttuurikasvatusohjelman kautta lapset ja nuoret pääsevät tutustumaan paikalliseen kulttuuriin, alueen eri toimijoihin sekä eri taiteenlajeihin.

Kuntalaisten osallisuutta lisätään mm. tapahtumien suunnittelussa. Kirjastopalvelut on saanut Etelä-Suomen aluehallintoviraston avustusta Mitä tehtäis yhdessä? – Nuoria osallistavaa tapahtumatuotantoa ja lukemisen edistämistä -hankkeeseen. Kulttuuripalvelut on mukana Uudenmaan Kulttuurimarkkinat –hankkeessa järjestämässä toiminnallisia kulttuurityöpajoja lapsille ja nuorille.

Kirjastopalvelut edistää yhdessä vapaa-aikapalveluiden muiden yksiköiden kanssa erityisesti senioreiden kohtaamisia sekä edesauttaa kuntalaisten hyvinvointia digitaalisia taitoja vahvistamalla. Kirjasto- ja kulttuuripalvelut vahvistaa monipuolista kulttuurituotantoa ja toimintaa sekä kuntalaisten kohtaamispaikkojen kehittämistä, tarjontaa ja elävöittämistä. Kirkkonummi 700 -juhluvuoden suunnittelu alkaa.

Kirjastopalveluiden saavutettavuudesta tulee huolehtia myös hallitusohjelman mukaisesti, sekä yleisesti kirjastopalvelujen saavutettavuudesta huolehtien, että hyödyntäen omatoimilainasta ja kirjastoauton palveluja. Myös laajat ja monipuoliset e-aineistot lisäävät kirjastopalveluiden saavutettavuutta.

Kirjastotalo Fyryn ilmanvaihto on puutteellinen aiheuttaen huomattavaa kuormitusta kesäkaudella kuumissa oloissa työskentelyn johdosta. Fyriin on tärkeää hankkia jäähdytys kesäaikaisen lämpötilaolosuhteiden parantamiseksi.

Yhdistystoiminnan kokonaisuuden kehittämiseksi kulttuuripalveluissa jatketaan yhdistyksille jaettavien avustusten avustusprosessin digitalisaation kehitystyötä kunnan yhteisten palvelujen koordinoimana. Tavoitteena on aloittaa digitaalisen avustusprosessin käyttöönotto vuoden 2025 aikana.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Keskeiset vuosittaiset tavoitteet, joiden avulla toteutetaan strategisia tavoitteita.

Strateginen painopiste	Vuosittainen tavoite	Vastuu
Innostamme kuntalaisia aktiiviseen elämäntapaan, liikkumaan ja kulttuurin pariin. Kirkkonummella on mahdollisuus kohtaamisiin ja	Kirjastojen avoimien tilaisuuksien määrä 600 tapahtumaa/vuosi Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Kirjasto- ja kulttuuripäällikkö

<p>elämyksiin luonnossa ja tapahtumissa, niin arjessa kuin juhlassakin.</p>		
<p>Innostamme kuntalaisia aktiiviseen elämäntapaan, liikkumaan ja kulttuurin pariin. Kirkkonummella on mahdollisuus kohtaamisiin ja elämyksiin luonnossa ja tapahtumissa, niin arjessa kuin juhlassakin.</p>	<p>Lasten ja nuorten kulttuurikasvatusohjelman, Kirkkonummen Kulttuurikompassin, päiväkodeille ja kouluille tarjottavat sisällöt kattavat monipuolisesti eri ikäryhmät.</p> <p>Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin</p>	<p>Kirjasto- ja kulttuuripäällikkö</p>

Nuoriso- ja liikuntapalvelut

Nuoriso- ja liikuntapalvelut vastaa terveyttä ja hyvinvointia edistävän liikunnan palveluista, toteuttaa nuorisotyötä eri muodoissaan, vastaa ehkäisevän mielenterveyden ja päihdetyön koordinoimisesta, rakennuttaa ja ylläpitää liikuntapaikkoja sekä edistää nuorisolain mukaisesti lasten ja nuorten harrastusmahdollisuuksia yhdessä muiden sivistys- ja vapaa-aikapalvelujen yksiköiden ja paikallisten toimijoiden kanssa. Nuoriso- ja liikuntapalvelut tukee myös yhdistystoiminnan toteuttamista ja edistää nuorten vaikuttamismahdollisuuksia.

Toiminnan painopistealueet

- Kynnyksettömien palvelujen kehittäminen varhaisnuorille
- Senioreiden aktiivisen elämäntavan edistäminen
- Aktiivinen ja osallistava juhluvuosi 2030

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Nuorten hyvinvointi on yleisesti arvioiden aiempaa polarisoidumpaa. Niillä nuorilla, joilla on haasteita, on haasteita useilla eri elämäntilanteilla sekä pitkäkestoisen tuen tarve on lisääntynyt. Erylistä huomiota tulee kiinnittää nuoriin, jotka ovat eri syistä haavoittuvimmissa asemassa. Myös alakouluikäisten lasten ja varhaisnuorten osalta on nähtävissä turvallisen aikuisen läsnäolon sekä ohjatun iltapäivätoiminnan ja aktiviteettien lisääntynyt tarve. On selvää, että mitä varhaisemmassa vaiheessa tunnistetaan syrjäytymisriskit, sitä tehokkaammin niihin voidaan puuttua. On tärkeää edelleen kehittää kynnyksetöntä tukea lasten ja nuorten arkeen. Jatketaan maksuttoman MyHobby -avoimen toiminnan toteuttamista ja kehittämistä, jolla lisätään varhaisnuorten iltapäiviin turvallisen aikuisen läsnäoloa ja ohjattua toimintaa.

Aikuisten läsnäolo nuorten arjessa tuo turvallisuutta. Nuorisotyön näkökulmasta tarpeet kohdennettuun nuorisotyöhön tukea tarvitseville nuorille ovat kasvaneet. Lisätään vuodelle 2025 yksi määraaikainen erityisnuorisotyöntekijän kohdennettuun nuorisotyöhön huomioiden nuorisopalveluiden työtehtävien kokonaisuus.

Ehkäisevä mielenterveys- ja päihdetyö kunnassa on lakisääteistä toimintaa, jonka tavoitteena on ehkäistä ja vähentää päihteiden käyttöä, ehkäistä rahapeleistä aiheutuvia haittoja sekä edistää kuntalaisten mielen hyvinvointia. Ehkäisevän mielenterveys- ja päihdetyön toteuttamiseksi tulee tehdä laajaa yhteistyötä kunnan ja hyvinvointialueen, kuntalaisten sekä muiden toimijoiden kanssa. Tunnistetaan, kehitetään ja toteutetaan suunnitellusti nykyistä paremmin ehkäiseviä mielenterveyden ja päihdetyön toimintamalleja sekä menetelmiä kaikkien ikäryhmien osalta.

Liikunnalla ja fyysisellä aktiivisuudella on keskeinen merkitys ihmisten kokonaisvaltaiselle hyvinvoinnille. Liikunta vaikuttaa terveyteen, oppimiseen, työkykyyn, osallisuuteen ja kotoutumiseen. Aktiivisen arjen ja liikunnallisen elämäntavan edellytysten luominen edellyttää entistä vahvempaa yhteistyötä kunnan eri yksiköiden ja toimialojen, hyvinvointialueen, paikallisten yhdistysten ja kuntalaisten kanssa. Tavoitteena on lisätä yhdenvertaisesti saavutettavia vapaa-ajan mahdollisuuksia sekä hyvinvointia ja toimintakykyä edistävää toimintaa etenkin terveytensä kannalta vähän liikkuville, iäkkäille, toimintarajoitteita kokeville ja heikossa yhteiskunnallisessa asemassa oleville kuntalaisille. Liikkumismahdollisuuksia on paljon, mutta tieto niistä on hajallaan tai niistä viestiminen ei tavoita erityisesti niitä henkilöitä, jotka liikkuvat vähiten tai joille liikkumisen lisäämisestä olisi eniten hyötyä. Lisätään ja kehitetään saavutettavaa viestintää aktiivisen arjen palveluista ja mahdollisuuksista.

Senioreiden päiväajan ohjatuille toiminnalle ja opetukselle on koko ajan kasvava kysyntä. Kysyntä päiväajan kursseista on jo nyt suurempi kuin mihin pystytään vastaamaan, ja väestön ikääntyessä nousee tarve senioreiden aktiivisen arjen tukemiseen ja mielekkääseen tekemiseen entisestään. Senioreiden aktiivista arkea kehitetään vapaa-aikapalvelujen Ikiliikkuja – toiminnalla, jolla tuotetaan sekä liikunnanohjausta että muuta opetusta ja kulttuuritoimintaa. Toimintaa kehitettäessä huomioidaan erityisesti liikkuvien palvelujen sekä olemassa olevien mahdollisuuksien esille tuominen sekä kohderyhmän osallistaminen toiminnan kehittämiseen. Kunta on saanut Ikiliikkuja-toiminnan kehittämiseen valtion liikunnallisen elämäntavan erityisavustusta.

Hallitusohjelman mukaisesti hallitus aikoo siirtää nykyiseen 10 % alennettuun arvonlisäverokantaan kuuluvat hyödykkeet 14 %:iin siten, että siihen sisältyy mm. liikunnanohjauksen ja teatteritoiminnan pääsymaksut. Syksyn budjettineuvotteluissa on todettu tämän muutoksen astuvan voimaan vuoden 2025 alusta. Muutoksen vaikutukset tulee huomioida liikuntapalvelujen ja teatteritoiminnan maksuja päätettäessä.

Yhdistystoiminnan kokonaisuuden kehittämiseksi jatketaan yhdistyksille jaettavien avustusten avustusprosessin digitalisaation kehitystyötä kunnan yhteisten palvelujen koordinoimana. Tavoitteena on aloittaa digitaalisen avustusprosessin käyttöönotto vuoden 2025 aikana.

Uimahalli lähestyy peruskorjausikää ja kunnossapidon vaatimukset lisääntyvät. Keväällä 2024 valmistuneen kuntokartoituksen perusteella tiettyjä kunnostustoimenpiteitä tulee tehdä lähivuosina. Näihin korjaustarpeisiin sekä yleiseen kiinteistön ja uimahallitekniikan ylläpitoon tulee varautua entistä suuremmilla kunnossapidon kustannuksilla, ja uimahallin peruskorjauksen ja laajennuksen tarveselvitys on tarpeellista aloittaa suunnitellun mukaisesti vuonna 2025.

Nykyisen virkistys- ja liikuntapaikkaverkoston ylläpidon kustannukset ovat jatkuvasti nousseet yleisesti kohonneen kustannustason vuoksi. Kehitetään ja toteutetaan liikuntaolosuhteita huolehtimalla nykyisen liikuntapaikkaverkoston perusparannuksista, turvallisuudesta sekä saavutettavuudesta ylläpitoon varatun määrärahan riittävyydellä sekä liikunta- ja virkistysalueiden

investointien pitkäjänteisellä suunnittelulla ja toteuttamisella. Investointihankkeiden suunnittelujen myötä on osoittautunut, että osa nyt suunnitelluista kohteista tarvitsee ennakoitua enemmän peruskorjauksia. Tämä koskee erityisesti Veikkolan yleisurheilukenttää ja Syväjärven uimarantaa, joiden kustannusarvioita on päivitetty vastaamaan nykyisiä hintoja. Investointihankkeiden aikataulu on laadittu hankkeiden laajuuden, taloudellisten edellytysten sekä tarvittavien henkilöstöresurssien ja kilpailutusten perusteella.

Ohjaamon nuorten monialainen palveluohjaus ja henkilöstö siirtyy kunnassa tehdyn päätöksen mukaisesti 1.1.2025 nuoriso- ja liikuntapalvelujen palveluyksiköstä kunnan työllisyysalueen palveluihin.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Keskeiset vuositavoitteet, joiden avulla toteutetaan strategisia tavoitteita.

Strateginen painopiste	Vuositavoite	Vastuu
Innostamme kuntalaisia aktiiviseen elämäntapaan, liikkumaan ja kulttuurin pariin. Kirkkonummella on mahdollisuus kohtaamisiin ja elämyksiin luonnossa ja tapahtumissa, niin arjessa kuin juhlassakin.	Lisätään ja kehitetään ohjattua toimintaa ja turvallisen aikuisen läsnäoloa alakouluikäisille varhaisnuorille. Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Nuoriso- ja liikuntapäällikkö
	Senioreiden päiväajan toimintaa lisätään sekä palvelujen viestintää kehitetään entistä saavutettavammaksi. Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Nuoriso- ja liikuntapäällikkö
	Laaditaan selvitys ulkoliikuntapaikkojen ylläpitokustannuksista. Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Nuoriso- ja liikuntapäällikkö

Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta

Tuloslaskelma

Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	5 479 115	5 014 590	4 369 411	4 413 106	4 457 235
Myyntituotot	1 144 893	1 041 688	1 009 598	1 019 694	1 029 890
Maksutuotot	2 498 313	2 298 220	2 324 456	2 347 701	2 371 178
Tuet ja avustukset	1 811 082	1 619 574	986 865	996 734	1 006 701
Muut toimintatuotot	24 827	55 108	48 492	48 977	49 466
Toimintakulut	-56 813 513	-61 176 433	-64 711 436	-65 358 549	-66 012 141
Henkilöstökulut	-46 461 953	-48 424 112	-50 470 722	-50 975 428	-51 485 186
Palkat ja palkkiot	-37 599 065	-38 966 610	-40 370 640	-40 774 345	-41 182 089
Henkilösivukulut	-8 862 888	-9 457 502	-10 100 082	-10 201 083	-10 303 097
Palvelujen ostot	-7 327 042	-9 373 167	-9 721 796	-9 819 014	-9 917 204
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 329 129	-1 446 389	-2 372 589	-2 396 314	-2 420 280
Avustukset	-1 482 666	-1 590 800	-1 440 800	-1 455 208	-1 469 760
Muut toimintakulut	-212 723	-341 965	-705 529	-712 585	-719 711
Toimintakate	-51 334 398	-56 161 843	-60 342 025	-60 945 443	-61 554 906
Sisäiset tuotot yhteensä	64 150	0	0	0	0
Sisäiset menot yhteensä	-22 526 328	-22 093 527	-22 995 335	-23 225 288	-23 457 542
joista:					
Puhtauspalvelut	-1 826 347	-1 918 829	-2 002 954	-2 022 983	-2 043 214
Rakennusten vuokrat	-4 647 855	-15 647 273	-15 439 702	-15 594 100	-15 750 041
Ravitsempalvelut	-4 267 441	-4 527 425	-5 552 679	-5 608 205	-5 664 287
Taloudellinen tuloksellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	41 152	41 463	41 897	42 226	42 542
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	-1 247	-1 355	-1 440	-1 443	-1 447
Erittely palveluryhmittäin					
Suomenkielinen varhaiskasvatus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Ulkoiset toimintatuotot	2 637 616	2 166 083	1 883 083	1 901 914	1 920 933
Ulkoiset toimintamenot	-23 678 760	-25 374 561	-26 546 694	-26 812 164	-27 080 287
Toimintakate	-21 041 144	-23 208 478	-24 663 611	-24 910 250	-25 159 354
<i>sisäiset toimintatuotot</i>	5 292	0	0	0	0
<i>sisäiset toimintamenot</i>	-6 224 892	-6 311 852	-6 947 595	-7 017 072	-7 087 243
Suomenkieliset opetuspalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Ulkoiset toimintatuotot	2 841 499	2 848 507	2 486 328	2 511 192	2 536 302
Ulkoiset toimintamenot	-33 134 753	-35 801 872	-38 164 742	-38 546 385	-38 931 854
Toimintakate	-30 293 254	-32 953 365	-35 678 414	-36 035 193	-36 395 552
<i>sisäiset toimintatuotot</i>	58 857	0	0	0	0
<i>sisäiset toimintamenot</i>	-16 301 437	-15 781 675	-16 047 740	-16 208 216	-16 370 299

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuodet, sis. vuosilomat	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Varhaiskasvatuspalvelut	370	384,11	384,13	384,13	384,13
Opetuspalvelut	521,5	470,07	526,28	526,28	526,28
Yhteensä	891,5	854,18	910,41	910,41	910,41

*TA2024 HTV-laskelmasta on virheellisesti jäänyt pois avustajapalveluiden resurssi, 53,21 HTV.

Investoinnit

Projekti	Investointikohde	TA 2025	TS 2026	TS 2027
9861	GWP-kampus Wigge	990 000	0	0

Suomenkielinen varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen eri toimintamuotoja ovat päiväkotij- ja perhepäivähoito, esiopetus sekä avoin varhaiskasvatus, johon asukaspuistotoiminta kuuluu.

Toiminnan painopistealueet

- Syrjäytymisen ehkäiseminen ja hyvinvoinnin edistäminen
- Kestävään elämäntapaan kasvaminen
- Tulevaisuustaitojen vahvistaminen
- Asiakkaiden yhdenvertainen osallisuus
- Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja hyvinvointi

Talousarvion määrärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

Yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta palvelutuotannosta ohjataan suunnitellusti ja hallitusti. Jotta yksityisen palvelun osuus kunnan varhaiskasvatuksesta olisi tavoitteen mukaisesti 25–30 %, tulee yksityisten palveluntuottajien toimintaedellytyksiä parantaa. Palvelusetelin ehtoja parannetaan korottamalla palvelusetelin perusarvoa 900 eurosta 935 euroon. Muutokset nostavat palvelusetelin kustannuksia 1.1.2025 alkaen. Uusiin kustannuksiin on varauduttu kunnanhallituksen päättämässä talousarvion kehyksessä.

Yksityisille, esiopetusta antaville päiväkodeille maksettavaa korvausta esiopetuksen tuottamisesta tarkistetaan 1.1.2025 alkaen. Toimenpiteeseen on varauduttu talousarviossa.

Otetaan käyttöön varhaiskasvatuksen uusi toiminnanohjausjärjestelmä vuonna 2024 käytöstä poistuvan järjestelmän tilalle.

Varhaiskasvatuslain 1.8.2021 voimaan tullut henkilöstön mitoitus koskeva lakimuutos vaikuttaa edelleen henkilöstökustannuksiin niitä nostaan.

Varhaiskasvatuslain henkilöstörakenteen muutokseen perustuen vapautuvia lastenhoitajan tehtäviä muutetaan tarpeen mukaan varhaiskasvatuksen opettajiksi/sosionomeiksi.

Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa kehitetään edelleen valtionavustuksella tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden sekä inklusiivisen toimintakulttuurin toteutumisen tukemiseksi.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

1.9.2018 voimaantullut varhaiskasvatuslaki vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua nostamalla henkilöstön koulutustasoa. Vuoteen 2030 mennessä päiväkodeissa tulee työskennellä 2/3 varhaiskasvatuksen opettajia ja sosionomeja nykyisen 1/3 sijaan, joista vähintään puolet varhaiskasvatuksen opettajan nimikkeellä. Vapautuvia lastenhoitajan tehtäviä muutetaan varhaiskasvatuksen opettajiksi/sosionomeiksi.

Varhaiskasvatuksen palveluverkko perustuu tehokkaaseen tilankäyttöön ja korkeaan täyttöasteeseen. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta koko palvelutuotannosta ohjataan suunnitellusti ja hallitusti kunnan huoltovarmuus sekä asiakkaan valintamahdollisuudet huomioon ottaen. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus palvelutarjonnasta on 25–30 %. Yksityistä varhaiskasvatusta tuetaan palvelusetelillä. Yksityisten palveluntuottajien toimintaedellytyksiä vahvistetaan palvelusetelin ehtoja parantamalla. Palvelusetelin ehtoja parannetaan korottamalla palvelusetelin perusarvoa 900 eurosta 935 euroon. Muutokset nostavat palvelusetelin kustannuksia 1.1.2025 alkaen. Uusiin kustannuksiin on varauduttu kunnanhallituksen päättämässä talousarvion kehyksessä.

Varhaiskasvatuksen ja huoltajien välisellä yhteistyöllä vahvistetaan lapsen oikeutta terveyteen ja hyvinvointiin. Edistetään edelleen lasten liikkumista kehittämällä varhaiskasvatuksessa arjen liikunnallista toimintakulttuuria sekä tarjoamalla perheille maksutonta Liiku mun kanssa- perheliikuntaneuvontaa. Toimenpiteitä kohdistetaan erityisesti henkilöstön osaamisen lisäämiseen sekä vähän liikkuviin ja liikkumiseensa tukea tarvitseviin lapsiin ja heidän perheisiinsä.

Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa kehitetään edelleen valtionavustuksella tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden sekä inklusiivisen toimintakulttuurin toteutumisen tukemiseksi palkkaamalla resurssilastenhoitajia lapsiryhmiin.

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen uudistus astuu voimaan 1.8.2025. Päivitetään esiopetuksen opetussuunnitelma ja toteutetaan henkilöstölle suunnatut koulutukset.

Jatketaan edelleen ympäristökasvattaja- ja liikunnan ammattitutkintoon johtavien koulutusten järjestämistä oppisopimuksin. Jatketaan edelleen Vihreän lipun- toimintaa.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Keskeiset vuositavoitteet, joiden avulla toteutetaan strategisia tavoitteita.

Strateginen painopiste	Vuositavoite	Vastuu
Edistämme kaikenikäisten kuntalaisten hyvää elämää ja arjen sujuvuutta, jota tukevat saavutettavat ja korkealaatuiset julkiset palvelut. Kunnan toiminta on osallistavaa, ja kehitämme sitä yhdessä kuntalaisten ja yhteisöjen kanssa.	Varhaiskasvatuksen asiakastyytyväisyys on vähintään hyvällä tasolla (4) Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Varhaiskasvatusjohtaja
Taloutemme on pitkäjänteisessä tasapainossa. Investoimme kestävästi, toimimme kustannustehokkaasti ja kasvatamme tulopohjaa.	Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus palvelutuotannosta 25–30 %. Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Varhaiskasvatusjohtaja
Tarjoamme houkuttelevan ja viihtyisän työpaikan sekä olemme kilpailukykyinen työnantaja. Henkilöstömme voi hyvin ja kehittää osaamistaan tulevaisuustietoisesti. Luomme mahdollisuuksia työnhakijoille ja -antajille Kirkkonummella ja työllisyysalueella.	Lakisääteisen kasvatushenkilöstön (myös sijaiset yli 5 kk) kelpoisuusaste on 100 % kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Varhaiskasvatusjohtaja

Tunnusluvut

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Varhaiskasvatus					
0–6-vuotiaiden lkm. 31.12	2 442	2 531	2 559	2 628	2 659
Varhaiskasvatuksessa olevat lapset, % ikäluokasta 0–6 v.	73,5	73	73	73	73
Lapsia kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	1 330	1 382	1 401	1 439	1 456
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	465	465	467	480	485
Kunnallisen varhaiskasvatuksen nettokust. euroa/lapsi	11 924	12 320	13 496	13 270	13 247
Lapsia kotihoidontuen piirissä 31.12. (fi+sv)	266	361	364	373	378
Varhaiskasvatuksen nettokust. € / ikäluokasta 0-6 v / lapsi (fi+sv)	9 979	10 464	11 244	11 103	11 074
0-6-vuotiaiden määrä (fi+sv)	2 865	2 910	2 937	3 004	3 042
Esiopetus					
Oppilasmäärä	362	380	339	344	369

Suomenkieliset opetuspalvelut

Suomenkieliset opetuspalvelut muodostuvat suomenkielistä perusopetusta, perusopetukseen valmistavaa opetusta, lukiokoulutusta, perusopetusta täydentävää oman äidinkielen opetusta, koululaisten iltapäivätoimintaa sekä kerhotoimintaa koskevista toiminnoista.

Toiminnan painopistealueet

- Hyvinvoiva koulu
- Kestävään elämäntapaan kasvaminen

Talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

- 1.8.2025 voimaan tulevat perusopetuslain muutokset oppimisen tuesta tulevat vaikuttamaan oppimisen tuen järjestämiseen perusopetuksessa. Muutosten vaikutusta opetuksen kustannuksiin ei pysty tällä hetkellä vielä arvioimaan, koska lainsäädännön muutosten yksityiskohdat eivät ole vielä tiedossa.
- 1.8.2025 voimaan astuvalla tuntijakoasetuksen muutoksella (286/2024) vuosiluokilla 1.–2. äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen ja matematiikan opetusta lisättiin yhdellä vuosiviikkotunnilla. Lisäksi vuosiluokille 3.–6. lisättiin yksi vuosiviikkotunti äidinkieli ja kirjallisuus -oppiainetta. Samalla myös perusopetusasetusta (287/2024) muutettiin siten, että opetuksen keskimääräisiä vähimmäistuntimääriä työviikossa nostettiin. Valtakunnallisen tuntijaon muutokset tulevat vaikuttamaan opetuksen kustannuksiin.
- Valtion erityisavustusten, mm. koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen tarkoitettujen valtionavustuksen väheneminen tulee vaikuttamaan opetuspalveluiden tuloihin.
- Koulujen ja lukion väistöilaratkaisut ja uusien koulurakennusten varustaminen sekä kasvaneet hankinta- ja muuttokustannukset vaikuttavat opetuspalveluiden kustannuksiin.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Perusopetuksessa olevien vieraskielisten oppilaiden määrä jatkaa kasvuaan ja on noussut 17,8 %:iin. Kieli- ja kulttuuriryhmien opettajien tuen tarve jatkuu ja lisäksi suomi toisena kielenä -opetuksen ja oman äidinkielen opetuksen tarve tulee kasvamaan. Samoin vaativaa erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä tulee kasvamaan vuoden 2025 aikana.

Vaikka vieraskielisten oppilaiden määrä suomenkielisessä perusopetuksessa on lisääntynyt, meidän tulee kuitenkin varautua kokonaisoppilasmäärän laskuun. Vuoden 2025 aikana jatketaan koulujen virkarakenteiden tarkastelua ja tarvittavien muutosten toteuttamista ennakoitujen oppilasmäärän muutoksen vaikutusta henkilöstötarpeisiin.

Monet lapset ja nuoret kamppailevat edelleen erilaisten haasteiden kanssa ja se voi ilmetä kouluissa ahdistuneisuutena, poissaoloina, sosiaalisten suhteiden vaikeuksina, levottomuutena ja aggressiivisuutena. Lasten ja nuorten hyvinvointia edistetään kehittämällä yhteisöllistä ja turvallista toimintakulttuuria, lisäämällä osallisuutta sekä vahvistamalla kouluun kiinnittymistä.

Myös opettajien rekrytointiin liittyvät haasteet ja kelpoisten hakijoiden vähäisyys vaikuttavat opetuspalveluiden toimintaan. Turvallisen oppimisympäristön ja yhteisöllisyyden kehittämisen avulla pyrimme mm. parantamaan henkilökunnan hyvinvointia, vahvistamaan sitoutumista sekä luomaan hyvät puitteet uusien työntekijöiden rekrytoinnille.

Yhteisöllisellä opiskeluhuollolla on suuri merkitys hyvinvoinnin lisäämisessä. Kunnan yhteisen opiskeluhoitosuunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti koulutuksen järjestäjän moniammatillisessa opiskeluhoollon ohjausryhmässä, johon kuuluvat myös Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen opiskeluhoollon lähiesihenkilöt.

Lukioiden ja opistojen yhteiskampuksen sekä Nissniku-talon suunnittelu jatkuu vuoden 2025 aikana. GWP-kampus Wigge valmistuu vuoden 2025 loppupuolella. Molempien kampusten osalta jatkuu yhteisen toimintakulttuurin kehittäminen ulkopuolisten konsulttien johdolla. GPW-kampuksen konsulttijohtoisen yhteisen toimintakulttuurin implementointi tulee jatkumaan jatkoseurantana uuteen kampukseen siirtymisen jälkeen. Gesterbyn koulu, Porkkalan lukio ja Nissnikun koulu toimivat osittain väistöiloissa. Koulun väistöilaratkaisut, rakennushankkeiden suunnittelutyöt ja yhteisen toimintakulttuurin kehittäminen vaikuttavat olennaisesti kyseisten koulujen toimintaan.

Kestävään elämäntapaan kasvamisen vahvistaminen jatkuu vuonna 2025. Toimintakulttuuriamme leimaa "vihreä ajattelu", jossa huolehdimme sekä materiaalista että ihmisestä ja hyödynnämme myös osaamisen, jota jaamme ahkerasti. Kehittäjäopettajaverkosto tukee henkilöstön osaamisen kehittämistä kuntatasolla ja osaamisen jakamista omissa toimintayksiköissä.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Keskeiset vuositavoitteet, joiden avulla toteutetaan strategisia tavoitteita.

Strateginen painopiste	Vuositavoite	Vastuu
Huomioimme kestävyiden eri ulottuvuudet kaikessa toiminnassamme ja suunnittelussamme. Tuemme ja kannustamme kuntalaisia vastuulliseen elämäntapaan.	Koulujen henkilökunta kokee kehittäjäopettajaverkoston toiminnan tarpeelliseksi (palautekysely huhtikuussa 2025 ja joulukuussa 2025). Yhteistyössä kehittäjäopettajaverkoston kanssa järjestetään kunnan opettajien yhteinen koulutuspäivä. Käytöstä poistuvien tilojen hyväkuntoiset kalusteet ja laitteet ohjataan uudelleenkäyttöön. Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Opetusjohtaja
Edistämme kaikenikäisten kuntalaisten hyvää elämää ja arjen sujuvuutta, jota tukevat saavutettavat ja korkealaatuiset julkiset palvelut. Kunnan toiminta on osallistavaa, ja kehitämme sitä yhdessä kuntalaisten ja yhteisöjen kanssa.	Turvalliseen oppimisympäristöön liittyvät prosessit on kuvattu ja koulujen henkilöstö on perehdytetty. Huoltajakyselyssä 2025 kasvaa niiden huoltajien %-osuus, jotka ovat sitä mieltä, että koulu tukee lapsensa hyvinvointia. Oppilaskyselyssä 2025 kasvaa niiden oppilaiden %-osuus, jotka kokevat koulun mukavaksi ja luokan ilmapiirin turvalliseksi. Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Opetusjohtaja
Innostamme kuntalaisia aktiiviseen elämäntapaan, liikkumaan ja kulttuurin pariin. Kirkkonummella on mahdollisuus kohtaamisiin ja elämyksiin luonnossa ja tapahtumissa, niin arjessa kuin juhlassakin.	Kaikissa kouluissa on lisätty aktiivista välituntitoimintaa. Move! mittauksen tulokset 2025: matalan fyysisen toimintakyvyn omaavien oppilaiden prosentuaalinen osuus vähenee. Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Opetusjohtaja

Tunnusluvut

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Perusopetus					
Oppilasmäärä	4 009	4 037	3 924	3 900	3 900
Bruttokustannukset euroa / oppilas	10 345	10 642	11 647	11 853	11 971
Ulkoiset bruttokustannukset euroa / oppilas	6 581	7 024	7 896	8 024	8 104
Lukiokoulutus					
Oppilasmäärä	527	595	595	595	595
Bruttokustannukset euroa / oppilas	7 162	7 287	7 528	7 603	7 679
Ulkoiset bruttokustannukset euroa / oppilas	6 151	5 589	5 745	5 802	5 860
Koulukuljetus					
Kuljetusetuuden piirissä olevat oppilaat		592	590	590	590
Kustannukset euroa / oppilas		2 428	2 632	2 659	2 685

Ruotsinkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta

Tuloslaskelma

Ruotsinkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	1 248 594	1 275 624	1 041 563	1 051 978	1 062 499
Myyntituotot	293 601	254 216	278 635	281 421	284 236
Maksutuotot	606 679	595 928	585 928	591 787	597 705
Tuet ja avustukset	340 104	422 480	172 000	173 720	175 457
Muut toimintatuotot	8 210	3 000	5 000	5 050	5 101
Toimintakulut	-13 467 163	-15 216 330	-16 840 510	-17 008 920	-17 179 011
Henkilöstökulut	-11 202 993	-11 946 396	-12 450 465	-12 574 974	-12 700 727
Palkat ja palkkiot	-9 051 022	-9 608 860	-9 953 246	-10 052 780	-10 153 308
Henkilösivukulut	-2 151 971	-2 337 536	-2 497 219	-2 522 194	-2 547 419
Palvelujen ostot	-1 587 977	-2 384 396	-2 464 605	-2 489 252	-2 514 143
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-341 439	-469 885	-1 485 710	-1 500 566	-1 515 570
Avustukset	-272 647	-283 981	-263 981	-266 621	-269 288
Muut toimintakulut	-62 108	-131 672	-175 749	-177 507	-179 283
Toimintakate	-12 218 570	-13 940 706	-15 798 947	-15 956 942	-16 116 512
Sisäiset menot yhteensä	-5 319 677	-5 379 807	-5 699 647	-5 756 643	-5 814 209
joista:					
Puhtauspalvelut	-431 985	-479 031	-490 396	-495 300	-500 252
Rakennusten vuokrat	-2 277 011	-4 060 986	-4 289 936	-4 332 835	-4 376 164
Ravitsemuspalvelut	-837 229	-839 790	-919 315	-928 508	-937 793
Taloudellinen tulokellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	41 152	41 463	41 897	42 226	42 542
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	-297	-336	-377	-378	-379
Erittely palveluryhmittäin					
Ruotsinkielinen varhaiskasvatus	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Ulkoiset toimintatuotot	676 623	547 928	475 928	480 687	485 494
Ulkoiset toimintamenot	-4 838 367	-5 235 409	-5 431 624	-5 485 939	-5 540 801
Toimintakate	-4 161 745	-4 687 481	-4 955 696	-5 005 252	-5 055 307
<i>sisäiset toimintamenot</i>	-1 175 740	-1 210 304	-1 323 621	-1 336 856	-1 350 224
Ruotsinkieliset opetuspalvelut	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Ulkoiset toimintatuotot	571 971	727 696	565 635	571 291	577 005
Ulkoiset toimintamenot	-8 628 796	-9 980 921	-11 408 886	-11 522 981	-11 638 210
Toimintakate	-8 056 825	-9 253 225	-10 843 251	-10 951 690	-11 061 205
<i>sisäiset toimintamenot</i>	-4 143 936	-4 169 503	-4 376 026	-4 419 787	-4 463 985

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuodet, sis. vuosilomat	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Varhaiskasvatuspalvelut	82	80,72	83,74	83,74	83,74
Opetuspalvelut	111,4	132,52	111,64	111,64	111,64
Yhteensä	194,4	213,24	195,38	195,38	195,38

Investoinnit

Projekti	Investointikohde	TA 2025	TS 2026	TS 2027
9861	GWP-kampus Wigge	1 210 000	0	0

Ruotsinkielinen varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuksen eri toimintamuotoja ovat päiväkotij- ja perhepäivähoito, esiopetus sekä avoin varhaiskasvatus, johon asukaspuistotoiminta kuuluu.

Toiminnan painopistealueet

- Syrjäytymisen ehkäiseminen ja hyvinvoinnin edistäminen
- Kestävään elämäntapaan kasvaminen
- Tulevaisuustaitojen vahvistaminen
- Asiakkaiden yhdenvertainen osallisuus
- Henkilöstön osaamisen kehittäminen ja hyvinvointi

Talousarvion määrärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

Yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta palvelutuotannosta ohjataan suunnitellusti ja hallitusti. Jotta yksityisen palvelun osuus kunnan varhaiskasvatuksesta olisi tavoitteen mukaisesti 25–30%, tulee yksityisten palveluntuottajien toimintaedellytyksiä parantaa. Palvelusetelin ehtoja parannetaan korottamalla palvelusetelin perusarvoa 900 eurosta 935 euroon. Muutokset nostavat palvelusetelin kustannuksia 1.1.2025 alkaen. Uusiin kustannuksiin on varauduttu kunnanhallituksen päättämässä talousarvion kehyksessä.

Yksityisille, esiopetusta antaville päiväkodeille maksettavaa korvausta esiopetuksen tuottamisesta tarkistetaan 1.1.2025 alkaen. Toimenpiteeseen on varauduttu talousarviossa.

Otetaan käyttöön varhaiskasvatuksen uusi toiminnanohjausjärjestelmä vuonna 2024 käytöstä poistuvan järjestelmän tilalle.

Varhaiskasvatuslain 1.8.2021 voimaan tullut henkilöstön mitoitusta koskeva lakimuutos vaikuttaa edelleen henkilöstökustannuksiin niitä nostaan.

Varhaiskasvatuslain henkilöstörakenteen muutokseen perustuen vapautuvia lastenhoitajan tehtäviä muutetaan tarpeen mukaan varhaiskasvatuksen opettajiksi/sosionomeiksi.

Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa kehitetään edelleen valtionavustuksella tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden sekä inklusiivisen toimintakulttuurin toteutumisen tukemiseksi.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

1.9.2018 voimaantullut varhaiskasvatuslaki vahvistaa varhaiskasvatuksen laatua nostamalla henkilöstön koulutustasoa. Vuoteen 2030 mennessä päiväkodeissa tulee työskennellä 2/3 varhaiskasvatuksen opettajia ja sosionomeja nykyisen 1/3 sijaan, joista vähintään puolet varhaiskasvatuksen opettajan nimikkeellä. Vapautuvia lastenhoitajan tehtäviä muutetaan varhaiskasvatuksen opettajiksi/sosionomeiksi.

Varhaiskasvatuksen palveluverkko perustuu tehokkaaseen tilankäyttöön ja korkeaan täyttöasteeseen. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuutta koko palvelutuotannosta ohjataan suunnitellusti ja hallitusti kunnan huoltovarmuus sekä asiakkaan valintamahdollisuudet huomioon ottaen. Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus palvelutarjonnasta on 25–30 %. Yksityistä varhaiskasvatusta tuetaan palvelusetelillä. Yksityisten palveluntuottajien toimintaedellytyksiä vahvistetaan palvelusetelin ehtoja parantamalla. Palvelusetelin ehtoja parannetaan korottamalla palvelusetelin perusarvoa 900 eurosta 935 euroon. Muutokset nostavat palvelusetelin kustannuksia 1.1.2025 alkaen. Uusiin kustannuksiin on varauduttu kunnanhallituksen päättämässä talousarvion kehyksessä.

Varhaiskasvatuksen ja huoltajien välisellä yhteistyöllä vahvistetaan lapsen oikeutta terveyteen ja hyvinvointiin. Edistetään edelleen lasten liikkumista kehittämällä varhaiskasvatuksessa arjen liikunnallista toimintakulttuuria sekä tarjoamalla perheille maksutonta Liiku mun kanssa- perheliikuntaneuvontaa. Toimenpiteitä kohdistetaan erityisesti henkilöstön osaamisen lisäämiseen sekä vähän liikkuviin ja liikkumiseensa tukea tarvitseviin lapsiin ja heidän perheisiinsä.

Varhaiskasvatuksen pedagogiikkaa kehitetään edelleen valtionavustuksella tasa-arvoisuuden, yhdenvertaisuuden sekä inklusiivisen toimintakulttuurin toteutumisen tukemiseksi palkkaamalla resurssilastenhoitajia lapsiryhmiin.

Esi- ja perusopetuksen oppimisen tuen uudistus astuu voimaan 1.8.2025. Päivitetään esiopetuksen opetussuunnitelma ja toteutetaan henkilöstölle suunnatut koulutukset.

Jatketaan edelleen ympäristökasvattaja- ja liikunnan ammattitutkintoon johtavien koulutusten järjestämistä oppisopimuksin. Jatketaan edelleen Vihreän lippu- toimintaa. Folkhälsanin tuen avulla ympäristöpedagogi tutustuttaa lapset ja henkilöstön syventyneemmin ympäristöpedagogiikkaan.

Jatketaan ruotsinkielisen opinpolun vahvistamista aktiivisella yhteistyöllä ja jatkamalla johtamisen vahvistamista tavoitteena yhtenäisen opinpolun näkyväksi tekeminen. Vaalimme äidinkieltämme ja toimimme kaikki kielellisinä esikuvina eri ammattirooleissamme. Työskentelemme aktiivisesti opetuksen kanssa yhteistyössä.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Keskeiset vuositavoitteet, joiden avulla toteutetaan strategisia tavoitteita.

Strateginen painopiste	Vuositavoite	Vastuu
Edistämme kaikenikäisten kuntalaisten hyvää elämää ja arjen sujuvuutta, jota tukevat saavutettavat ja korkealaatuiset julkiset palvelut. Kunnan toiminta on osallistavaa, ja kehitämme sitä yhdessä kuntalaisten ja yhteisöjen kanssa.	Varhaiskasvatuksen asiakastyytyväisyys on vähintään hyvällä tasolla (4). Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Varhaiskasvatusjohtaja
Taloutemme on pitkäjänteisessä tasapainossa. Investoimme kestävästi, toimimme kustannustehokkaasti ja kasvatamme tulopohjaa.	Yksityisen varhaiskasvatuksen osuus palvelutuotannosta 25–30 %. Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Varhaiskasvatusjohtaja
Tarjoamme houkuttelevan ja viihtyisän työpaikan sekä olemme kilpailukykyinen työnantaja. Henkilöstömme voi hyvin ja kehittää osaamistaan tulevaisuustietoisesti. Luomme mahdollisuuksia työnhakijoille ja -antajille Kirkkonummella ja työllisyysalueella.	Lakisääteisen kasvatushenkilöstön (myös sijaiset yli 5 kk) kelpoisuusaste on 100 % kunnallisessa varhaiskasvatuksessa. Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Varhaiskasvatusjohtaja

Tunnusluvut

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Varhaiskasvatus					
0–6-vuotiaiden lkm. 31.12	423	379	378	376	383
Varhaiskasvatuksessa olevat lapset, % ikäluokasta 0–6 v.	94	87	87	87	87
Lapsia kunnallisessa varhaiskasvatuksessa	310	250	250	250	250
Lapsia yksityisessä varhaiskasvatuksessa	87	82	87	87	87
Kunnallisen varhaiskasvatuksen nettokustannukset, €/lapsi	11 107	15 240	15 813	15 971	16 131
Lapsia kotihoidon tuen piirissä 31.12. (fi+sv)	266	361	364	373	378
Varhaiskasvatuksen nettokust. € / ikäluokasta 0-6 v / lapsi (fi+sv)	9 979	10 464	11 244	11 103	11 074
0–6-vuotiaita (fi+sv)	2 865	2 910	2 937	3 004	3 042
Esiopetus					
Oppilasmäärä	79	60	52	63	67

Ruotsinkieliset opetuspalvelut

Ruotsinkieliset opetuspalvelut muodostuvat ruotsinkielistä perusopetusta, lukiokoulutusta, koululaisten iltapäivätoimintaa sekä kerhotoimintaa koskevista toiminnoista.

Toiminnan painopistealueet

- Hyvinvoiva koulu
- Kestävään elämäntapaan kasvaminen

Talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

- 1.8.2025 voimaan tulevat perusopetuslain muutokset oppimisen tuesta tulevat vaikuttamaan oppimisen tuen järjestämiseen perusopetuksessa. Muutosten vaikutusta opetuksen kustannuksiin ei pysty tällä hetkellä vielä arvioimaan, koska lainsäädännön muutosten yksityiskohdat eivät ole vielä tiedossa.
- 1.8.2025 voimaan astuvalla tuntijakoasetuksen muutoksella (286/2024) vuosiluokilla 1.–2. äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen ja matematiikan opetusta lisättiin yhdellä vuosiviikkotunnilla. Lisäksi vuosiluokille 3.–6. lisättiin yksi vuosiviikkotunti äidinkieli ja kirjallisuus -oppiainetta. Samalla myös perusopetusasetusta (287/2024) muutettiin siten, että opetuksen keskimääräisiä vähimmäistuntimääriä työviikossa nostettiin. Valtakunnallisen tuntijaon muutokset tulevat vaikuttamaan opetuksen kustannuksiin.
- Valtion erityisavustusten, mm. koulutuksellisen tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseen tarkoitetun valtionavustuksen väheneminen tulee vaikuttamaan opetuspalveluiden tuloihin.
- Koulujen ja lukion väistötilaratkaisut ja uusien koulurakennusten varustaminen sekä kasvaneet hankinta- ja muuttokustannukset vaikuttavat opetuspalveluiden kustannuksiin.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Vaikka vaativaa erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä tulee kasvamaan vuoden 2025 aikana, meidän tulee varautua kokonaisoppilasmäärän laskuun. Vuoden 2025 aikana jatketaan koulujen virkarakenteiden tarkastelua ja tarvittavien muutosten toteuttamista ennakoiden oppilasmäärän muutoksen vaikutusta henkilöstötarpeisiin.

Monet lapset ja nuoret kamppailevat edelleen erilaisten haasteiden kanssa ja se voi ilmetä kouluissa ahdistuneisuutena, poissaoloina, sosiaalisten suhteiden vaikeuksina, levottomuutena ja aggressiivisuutena. Lasten ja nuorten hyvinvointia edistetään kehittämällä yhteisöllistä ja turvallista toimintakulttuuria, lisäämällä osallisuutta sekä vahvistamalla kouluun kiinnittymistä.

Myös opettajien rekrytointiin liittyvät haasteet ja kelpoisten hakijoiden vähäisyys vaikuttavat opetuspalveluiden toimintaan. Turvallisen oppimisympäristön ja yhteisöllisyyden kehittämisen avulla pyrimme mm. parantamaan henkilökunnan hyvinvointia, vahvistamaan sitoutumista sekä luomaan hyvät puitteet uusien työntekijöiden rekrytoinnille.

Yhteisöllisellä opiskeluhoollolla on suuri merkitys hyvinvoinnin lisäämisessä. Kunnan yhteisen opiskeluhoollon suunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti koulutuksen järjestäjän moniammatillisessa opiskeluhoollon ohjausryhmässä, johon kuuluvat myös Länsi-Uudenmaan hyvinvointialueen opiskeluhoollon lähiesihenkilöt.

Lukioiden ja opistojen yhteiskampuksen suunnittelu jatkuu vuoden 2025 aikana. GWP-kampus Wigge valmistuu vuoden 2025 loppupuolella. Molempien kampusten osalta jatkuu yhteisen toimintakulttuurin kehittäminen ulkopuolisten konsulttien johdolla. GPW-kampuksen konsulttijohtaisen yhteisen toimintakulttuurin implementointi tulee jatkumaan jatkoseurantana uuteen kampukseen siirtymisen jälkeen. Winellskan koulu ja Kyrkslätts gymnasium toimivat osittain väistötiloissa. Koulujen väistötilaratkaisut, rakennushankkeiden suunnittelutyöt ja yhteisen toimintakulttuurin kehittäminen vaikuttavat olennaisesti kyseisten koulujen toimintaan.

Kestävään elämäntapaan kasvamisen vahvistaminen jatkuu vuonna 2025. Toimintakulttuuriamme leimaa "vihreä ajattelu", jossa huolehdimme sekä materiaalista että ihmisestä ja hyödynnämme myös osaamisen, jota jaamme ahkerasti. Kehittäjäopettajaverkosto tukee henkilöstön osaamisen kehittämistä kuntatasolla ja osaamisen jakamista omissa yksiköissä.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Keskeiset vuositavoitteet, joiden avulla toteutetaan strategisia tavoitteita.

Strateginen painopiste	Vuositavoite	Vastuu
Huomioimme kestävyiden eri ulottuvuudet kaikessa toiminnassamme ja suunnittelussamme. Tuemme ja kannustamme kuntalaisia vastuulliseen elämäntapaan.	Koulujen henkilökunta kokee kehittäjäopettajaverkoston toiminnan tarpeelliseksi (palautekysely huhtikuussa 2025 ja joulukuussa 2025). Yhteistyössä kehittäjäopettajaverkoston kanssa järjestetään kunnan opettajien yhteinen koulutuspäivä. Käytöstä poistuvien tilojen hyväkuntoiset kalusteet ja laitteet ohjataan uudelleenkäyttöön. Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Opetuspäällikkö
Edistämme kaikenikäisten kuntalaisten hyvää elämää ja arjen sujuvuutta, jota tukevat saavutettavat ja korkealaatuiset julkiset palvelut. Kunnan toiminta on osallistavaa, ja kehitämme sitä yhdessä kuntalaisten ja yhteisöjen kanssa.	Turvalliseen oppimisympäristöön liittyvät prosessit on kuvattu ja koulujen henkilöstö on perehdytetty. Huoltajakyselyssä 2025 kasvaa niiden huoltajien %-osuus, jotka ovat sitä mieltä, että koulu tukee lapsensa hyvinvointia. Oppilaskyselyssä 2025 kasvaa niiden oppilaiden %-osuus, jotka kokevat koulun mukavaksi ja luokan ilmapiirin turvalliseksi. Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Opetuspäällikkö
Innostamme kuntalaisia aktiiviseen elämäntapaan, liikkumaan ja kulttuurin pariin. Kirkkonummella on mahdollisuus kohtaamisiin ja elämyksiin luonnossa ja tapahtumissa, niin arjessa kuin juhlassakin.	Kaikissa kouluissa on lisätty aktiivista välituntitoimintaa. Move! mittauksen tulokset 2025: matalan fyysisen toimintakyvyn omaavien oppilaiden prosentuaalinen osuus vähenee. Kuvaus nykytasosta lisätään KS 2025 teksteihin	Opetuspäällikkö

Tunnusluvut

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Perusopetus					
Oppilasmäärä	860	907	820	820	820
Bruttokustannukset euro/oppilas	11 343	11 986	15 289	14 333	14 477
Ulkoiset bruttokustannukset euro/oppilas	7 547	8 337	10 979*	9 980	10 080
Lukiokoulutus					
Opiskelijamäärä	199	194	200	200	200
Bruttokustannukset euro/opiskelija	11 756	12 526	12 385	12 509	12 633
Ulkoiset bruttokustannukset euro/opiskelija	7 501	8 202	8 303	8 386	8 469
Koulukuljetus					
Kuljetusetuuden piirissä olevat oppilaat		363	385	385	385
Kustannukset euro / oppilas		1 525	1 504	1 519	1 534

* - GWP-kampus Wiggen ensikalustamisen vaikutus 1 200 € / oppilas

Yhdyskuntatekniikan toimiala

Yhdyskuntatekniikan lautakunta
Rakennus- ja ympäristölautakunta
Toimitilapalvelujen lautakunta

Yhdyskuntatekniikan toimiala

Tuloslaskelma

Yhdyskuntatekniikan toimiala	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	6 531 217	5 783 863	6 826 477	6 891 622	6 960 450
Myyntituotot	927 299	813 487	982 977	992 807	1 002 735
Maksutuotot	960 558	1 081 500	1 101 500	1 112 515	1 123 641
Tuet ja avustukset	52 063	13 000	0	0	0
Muut toimintatuotot	4 591 296	3 875 876	4 742 000	4 786 300	4 834 074
Toimintakulut	-40 395 380	-43 654 953	-48 188 031	-48 624 248	-49 019 361
Henkilöstökulut	-10 571 148	-12 164 280	-12 624 101	-12 750 347	-12 877 849
Palkat ja palkkiot	-8 566 641	-9 821 812	-10 130 143	-10 231 445	-10 333 762
Henkilösivukulut	-2 004 506	-2 342 468	-2 493 958	-2 518 902	-2 544 087
Palvelujen ostot	-16 939 657	-17 727 026	-20 629 323	-20 850 666	-20 968 168
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 742 579	-7 419 797	-7 908 947	-7 988 037	-8 067 913
Avustukset	- 255 608	- 275 000	- 335 000	- 277 750	- 280 528
Muut toimintakulut	-5 886 388	-6 068 850	-6 690 660	-6 757 448	-6 824 903
Toimintakate	-33 864 163	-37 871 090	-41 361 554	-41 732 626	-42 058 911
Sisäiset tuotot yhteensä	33 148 493	35 046 234	36 389 223	35 623 602	35 976 881
Sisäiset menot yhteensä	-1 888 879	-1 787 168	-1 798 690	-1 813 718	-1 828 898
joista:					
Puhtauspalvelut	-75 531	-81 268	-80 048	-80 848	-81 657
Rakennusten vuokrat	-1 091 309	-1 705 900	-1 718 642	-1 732 870	-1 747 241
Ravitsemuspalvelut	- 344	0	0	0	0
Taloudellinen tuloksellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	41 152	41 463	41 897	42 226	42 542
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	- 823	- 913	- 987	- 988	- 989

Yhdyskuntatekniikan lautakunta

Tuloslaskelma

Yhdyskuntatekniikan lautakunta	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	1 811 449	1 681 500	1 932 000	1 948 200	1 967 593
Myyntituotot	587 205	595 000	792 500	800 425	808 429
Maksutuotot	193 855	211 500	211 500	213 615	215 752
Tuet ja avustukset	31 810	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	998 579	875 000	928 000	934 160	943 412
Toimintakulut	-13 615 635	-14 987 322	-17 402 961	-17 531 323	-17 615 508
Henkilöstökulut	-3 114 166	-3 696 084	-3 776 461	-3 814 228	-3 852 368
Palkat ja palkkiot	-2 521 756	-2 985 009	-3 029 607	-3 059 903	-3 090 501
Henkilösivukulut	-592 410	-711 075	-746 854	-754 325	-761 867
Palvelujen ostot	-9 689 557	-10 492 038	-12 831 800	-12 914 568	-12 952 710
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-478 538	-424 200	-416 700	-420 867	-425 072
Avustukset	-225 608	-245 000	-245 000	-247 450	-249 925
Muut toimintakulut	-107 766	-130 000	-133 000	-134 210	-135 433
Toimintakate	-11 804 186	-13 305 822	-15 470 961	-15 583 123	-15 647 915
Sisäiset tuotot yhteensä	3 359	0	0	0	0
Sisäiset menot yhteensä	-703 631	-722 109	-729 096	-733 428	-737 804
joista:					
Puhtauspalvelut	-57 884	-63 516	-63 925	-64 564	-65 210
Rakennusten vuokrat	-567 329	-658 593	-665 171	-668 864	-672 594
Taloudellinen tuloksellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	41 152	41 463	41 897	42 226	42 542
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	-287	-321	-369	-369	-368
Erittely palveluryhmittäin					
Joukkoliikenne	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Ulkoiset toimintatuotot	12 831	9 000	12 000	9 000	9 000
Ulkoiset toimintamenot	-6 135 231	-7 233 000	-9 067 000	-9 112 000	-9 112 000
Toimintakate	-6 122 399	-7 224 000	-9 055 000	-9 103 000	-9 103 000
<i>sisäiset toimintamenot</i>	-218 476	-292 945	-295 874	-295 874	-295 874

Yhdyskuntatekniikan lautakunnan tehtävänä on vastata kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalveluiden, tontti- ja paikkatietopalveluiden, kunnallistekniikkapalveluiden sekä toimialan yhteisten hallintopalveluiden tuottamisesta. Lautakunnan talousarvio sisältää myös joukkoliikenteen määrärahat. Kunnan joukkoliikenneviranomaisen on HSL. Lautakunnan määrärahoista jaetaan avustuksia vuonna 2025 yksityisteille ja vapaapalokuntien kiinteistöjen korjaamiseksi sekä talkootyöhön kuntalaisten ja yhteisöjen haettavaksi yleisten alueiden ympäristön parantamiseen sekä nuorisoseura- ja yhdistystalojen peruskorjaukseen.

Toiminnan painopistealueet

Kaavoitus, tarvittavien kunnallisteknisten hankkeiden toteuttaminen sekä kunnan maapolitiikan hoitaminen ovat keskeisiä toimintoja kunnan elinvoimaisuuden varmistamisessa ja kasvun tukemisessa.

- Kaavoitushankkeiden toteuttaminen kuntastrategian, kaavoitusohjelman ja maankäytön kehityskuvan tavoitteiden mukaisesti. Yrityskaavahankkeita koskevat kaavoitusaloitteet käsitellään välittömästi kaavoitusohjelman käsittelyn ulkopuolellakin.
- Infrainvestointien toteuttaminen investointiohjelman mukaisesti
- Ylläpidolla ja kunnossapidolla taataan turvallinen ympäristö ja pyritään säilyttämään rakennetun omaisuuden arvo.
- Maankäyttösopimusten ja tontinluovutuksen toteuttaminen kaavoitusohjelman sekä tontinmyyntitavoitteiden mukaisesti.
- Helsingin seudun MAL-suunnitelman ja MAL-sopimuksen toteuttamisedellytysten varmentaminen kaavoituksessa ja asuntotuotannon edistämässä.

- HINKU-tavoitteiden sekä energian säästön edistäminen ja Kirkkonummen kunnan kestävän energian ja ilmaston toimintasuunnitelman (SECAP) toimenpiteiden toteuttaminen. Edistetään kestävää yhdyskuntarakennetta, liikenteen päästöjen vähentämistä ja energiatehokasta rakentamista kaavoituksella ja tontinluovutuksilla, edistetään kaavoituksen ilmastovaikutusten arvioinnin selvittämistä, kehitetään uusia toimintatapoja mm. hankinnoissa. Talousarvioehdotuksen investointiosa sisältää määrärahoja seuraaville SECAP-suunnitelman mukaisille toimenpiteille:
  - Siirrytään LED-valaistukseen kunnan ulko- ja katuvalaistuksessa (investointihankkeet)
  - Kävelyn ja pyöräilyn edellytysten parantaminen (investointihankkeet).

Talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

- Henkilöstökustannukset nousevat kunta-alan sopimuskorotusten mukaisesti
- Yleinen kustannustason nousu on viime vuosina ollut voimakasta, mikä on vaikuttanut erityisesti kunnossapitourakoiden kustannustasoon, vaikka kustannustason suurin nousu on jo taittunut.
  - Kunnossapidon kustannukset vaihtelevat sääolosuhteiden mukaan. Talousarviossa on varauduttu normaaleihin sääolosuhteisiin.
- Uudisrakentamisen myötä ylläpidettävien alueiden laajuus ja ylläpidon määrärahojen tarve kasvaa vuosittain
  - Kunnossapidon määrärahoja on kohdennettu myös hulevesijärjestelmille. Hulevesijärjestelmissä on merkittävä korjausvelka.
- Rakentamisen suhdannenäkymät ovat epävarmat, mikä vaikuttaa jonkin verran lautakunnan tuloihin (maksu- ja myyntituotot)
- Joukkoliikenteen määrärahavaraus on tehty HSL:n hallituksen esittämän talous- ja toimintasuunnitelmaluonnoksen mukaisesti.
  - Seudun joukkoliikenteessä matkustajamäärien kehitys on jäljessä HSL:n strategisista tavoitteista, mutta Kirkkonummen joukkoliikenteessä ne ovat jo vuoden 2019 tasolla. Kirkkonummen HSL:lle maksama kuntaosuus riippuu mm. matkustajamääristä, lippujen hinnoista ja kustannuskehityksestä. Kasvaneet infra-kustannukset heijastuvat Kirkkonummen kuntaosuuteen. Myös kirkkonummelaisten matkustuksen lisääntyminen joukkoliikenteessä näkyy Kirkkonummen kuntaosuuden kasvuna.
  - Kirkkonummen kuntaosuus vuonna 2025 on HSL:n hallituksen esittämän toiminta- ja taloussuunnitelmaluonnoksen mukaan 8,871 milj. euroa, 2026 noin 8,7 milj. euroa ja 2027 noin 8,8 milj. euroa vuodessa ilman edellisvuosien ylijäämiä. Kirkkonummella oli 31.12.2023 kuntakohtaista HSL:n ylijäämää 2,641 milj. euroa ja 31.12.2024 ylijäämää ennustetaan olevan jäljellä (HSL OVK 3/2024) 0,34 milj. euroa. HSL on esittänyt alustavassa toiminta- ja taloussuunnitelmassa kertyneiden ylijäämien käyttöä vuosien 2025–2027 aikana, jolloin ylijäämä vähentäisi vuosittain 113 000 euroa Kirkkonummen maksettavaa kuntaosuutta.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Julkisten työvoimapalveluiden järjestämisvastuu siirtyy valtion työ- ja elinkeinotoimistoilta kunnille kuntien muodostamille yhteistoiminta-alueille 1.1.2025. Kirkkonummi toimii vastuukuntana Kirkkonummen, Vihdin ja Siuntion työllisyysalueella. TE-uudistuksen myötä kunnalle siirtyy valtiolta noin 50 työntekijää. Samalla kunnan elinkeino- ja yrityspalvelujen sekä työllisyysalueen palvelujen organisaatiota uudistetaan siten, että se tukee kuntastrategian tavoitteita. Organisaatiouudistus liittyy myös yhdyskuntatekniikan lautakunnan alaisiin palveluihin. Uuden organisaation on tarkoitus astua voimaan 1.1.2025 alkaen ja sen toiminnan suunnittelu ja kehittäminen jatkuu vuoden 2025 aikana.

Valmisteilla oleva alueidenkäyttölaki sekä vuoden alussa voimaan tuleva rakentamislaki ja laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmistä tuovat uusia vaatimuksia toiminnalle.

Yhdyskuntatekniikan hallinto ja lautakunta

Yhdyskuntatekniikan yhteisen hallinnon ja lautakunnan määrärahat sisältävät hallinnon henkilöstö- ym kustannukset. Määrärahat sisältävät lautakunnan kokoukset, koulutukset ja muut kulut.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Keskeiset vuositavoitteet, joiden avulla toteutetaan strategisia tavoitteita.

Strateginen painopiste	Vuositavoite	Vastuu
Kasvamme suunnitelmallisesti ja hallitusti. Kaavoitamme pientalovaltaisesta luonnonläheisiä, viihtyisiä ja turvallisia asuinalueita. Palvelutarjontamme vastaa kasvavan ja ikääntyvän väestön tarpeisiin.	Kuntastrategian ja kaavoitusohjelman mukaisten tavoitteiden toteutuminen: vuoden aikana hyväksytyjen asemakaavojen uuden asuinrakennusoikeuden määrä on 39 000 k-m ² . (mittari: kyllä/ei)	Kunnanarkkitehti

	Vuoden aikana hyväksytyjen asemakaavojen omakoti-, pari- ja rivitalotonttien sekä ryhmärakentamiskohteiden uuden asuinrakennusoikeuden määrä on 2/3 osaa vuositavoitteesta (39 000 k-m ²) eli vähintään 26 500 k-m ² . (mittari: kyllä/ei)	Kunnanarkkitehti
Kuntakeskuksemme on elävä kohtaamispaikka, joka houkuttelee viihtymään ja joka tunnetaan niin tapahtumista kuin laajasta palvelutarjonnasta.	Kuntakeskuksen asemakaavojen uudistaminen etenee: Villan Hagan asemakaava hyväksytään lautakunnassa (mittari: kyllä/ei)	Kunnanarkkitehti
Olemme yrittäjä- ja yritysmuotoinen kunta, joka varmistaa yritysten kasvu- ja toimintaedellytykset. Houkuttelemme aktiivisesti ja määrätietoisesti uusia yrityksiä ja varmistamme elinkeinojen elinvoimaisuuden. Edistämme ruoan lähituotantoa.	Elinkeinotoiminnan tarpeisiin kaavoitetaan vähintään 15 000 kem ² rakennusoikeutta vuodessa (mittari: kyllä/ei)	Kunnanarkkitehti
Kirkkonummella on monipuolista ja korkealaatuista asumista kaikenikäisille - lähellä luontoa, merta ja järviä.	Tavoitteena on luovuttaa vuosittain vähintään 50 omakotitonttia sekä 5000 k-m ² kerrostalo-, rivitalo- sekä yhtiömuotoisia pientalotontteja, joista yli puolet on rivitalo- sekä pientalotontteja. Vuonna 2025 tavoitteena on, että kunta luovuttaa Juhlakallion asemakaava-alueella 20 tonttia ja 5000 kem ² yhtiömuotoisia tontteja. (mittari: kyllä/ei)	Kunnangeodeetti
Kirkkonummella on helppo liikkua eri kulkumuodoin. Kehitämme julkisen liikenteen yhteyksiä ja kevyen liikenteen verkostoa aktiivisessa yhteistyössä liikenteen toimijoiden ja käyttäjien kanssa, kiinnittäen erityistä huomiota esteettömyyteen.	Kävelyn kulkumuoto-osuus kasvaa 25 prosenttiin ja pyöräilyn kulkumuoto-osuus 11 prosenttiin vuoteen 2030 mennessä. Uudet kaavoitettavat alueet suunnitellaan siten, että ne edistävät kestävien liikkumismuotojen kulkutapaosuutta alueella. Mittarit: Joukkoliikenteen käyttäjämäärien kasvu.	Yhdyskuntatekniikan johtaja
Kirkkonummella on monipuolista ja korkealaatuista asumista kaikenikäisille - lähellä luontoa, merta ja järviä.	Neuvotellaan kunnan edun mukainen sopimus asunomessujen järjestämisestä. (mittari: kyllä/ei)	Yhdyskuntatekniikan johtaja
Taloutemme on pitkäjänteisessä tasapainossa. Investoimme kestävästi, toimimme kustannustehokkaasti ja kasvatamme tulopohjaa.	Kunnan joukkoliikenteen subventioaste pysyy alle 50 %. (Mittari: kyllä/ei)	Yhdyskuntatekniikan johtaja
	Tavoite muuttaa vanhoja valaisimia led-valaisimiin noin 700 kpl vuodessa. (Mittari: kyllä/ei)	Kuntatekniikkapäällikkö
Toimimme aktiivisesti ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja vaalimme luonnon monimuotoisuutta. Valttikorttejamme ovat merellisyys, järvet ja luonnonläheisyys, joita hyödynnämme niin kuntalaisten hyvinvoinnin kuin kunnan markkinoinnin edistämiseksi.	Toteutetaan urakoiden suunnittelua ja urakkakilpailutuksia siten, että urakoissa voidaan harkinnan mukaan ottaa huomioon CO ₂ -päästöjä vähentäviä tavoitteita, kuten uusiomateriaalien käyttö. Mittari: Urakoiden laskennalliset kokonaispäästöt sekä kustannusarvioiden muutokset	Kuntatekniikkapäällikkö

<p>Taloutemme on pitkäjänteisessä tasapainossa. Investoimme kestävästi, toimimme kustannustehokkaasti ja kasvatamme tulopohjaa.</p>	<p>Yhdyskuntatekniikan kilpailutusten laatua parannetaan siten, että urakoiden lisätöiden osuus urakan kokonaiskustannuksesta on alle 10 %.</p> <p>Mittari: Vuoden aikana valmistuneiden urakoiden lisätöiden %-osuus</p>	<p>Kuntatekniikka-päällikkö</p>
---	---	---------------------------------

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuodet, sis. vuosilomat	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Yhdyskuntatekniikan lautakunta	55,7	60,5	60,5	61,5	62,5

Talousarvioon sisältyvät henkilöstömuutokset 2025

Perustetaan kunnallistekniikan palveluryhmään rakennuttajapäällikön virka.

Kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalveluissa jätetään täyttämättä suunnitteluavustajan tehtävä (ko. tehtävät sovittu yksiköiden välisillä tehtäväjärjestelyillä vuonna 2024)

Suunnitellut henkilöstömuutokset 2026–2027

hulevesiasiantuntija (2026), metsäinsinööri (2027)

Kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalvelut

Kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalvelut -yksikkö vastaa osaltaan kunnan maankäytön suunnittelusta. Kaavoituksella sekä siihen liittyvällä liikennejärjestelmäsuunnittelulla luodaan edellytykset hyvälle ja toimivalle elinympäristölle, yritystoiminnalle ja yhdyskuntarakenteelle sekä kunnan kasvulle. Kaavoitusohjelman toteuttaminen edistää kunnan vetovoiman vahvistumista samalla kun maankäyttö on ympäristöllisesti, ilmastovaikutuksiltaan ja kaavataloudellisesti kestävä. Asemakaavat ja alueelliset osayleiskaavat laaditaan kuntastrategian ja maankäytön kehityskuvien mukaisesti kunnan kokonaisvaltaisen kehityksen ja ennustettavuuden hallitsemiseksi.

Toiminnan painopistealueet

Yksi Kirkkonummen kuntastrategian 2024-2029 kolmesta visiosta on seuraava: Kirkkonummi on metropolialueen halutuin ja elinvoimaisin kunta. Se edellyttää johdonmukaista, päämäärätietoista ja kustannustehokasta maankäytön suunnittelua. Asuntoalueiden kaavoituksessa painopiste on riittävän pientalotuotannon varmistamisessa, keskusta-alueiden kehittämisessä painopiste on hyvin suunniteltujen ja viihtyisien pienkaupunkien toteuttamisessa sekä elinkeinoelämän tarpeiden ja tavoitteiden edistämiseksi. Kunta neuvottelee sopimusta asuntomessujen järjestämisestä ja vie eteenpäin mahdollisen asuntomessualueen kaavoitusta. Inkilänportin ja muiden potentiaalisten yritysalueiden kaavoituksen käynnistämiseen ja läpiviemiseen varataan resursseja, jotta alue olisi ensi tilassa käytettävissä yritystonttien myyntiin ja markkinointiin.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan tähtää

Maakuntakaavan käynnistymässä oleva päivitys uudella vaihekaavalla edellyttää voimavaroja kunnan etujen valvomisessa, sama koskee uuden MAL-suunnitelman laatimista. Niin ikään maankäyttö- ja rakennuslain jakaminen neljäksi eri laiksi edellyttää edunvalvontaa esimerkiksi annettavien lausuntojen kautta. Edellä kuvattuja hankkeita tehdään vuorovaikutuksessa ja yhteistoiminnassa myös KUUMA-yhteisön kanssa ja sen kautta.

Kaavoitusohjelma ja palveluverkkosuunnitelma kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa. Tavoitteena on yhteensovittaa aiempaa paremmin maankäytön suunnittelu, yhdyskuntarakentaminen ja tarvittavien palvelujen järjestäminen niin, että eri hankkeiden oikea-aikaisella toteuttamisella syntyy kunnalle taloudellista etua ja kuntalaisille sujuvampaa arkea.

TieraCity-ohjelmiston haltuunotto jatkuu kaavoitus- ja liikennejärjestelmäpalveluissa. Ohjelmisto sujuvoittaa toimintaa, mutta käyttöönottovaiheessa viivästykset hankkeiden etenemisessä ovat mahdollisia.

Tunnusluvut

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Vuoden aikana aloitetut kaavahankkeet, OAS, kpl	5	5	5	5	5
Vuoden aikana hyväksytyt (osa)yleiskaavat, kpl	1	1	1	1	0
Vuoden aikana hyväksytyt asemakaavat ja niiden kaavamuutokset, kpl	2	5	5	5	5
Vuoden aikana hyväksytyt ranta- asemakaavat ja niiden kaavamuutokset, kpl	2	0	0	1	1

Tontti- ja paikkatietopalvelut

Tontti- ja paikkatietopalvelujen tehtävänä on kunnan maapolitiikan toteuttaminen ja maaomaisuuden hallinta: maanhankinta, asemakaavoitukseen liittyvät sopimukset yksityisten maanomistajien kanssa, tontinluovutus, maa-alueiden vuokralle antaminen, tonttijaot sekä kunnan edustaminen maanmittaustoimituksissa. Tontti- ja paikkatietopalvelut vastaa kunnan paikkatietojärjestelmän, paikkatietoaineistojen ja kuntarekistereiden ylläpidosta ja kehittämisestä sekä viranomaismittauksista ja muista kartoitustehtävistä.

Toiminnan painopistealueet

- Maanhankinta yleiskaava-alueilla
- Hallintamuodoltaan monipuolisen asuntokannan rakentamisen edistäminen tontinluovutusehdoin ja merkittävisissä maankäyttösopimuksissa
- Tiera City -paikkatietojärjestelmän käyttöönotto

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Kunnan paikkatietojärjestelmää on päätetty uudistaa hankkimalla Tiera City -järjestelmä, jonka lopullinen käyttöönotto ja hyväksyminen on vuonna 2025. Tiera City -järjestelmän käyttöönoton ajan vuonna 2025 yksikölle kohdistuu ylimääräisiä ict-kustannuksia, koska käyttöönoton ajan on ylläpidettävä myös vanhoja järjestelmiä. Hankinta tehostaa tiedonhallintaa toimintaa, kun tieto on ajantasaista, keskitettyä ja hallittavaa. Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä on tullut voimaan 1.1.2024, lain siirtymäaika 2028 on loppuun. Kunnilla tulee olla kyky vastaanottaa rakennusten tietomalleja 1.1.2025 lähtien. Kolmen vuoden siirtymäaika huomioiden kuntien tulee pystyä välittämään uudet rakennuslupatiedot kunnan järjestelmästä rakennetun ympäristön tietojärjestelmään vuoden 2027 loppuun mennessä. Jatkossa asema- ja yleiskaavat sekä tonttijaot tulee tuottaa kansallisen tietomallin mukaisesti. Uudet tietomallit tulee pystyä toimittamaan rakennetun ympäristön tietojärjestelmään 2028 loppuun mennessä.

Maanvuokratuotoissa on huomioitu vuokratuottojen kasvu sopimusten indeksitarkistusten myötä. Luovutettavien Juhlakallion ja Tolsanmäen tonttien lohkomiskustannukset lisäävät palvelujen ostojen määrärahatarvetta.

Tunnusluvut

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Luovutetut AO-tontit, kpl	3	50	50	50	50
Luovutetut tuottajamuotoiset asuntotontit, rakennusoikeus km ²	4200	5000	3500	5000	5000

Kunnallistekniikkapalvelut

Kunnallistekniikkapalvelut -yksikkö vastaa yleisten alueiden, kuten katujen, torien, liikennealueiden, puistojen, leikkipaikkojen, viheralueiden, lähivirkistysalueiden sekä maa-, metsä- ja vesiomaisuuden investointirakentamisesta sekä hoidosta ja ylläpidosta. Palveluryhmä vastaa yksityistieavustuksista, hylättyjen ajoneuvojen viranomaistehtävistä sekä sijoitus-, katu- ja yleisten alueiden käyttölupien myöntämisestä. Kunnallistekniikkapalvelut tuottaa kunnan sisäisen tilaaja-tuottajamallin mukaisesti liikuntapaikkojen investointirakentamisen sekä yllä- ja kunnossapidon. Lisäksi palveluryhmä vastaa HSL yhteistyöstä ja joukkoliikenteeseen liittyvistä tehtävistä.

Toiminnan painopistealueet

Toiminnan painopistealueet ovat: asemakaava-alueiden suunnittelu ja rakentaminen sekä niiden yllä- ja kunnossapitotehtävät, joukkoliikenne, liikennejärjestelmä, liikenneturvallisuus, yksityistiet, kunnallistekniikan lupapalvelut kuten katu- ja yleisten alueiden sijoitusluvut sekä kaivu- ja työluvut, liikuntapaikat.

Asemakaava-alueiden suunnittelu pitää sisällään asemakaavan laatimisvaiheen yleissuunnittelun, jossa mm. määritetään katualueen leveys ja korkeusasema sekä tehdään vesihuollon yleissuunnitelma. Yleissuunnittelussa suunnitellaan katu- ja yleisten alueiden kuivatuksen peruseriaatteen. Yleissuunnittelun pohjalta voidaan tarvittaessa antaa mm. hulevesien käsittelyyn liittyviä kaavamääräyksiä tai muita rakennettuun ympäristöön liittyviä ohjeita ja määräyksiä. Yleissuunnittelu on tärkeä osa asemakaavoitusta. Asemakaava-alueiden suunnittelu pitää sisällään asemakaavan lainvoimaistuttua katu- ja yleisten alueiden suunnittelun, joka on seuraava lain mukaan tehtävä vaihe. Katu- ja yleisten alueiden suunnitelmat ovat tärkeä vaihe, jossa kuntalaiset osallistetaan asemakaavan toteuttamiseen ja jossa kuntalaisilla on mahdollisuus vaikuttaa asemakaavan toteuttamiseen. Katu- ja yleisten alueiden suunnitelmat ohjaavat rakennussuunnittelua. Asemakaavan toteuttamisen kannalta oleellimmat suunnitelmat ovat toteuttamisvaiheen rakennussuunnitelmat, joiden perusteella kilpailutetaan rakennusurakat ja toteutetaan rakennushanke.

Asemakaava-alueiden rakentamiseen kuuluu rakennussuunnitelmien mukainen toteuttaminen. Toteuttamisen ensimmäinen vaihe on rakennusurakoiden kilpailuttaminen, joka hyvin keskeinen ja tärkeä vaihe asemakaava-alueen toteuttamisessa. Asemakaava-alueen toteuttamisen tärkein vaihe on varsinainen toteuttaminen eli alueen rakentaminen. Asemakaavan rakentamiseen kuuluvat katu- ja yleiset alueet (puistot, torit, liikuntapaikat, leikkipaikat jne.) sekä vesihuollon rakentaminen. Rakentaminen pitää sisällään alueiden hulevesiratkaisujen toteuttaminen sekä valaistuksen rakentaminen.

Yllä- ja kunnossapitotehtäviin kuuluu mm. katujen päällysteiden korjaukset, katujen talvi- ja kesäkunnossapito, katuvalaistuksen ylläpito, viheralueiden hoito, leikkipaikkojen ja koirapuistojen, hulevesijärjestelmien sekä lähivirkistysalueiden ylläpito. Kunnan toimintaa kunnossapidossa ohjaa Laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta.

Joukkoliikenne on tärkeä osa kunnallistekniikan toimintaa ja se muodostaa merkittävän osa yhdyskuntateknika-toimialan käyttötalouden kustannuksista. Joukkoliikenneviranomaisena toimii HSL, mutta kunnalla on tärkeä rooli toiminnan järjestämisessä ja ohjauksessa sekä yhteistyössä HSL:n kanssa.

Liikennejärjestelmäsuunnittelua tehdään Yhdyskuntateknika-toimialalla kattaen seudullisen suunnittelu-yhteistyön (mm. MAL-suunnittelu).

Liikenneturvallisuuteen kuuluu liikenneturvallisuustyö, joka pitää sisällään mm. liikennevalistuksen ja -kasvatuksen, liikenneturvallisuustyöryhmän toiminnan, liikenneturvallisuusaloitteiden käsittelyn sekä lautakunnan päättämien liikenneturvallisuuskohteiden toteuttamisen ja kuntalaisilta tulevan liikenneturvallisuuspalautteen käsittelyn.

Yksityistiekokonaisuuden alle kuuluu lähtökohtaisesti kunnossapito-, perusparannus- ja valaistusavustusten käsittely. Kunnallistekniikasta annetaan avustuksiin liittyvää neuvontaa.

Kunnallistekniikan lupapalvelut muodostavat tärkeän osan toimivaa kaupunkirakennetta mahdollistaen sähkö- ja telekaapeleiden ja -laitteiden sijoittamisen kunnan katu- ja yleisille alueille sekä niiden rakentamisen kunnan katuverkolla sekä yleisillä alueilla. Sijoituslupien käsittely sekä kaivu- ja työluopien valvonta on tärkeä osa kunnallistekniikan jokapäiväistä työtä.

Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta hallinnoi kunnan liikunta- ja virkistysalueita. Alueiden hoito ja ylläpito tapahtuu kunnallistekniikan kunnossapitopalveluiden toimesta. Liikunta- ja virkistysalueiden hoitoa ohjaa liikunta- ja virkistysalueiden hoitoluokitus -asiakirja. Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta päättää liikuntapaikkojen hoitoluokituksesta ja niiden sijoituksesta eri hoitoluokkiin.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Toimintaympäristön muutokset vaikuttavat kunnallistekniikan suunnitteluun lähinnä yleisen kustannustason muuttuessa ja kun suunnittelun puitesopimuskausi vaihtuu tai käyttöön otetaan sopimuksen optiokaudet. Muutokset ovat olleet maltillisia. Suunnittelun laatutasossa on suuria vaihteluita eri suunnittelutoimistojen välillä. Erityisesti laatutasolla voi olla merkittäviä vaikutuksia toteuttamisvaiheessa ja erityisesti suunnitteluvirheiden vaikutus korostuu. Suunnittelun laadulla on suora vaikutus rakennushankkeen lisä- ja muutostöiden määrään.

Asemakaava-alueiden toteuttamisvaiheen kilpailutusvaiheessa yleisen kustannustason vaihtelut voivat vaikuttaa merkittävästi urakoiden hintaan. Tällä hetkellä rakennusalan yleinen tilanne näkyy siinä, että infraurakoita tehdään paljon. Toisaalta myös vapaata kalustoa on paremmin saatavilla, jonka johdosta hintataso on kohtuullinen. Vuoden 2021 lopussa alkanut hintojen voimakas nousu

on rauhoittunut ja markkinat ovat tasaantuneet. Tulevaisuudessa urakoiden hintaan vaikuttaa erityisesti uusiomateriaalien hyödyntämisen aste. Kunnallistekniikan urakoissa pyritään lisäämään uusiomateriaalien käyttöä vuonna 2025 alkavissa urakoissa.

Kunnallistekniikan kunnossapidon ja korjaamisen määrärahoja kohdistetaan tärkeimpiin toimenpiteisiin ja tämä vaikuttaa kunnossapidon tasoon.

- Katujen päällysteiden uusimisen ja korjausten määrärahat kohdennetaan välttämättömiin korjauksiin, mutta ne eivät riitä korjausvelan pienentämiseen. Infraomaisuuden korjausvelkaa pyritään hallitsemaan investointiosaan sisältyvien saneeraushankkeiden kautta. Katujen päällystämiseen varataan vuodelle 2025 250 000 € määräraha.
- Hulevesijärjestelmän ylläpidossa keskitytään akuutteihin ongelmatilanteisiin ja hulevesien hallintarakenteiden kunnossapito-ohjeen mukaisia toimenpiteitä tehdään rajoitetusti. Hulevesien hallinnan parantamisen toimenpiteitä sisältyy Yhdyskuntatekniikan lautakunnan talousarvion investointiohjelmaan. Hulevesijärjestelmäomaisuuden kunnan kartoitus sisältyy tulevien vuosien ohjelmaan, jota varten on varattava riittävä määräraha taloussuunnitelmavuosille. Hulevesiverkoston kunnan kartoittaminen on aloitettu vuonna 2023. Työ on mittava ja se jatkuu tulevina vuosina. Hulevesiverkoston korjausvelka on merkittävä. Vuodelle 2025 varataan 200 000 € määräraha hulevesiverkoston akuutteihin kunnossapitokorjauksiin.
- Katujen kunnossapidon kustannukset vaihtelevat sääolosuhteiden mukaan. Talousarvio 2025 esityksessä katujen kunnossapito kustannuksia sopeutetaan tarvittaessa seuraavasti:
  - Kadut harjataan talven hiekoitussepelistä, mutta tehokas pölyntorjunta vaatii katujen pesua. Katujen kevätpesua voidaan supistaa olosuhteiden mukaisesti.
  - Katujen varret ja jalankulku- ja pyöräilyväylien reunat niitetään pääsääntöisesti kerran vuodessa.
  - Katujen talvikunnossapidon yhteydessä on aika ajoin tarvetta lumen ajolle. Lumenajoa vähennetään varastoimalla lunta rakennetun ympäristön yleisillä alueilla.
- Lähivirkistysalueiden, puistojen ja leikkipaikkojen hoidon tasoa arvioidaan tarvittaessa. Kesäkuukaistutukset kuitenkin toteutetaan.
- Yksittäisten aloitteiden ja palautteiden perusteella tehdään välttämättömimmät toimenpiteet tai varustelutason parannukset.

Talousarviossa on varauduttava kustannusindekseihin sidottujen sopimusten, energia- ja polttoainekustannusten sekä rakennusmateriaalien kustannusnousuun. Vuonna 2024 kunnallistekniikkapalveluiden hinnat ovat nousseet huomattavasti. Tämä johtuu osittain inflaation vaikutuksista sekä rakennuskustannusten noususta. Inflaatio oli helmikuussa 2024 noin 3 %. Rakennuskustannusindeksi, joka sisältää myös maanrakennuksen kustannukset, on ollut nousussa ja tämä heijastuu kunnallistekniikkapalveluiden hintoihin. Kunnallistekniikkapalveluiden ostopalveluiden hinnat ovat nousseet vuoden 2023 tasosta noin 8 %. Hintojen nousu tapahtuu viiveellä, koska sopimukset ovat yleensä 2–3 vuotta kiinteillä hinnoilla. Esim. maanrakennusindeksi on noussut aikaisemmista sopimuksista takaisesta yli 20 %, joka tulee vaikuttamaan hintatasoon uusien kunnossapitourakoiden alkaessa vuoden 2024 aikana. Hintojen nousun vaikutus näkyy vuoden 2025 kunnossapidon kustannuksissa kokonaisuudessaan.

Uudisrakentamisen myötä ylläpidettävien alueiden laajuus ja kunnossapidon kustannukset kasvavat joka vuosi. Erityisesti Juhlakallion alueen valmistuminen tulee nostamaan kunnossapidon kustannuksia. Uudisrakentamisen vaikutuksesta korjaustoimenpiteiden tarvetta ja ajoitusta arvioidaan tapauskohtaisesti ja kunnossapidon tasoa sovitetaan käytössä oleviin määrärahoihin. Määrärahojen pysyminen samalla tasolla tai niiden pienentyminen johtaa nopeasti korjausvelan nopeaan kasvamiseen. Korjausvelan kasvu puolestaan johtaa nopeasti kunnallistekniikkapalvelujen tuottamien palvelujen heikkenemiseen ja sitä myötä kunnan elinvoimaisuuden heikkenemiseen. Kunnan on turvattava lakisääteisten tehtävien rahoitus.

Kunnan metsien hoidossa on usean vuoden tauko ja tästä johtuen metsien hoitovelka on kasvanut merkittäväksi. Hoitovelkaa on vähintään 20 000 m³. Vuoden 2025 aikana syntynyttä hoitovelkaa korjataan vähintään 5 000 m³ verran. Edellytyksenä on, että Kirkkonummen metsien hoito -ohjelma (ent. metsästrategia) on hyväksytty ja saanut lainvoiman. Metsien hoidosta syntyneet kulut katetaan puunmyyntituloilla ja vuoden 2024 arvion mukaan kunnan puun myynnistä saatava nettotuotto on 150 000-250 000 €. Jatkossa metsänhoidon toimenpiteitä, hiilitasetta, kustannuksia ja tuloja seurataan ja raportoidaan kunnan metsien hoito -ohjelman mukaisesti.

Palveluryhmän toiminnan suurimmat kustannuserät

- Henkilöstökustannukset (1,3 milj. €)
- Palvelujen ostot (3,1 milj. euroa), josta suurimmat erät ovat
  - Rakennusten ja alueiden rakentamispalvelut, josta suurimmat erät ovat
    - Kunnossapitourakat (sisältää Liikennealueiden kunnossapito (1 770 000 €))
    - Lähivirkistysalueiden hoito (650 000 €)
    - Hulevesijärjestelmien ylläpito (200 000 €)
  - Asiantuntijapalvelut (74 500 €)
  - ICT-palvelut (101 000 €)
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat (0,4 milj. euroa), josta suurimmat erät ovat
  - Sähkö ja kaasu (305 000 €)

- Vesi (18 000)
- Muu materiaali (45 500 €)
- Avustukset (0,215 milj. euroa)
- Muut toimintakulut, josta suurimmat erät ovat
  - Rakennusten ja huoneistojen vuokrat (60 000 €)
  - Koneiden ja laitteiden vuokrat (16 000 €)

Suurimmat kustannusten nousupaineet kohdistuvat erityisesti liikennealueiden hoitoon, viheralueiden hoitoon ja ICT-palveluihin. Talvikunnossapidon ja uudelleen päällystysten toteutuneet kustannukset raportoidaan lautakunnalle erikseen hoitokausittain.

Liikenneturvallisuustoimenpiteisiin on varattu 50 000 määräraha. Lautakunta päättää erikseen määrärahalta toteutettavista toimenpiteistä liikenneturvallisuustyöryhmän ja kuntalaisten aloitteiden perusteella.

Avustukset

Talousarvioehdotukseen on varattu nk. talkooavustus määräraha 50 000 euroa avustuksille (määräraha on alustavasti jaettu seuraavasti: kuntalaisten, yhdistysten ja yhteisöjen haettavaksi yleisten alueiden ympäristön parantamiseen 30 000 euroa ja nuorisoseura- ja yhdistystalojen peruskorjaukseen 20 000 euroa). Vesiensuojelun avustukset ovat siirretty rakennus- ja ympäristölautakunnan määrärahoihin. Yksityistieavustuksiin on varattu 165 000 euroa. Yksityistieavustuksen tarkoituksena on tukea tiekuntia, jotta vakituisen asutuksen piirissä olevat yksityistiet pysyisivät kunnossa.

Tunnusluvut

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Hoidetut viheralueet, ha	162	170	122	123	124
Kunnossapidettävät liikenneväylät, km	268	266	281	284	287
josta katuja, km	132	132	136	137	138
josta katujen vierellä olevia kevyen liikenteen väyliä, km	83	82	85	86	87
josta muista kevyen liikenteen väyliä ja puistoraitteja, km	53	52	55	56	57
josta pysäköintialueita, ha	5,9	5,8	5,8	5,9	5,9

Joukkoliikenne

Tehtävä käsittää Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymän (HSL) kuntaosuudet sekä liityntäpysäköinnin menot. HSL on Kirkkonummen joukkoliikenteen toimivaltainen viranomaisena. HSL:n tehtävä on suunnitella ja järjestää toiminta-alueensa joukkoliikennekokonaisuus. HSL kilpailuttaa ja hankkii Kirkkonummen kunnan tarvitsemat joukkoliikennepalvelut, joihin liittyvät sopimukset näin ollen ovat HSL:n ja liikennöitsijöiden välisiä.

Kirkkonummen HSL-kuntaosuus on budjetoitu talousarvion laadintahetkellä käytettävissä olevan HSL:n hallituksen esittämän toiminta- ja taloussuunnitelman mukaisesti. Laskutettava kuntaosuus 2025 on 8,758 milj. euroa. Kuntaosuus ennen edellisten vuosien ylijäämän vähennystä vuonna 2025 on 8,871 milj. euroa ja subventioaste 52,4 %.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Länsimetron jatke Kivenlahteen valmistui vuonna 2022, mikä heijastuu kasvaneina infrakustannuksina Kirkkonummen kuntaosuudessa. Poikittainen pikaraitioyhteys Raide-Jokeri otettiin käyttöön vuonna 2023 ja raitiotie Pasilasta Kalasatamaan vuonna 2024. Kruunusillat -raitiotiehanke valmistuu 2027 mennessä. Lisäksi seudulla on useita muita raitiotie- ja joukkoliikennehankkeita rakenteilla tai suunnitteilla. Rakenteilla olevalla Espoon kaupunkiradalla on merkittäviä rakentamisen aikaisia vaikutuksia Kirkkonummen junaliikenteeseen. Espoon kaupunkiradan rakentamisen aikaiset junaliikenteen katkot vaikeuttavat liikkumista Kirkkonummellakin.

Kirkkonummella alkoi uusi HSL:n liikennöintisopimus vuoden 2023 alussa. Kirkkonummen liityntälinjat liikennöidään Matinkylään ainakin vuoteen 2029 asti, johon mennessä tulee päättää päätepusäkkivaihtoehto joko Matinkylään, Espoonlahteen tai Kivenlahteen. Jälkimmäisissä vaihtoehtoisissa pääosalle matka-aika Kirkkonummelta Matinkylään, sen itäpuolelle ja Helsinkiin piteneisi. Veikkolassa linjan 280 järjestämistapa muuttui sopimusliikenteeksi vuonna 2024, jolloin ELY-keskus ja Länsi-Uudenmaan kunnat tilaavat alueensa joukkoliikenteen. HSL:n lippujen käyttöoikeus säilyi linjalla.

HSL:n strateginen tavoite vuodelle 2025 on 400 miljoonaa nousua (2019 taso), mutta seudun matkustajamäärien kehitys on jäljessä tavoitteesta. Kirkkonummella joukkoliikenteen nousijamäärät ovat jo saavuttaneet vuoden 2019 tason. Alennetut ABCD- ja CD-lippujen hinnat vaikuttavat lipputulokertymään. Vuonna 2025 arvonlisäveron korotuksen lisäksi infra- ja operointikustannusten nousu sekä valtion ilmastoperusteisen tuen poistuminen tuovat painetta lipunhintojen korotukseen. Lisäksi epävakaa taloustilanne heijastuu joukkoliikenteeseen. Suuret infrainvestoinnit rasittavat HSL:n taloutta infrakustannusten kasvuna.

Matkustajamäärien kehityksen esteeksi voi muodostua nykyinen koronavuosi karsittu palvelutaso. Kilpailukykyinen ja houkutteleva joukkoliikenne vaatisi panostuksia palvelutasoon matkustajamäärien kasvun jatkumiseksi, mutta samanaikaisesti joukkoliikenteen yli 50 %:n subventioaste rajoittaa kuntaosuuden kasvattamista.

Rakennus- ja ympäristölautakunta

Tuloslaskelma

Rakennus- ja ympäristölautakunta	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	774 833	883 000	890 000	898 900	907 889
Maksutuotot	766 703	870 000	890 000	898 900	907 889
Tuet ja avustukset	8 130	13 000	0	0	0
Toimintakulut	-1 546 963	-1 633 805	-1 697 941	-1 714 924	-1 732 071
Henkilöstökulut	-985 846	-1 033 029	-1 086 165	-1 097 029	-1 107 998
Palkat ja palkkiot	-801 689	-835 126	-872 957	-881 687	-890 505
Henkilösivukulut	-184 157	-197 903	-213 208	-215 342	-217 493
Palvelujen ostot	-516 030	-563 800	-514 800	-580 548	-586 352
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 498	-6 566	-6 566	-6 632	-6 698
Avustukset	-30 000	-30 000	-90 000	-30 300	-30 603
Muut toimintakulut	-9 589	-410	-410	-415	-420
Toimintakate	-772 130	-750 805	-807 941	-816 024	-824 182
Sisäiset tuotot yhteensä	95 071	0	0	0	0
Sisäiset menot yhteensä	-94 741	-88 695	-89 582	-90 478	-91 383
joista:					
Rakennusten vuokrat	-80 801	-88 695	-89 582	-90 478	-91 383
Taloudellinen tuloksellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	41 152	41 463	41 897	42 226	42 542
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	-19	-18	-19	-19	-19

Toiminnan painopistealueet

Lupa- ja ympäristöpalvelut -palveluryhmä

Lupa- ja ympäristöpalveluiden palveluryhmä käsittää rakennusvalvonnan, ympäristösuojelun sekä ympäristöterveydenhuollon tehtävät. Rakennus- ja ympäristölautakunta toimii kunnan lakisäateisenä rakennusvalvontaviranomaisena ja ympäristönsuojeluviranomaisena sekä edistää luonnon ja maiseman suojelua kunnassa. Rakennusvalvonta- ja ympäristönsuojeluviranomaisen lakisäateisten tehtävien lisäksi lautakunta toimii kunnan määräämänä viranomaisena maankäyttö- ja rakennuslain mukaisissa poikkeamislupa- ja maisematyölupa-asioissa, ulkoilulain mukaisissa leirintäalue tehtävissä, julkisen ulkotilan valvonnassa ja rakennusluvan erityisten edellytysten arvioinnissa suunnittelutarvealueella.

Talousarvion määrärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

Rakennusvalvonta

Uusi rakentamislaki tulee voimaan 1.1.2025, jolloin muun muassa taksa ja rakennusjärjestys tulee uusia kokonaisuudessaan. On odotettavissa, että rakennuslupien määrä tulee jatkossakin jäämään selvästi aiempien vuosien määrästä.

Sähköisen asioinnin kehittäminen, kuten Lupapisteen päätöksenteon- ja laskutusintegraation toiminnallisuuden jatkokehittäminen ja hyödyntäminen sekä Tiera City - ohjelman käyttöönotto, jolloin voidaan luopua Facta-tietojärjestelmästä. Pitkällä ajanjaksolla uusien ohjelmaominaisuuksien hankinta mahdollistaa vanhasta Facta-käyttöjärjestelmästä luopumisen. Lyhyellä ajanjaksolla kaksoisjärjestelmän käyttö kuitenkin aiheuttaa lisää töitä ja päällekkäisiä ohjelmistokuluja, ennen kuin vanhasta järjestelmästä pystytään kokonaan luopumaan.

Ympäristönsuojelu

Kirkkonummen kunnan monimuotoisuus (LUMO) -ohjelma viedään vuoden 2025 alussa hyväksymiskäsittelyyn, minkä jälkeen aloitetaan ohjelman toimeenpano. LUMO-ohjelmasta viestitään ja kuntaan perustetaan LUMO-työryhmä. Ohjelman avulla kehitetään kunnan toimintatapoja ja tuetaan asukkaita ja yrityksiä luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi.

Vesien suojeleminen alueellista toimenpideohjelmaa toteutetaan jatkamalla Siuntionjoen, Veikkolan ja rannikkovesien kunnostushankkeita sekä myöntämällä vesien suojeleavuuksia paikallisille toimijoille. Vesienhoidon toimenpideohjelman tavoitteet on huomioitu asiantuntijapalveluihin varatussa määrärahasa ja ympäristönsuojelun avustusten jakoperusteissa.

Ilmastotyötä jatketaan vakituisten ilmastokoordinaattorin johdolla.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Keskeiset vuositavoitteet, joiden avulla toteutetaan strategisia tavoitteita.

Strateginen painopiste	Vuositavoite	Vastuu
Toimimme aktiivisesti ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja vaalimme luonnon monimuotoisuutta. Valttikorttejamme ovat merellisyys, järvet ja luonnonläheisyys, joita hyödynnämme niin kuntalaisten hyvinvoinnin kuin kunnan markkinoinnin edistämisessä.	Luonnon monimuotoisuusohjelman (LUMO) hyväksyminen, siitä viestiminen ja työryhmän perustaminen	Ympäristöpäällikkö, viestintä
	Siuntionjoki 2030 -vesistövision jatkaminen ja toimenpiteiden toteuttaminen	Ympäristöpäällikkö
	Virtavesien kunnostushankkeiden tukeminen	Ympäristöpäällikkö
	Päivitetään kunnan Metso-suojeluun sopivien kohteiden kartoitus ja tuodaan esitys soveltuvista kohteista päätettäväksi	Ympäristöpäällikkö
Uudistamme rohkeasti toimintatapojamme asiakaslähtöisemmiksi ja tehokkaammiksi. Digitaalisuus on luonteva osa oppimis- ja työympäristöjamme.	Rakentamisluvat käsitellään keskimäärin 7 viikon sisällä.	Johtava rakennustarkastaja
	Asiakaskontaktiin vastataan 10 päivän sisällä. Yhteydenotot pyydetään tekemään ensisijaisesti Lupapisteen neuvontapyyntöä kautta.	Johtava rakennustarkastaja
	Asiakastyytyväisyyden kasvu. Asiakastyytyväisyyskyselyn vastausten keskiarvo on parempi kuin vuonna 2024.	Johtava rakennustarkastaja
Uudistamme rohkeasti toimintatapojamme asiakaslähtöisemmiksi ja tehokkaammiksi. Digitaalisuus on luonteva osa oppimis- ja työympäristöjamme.	Lasku lähetetään asiakkaalle keskimäärin 21 päivän sisällä päätöksestä tai tarkastuksesta. Laskutusjärjestelmän uudistaminen ja läpinäkyvyyden lisääminen mahdollistaisi paremman talouden seurannan.	Johtava rakennustarkastaja

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuodet, sis. vuosilomat	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Rakennus- ja ympäristölautakunta	15,1	15,2	15,2	15,2	15,2

Rakennusvalvonta

Rakennusvalvonta huolehtii lakisääteisten viranomaistehtävien lisäksi suunnittelutarveratkaisu- ja poikkeamishakemusten ratkaisemisesta. Rakennusvalvonta edistää neuvonnan, lupa- ja päätöskäsittelyn ja valvonnan avulla ympäristöön sopeutuvaa rakentamista sekä valvoo rakentamisen ja rakennetun ympäristön laatua. Rakennusvalvonnan tuottama lisäarvo on ennakoivaa, tasapuolista ja riippumatonta sekä kustannustehokasta.

Toiminnan painopistealueet

- Uuden rakennuslain voimaantulo 1.1.2025 tuo mukanaan pieniä muutostarpeita vakiintuneisiin toimintatapoihin.
- Rakennusjärjestyksen uudistaminen. Tavoitteena on saada uudistettu rakennusjärjestys hyväksymiskäsittelyyn 2025 vuoden aikana.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Rakentamislain uudistukset astuvat voimaan vaiheittain vuosien 2025 ja 2026 alussa. Ryhti-tietojärjestelmän osalta tietojen toimittamiselle on siirtymäaika vuoden 2028 loppuun. Lainsäädännössä tapahtuneet muutokset (käsittelyaikatakuu, BIM-tietomallien vastaanotto- ja pysyväisarkistointi) tulevat lisäämään rakennusvalvonnan työmäärää siirtymävaiheessa ja aiheuttamaan lisääntyntä koulutustarvetta. Valtionhallinnon tavoitteet viranomaistoiminnan sujuvoittamiseksi ovat ohjanneet työn painopistettä ennakoivalvontaan perustuvasta lupakontrollista työllistävämpään jälkivalvontaan. Luvattomaan ja luvanvastaiseen rakentamiseen on oltava edellytykset puuttua ajoissa, koska lakimuutosten arvioidaan aiheuttavan lisääntyntä töitä tämän osalta.

Uusi rakennuslaki tuo mukanaan osittain uudistettuja toimintatapoja. Rakennuslupahakemusten määrä tulee hieman laskemaan, koska lupakynnystä nostetaan. Lain mukaisten käytäntöjen saattaminen osaksi rakennusvalvonnan arkea vie aikaa. Ongelmaksi voi muodostua nykyisen rakennusjärjestyksen soveltaminen uudistetun rakennuslain puitteissa. Ratkaisuna on uudistetun rakennusjärjestyksen saattaminen hyväksymiskäsittelyyn mahdollisen pian vuoden 2025 aikana.

Kunnan paikkatietojärjestelmää on päätetty uudistaa hankkimalla Tiera City -järjestelmä, jonka lopullinen käyttöönotto ja hyväksyminen on vuonna 2025. Tiera City -järjestelmän käyttöönoton ajan vuonna 2025 yksiköille kohdistuu ylimääräisiä ict-kustannuksia, koska käyttöönoton ajan on ylläpidettävä myös vanhoja järjestelmiä. Hankinta tehostaa tiedonhallintaa toimintaa, kun tieto on ajantasaista, keskitettyä ja hallittavaa. Laki rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä on tullut voimaan 1.1.2024, lain siirtymäaika 2028 on loppuun. Kunnilla tulee olla kyky vastaanottaa rakennusten tietomalleja 1.1.2025 lähtien. Kolmen vuoden siirtymäaika huomioiden kuntien tulee pystyä välittämään uudet rakennuslupatiedot kunnan järjestelmistä rakennetun ympäristön tietojärjestelmään vuoden 2027 loppuun mennessä. Jatkossa asema- ja yleiskaavat sekä tonttijaot tulee tuottaa kansallisen tietomallin mukaisesti. Uudet tietomallit tulee pystyä toimittamaan rakennetun ympäristön tietojärjestelmään 2028 loppuun mennessä.

Tunnusluvut

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Käsitellyt rakennusluvut, lkm	395	450	350	350	350
Myönnettyt rakennusluvut, lkm	393	445	345	345	345
Myönnettyt rakennusluvut, km ²	79 299 m ²	55 000 m ²	55 000 m ²	55 000 m ²	55 000 m ²
Käsitellyt poikkeamishakemukset ja suunnittelutarveratkaisut, lkm	65	70	50	50	50
Myönnettyt poikkeamishakemukset ja suunnittelutarveratkaisut, lkm	55	65	45	45	45

Ympäristönsuojelu

Ympäristönsuojelu hoitaa lakisääteisiä lupa-, valvonta-, seuranta- ja edistämistehtäviä, joilla ehkäistään ympäristön pilaantumista ja edistetään ympäristön kestävää käyttöä. Lisäksi ympäristönsuojelu hoitaa maankäyttö- ja rakennuslain mukaisia maisematyöluupiin liittyviä tehtäviä.

Toiminnan painopistealueet

- Lakisääteisten lupa- ja valvontatehtävien laadukas ja viivytyksetön hoito. Nykyisen hyvän palvelutason ylläpitäminen ja prosessien edelleen kehittäminen.
- Lakisääteisten ympäristön- ja luonnonsuojelun edistämistehtävien laadukas hoito. Nykyisen hyvän palvelutason ylläpitäminen ja edelleen kehittäminen.
  - Ympäristö- ja luontoarvojen turvaaminen: yhteistyö kunnan sisällä ja sidosryhmien kanssa, neuvonta, luvat ja lausunnot
  - Vesienpuhdistuksen toimenpideohjelman toteuttaminen: vesistöjen tilan parantamiseen tähtäävät toimet ja hankkeet
- Vaikuttava ilmastotyö

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Lainsäädännössä tapahtuneet muutokset ja ministeriöiden sekä kuntaliiton antamat uudet ohjeistukset ovat lisänneet ympäristönsuojelun työmäärää ja aiheuttaneet jatkuvaa koulutustarvetta. Valtionhallinnon tavoitteet viranomaistoiminnan sujuvoittamiseksi ovat ohjanneet työn painopistettä ennakkovalvontaan perustuvasta lupakontrollista työllistävämpään jälkivalvontaan. Yksikkö priorisoi työtehtäviään ja antaa lausunnot kunnan ympäristön kannalta merkityksellisistä hankkeista.

Kunnan ympäristönsuojelutavoitteiden toteutuminen edellyttää panostuksia ympäristön- ja luonnonsuojelutyöhön. Ympäristönsuojeluyksikkö tarjoaa ympäristön- ja luonnonsuojeluun liittyviä asiantuntijapalveluita, tekee luontoselvityksiä ja luonnonsuojelualueiden hoito- ja käyttösuunnitelmia sekä päivittää ja toteuttaa jättiputkien torjuntaohjelmaa. Vuonna 2025 hyväksytään luonnon monimuotoisuus (LUMO)-ohjelma ja aloitetaan sen toimeenpano. Luonnon monimuotoisuusohjelmalla vahvistetaan Kirkkonummen kunnan vetovoimaisuutta ja luonnon hyvinvointia sekä ehkäistään luontokatoa. Ohjelman avulla kehitetään kunnan toimintatapoja ja tuetaan asukkaita ja yrityksiä luonnon monimuotoisuuden edistämiseksi.

Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelmaa toteutetaan yksikön toimesta ja ylikunnallisissa yhteistyöhankkeissa. Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelman tavoitteet on huomioitu asiantuntijapalveluihin varatussa määrärahasa ja ympäristönsuojelun avustusten jakoperusteissa. Osana Länsi-Uudenmaan rannikkovesivisiota on kunnanvaltuuston päätöksen 28.02.2022 § 16 mukaisesti sitouduttu Estbyänin vesistön pitkäjänteiseen kunnostustyöhön. Estbyänin koko valuma-alueelle laaditaan tarkennetut toimenpidesuunnitelmat, joiden perusteella kunta ja muut toimijat voivat toteuttaa toimenpiteitä vesistön eri osissa. Lisäksi jatketaan Elinvoimainen ja esteetön Siuntionjoki-vision mukaista yhteistyötä ja vision mukaisia toimenpiteitä. Ympäristönsuojelu on mukana LUVY:n koordinoimien visioiden, Veikkolan vesistöhankeeseen sekä muiden kunnan alueella toimivien vesienpuhdistushankkeiden, kuten Rannikkovesien kunnostusverkoston, Länsi-Uudenmaan hajavesihankkeen ja Länsi-Uudenmaan rannikon elinympäristökunnostukset -hankkeen (RANKKU) ohjausryhmissä.

Ympäristönsuojelu edistää kiinteistöjen liittymistä vesi- ja viemäriverkostoon laatimalla tiedotteita, kehotuksia, lausuntoja ja päätöksiä. Lisäksi kiinteistöjä neuvotaan liittymisen eri vaiheissa. Kylmälän vesiosuuskunnan toiminta-alueen vahvistamispäätöksen jälkeen yksikköön on tullut 42 vesi- ja viemäriverkostoon liittymistä koskevaa vapautushakemusta. Vapautushakemusten käsittely on aloitettu. Päätösten valmistelu tulee sitomaan ympäristönsuojelun resursseja pitkään.

Ilmastotyötä jatketaan vakituisen (50 %) ilmastokoordinaattorin johdolla.

Tunnusluvut

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Viranhaltijapäätökset ja ilmoitusten käsittely, kpl	29	50	40	40	40
Ympäristö- ja maa-aineslupapäätökset, kpl	1	1	1	1	1
Maisemalupapäätökset, kpl	1	2	1	1	1
Lausunnot, kpl	43	50	40	40	40
Tarkastukset, kpl	285	150	150	150	150
Selvitykset ja suunnitelmat, kpl	13	10	10	10	10

Ympäristöterveydenhuolto

Palvelut ja toiminnan kehittäminen

Ympäristöterveys huolehtii Espoon, Kauniaisten ja Kirkkonummen alueella elintarvike-, terveydensuojelu- ja tupakkalain mukaisesta valvonnasta sekä kunnalle kuuluvista eläinlääkintähuoltolain mukaisista tehtävistä.

Ympäristöterveys toteuttaa valvontaa vuosittaisen suunnitelmansa perusteella, jonka lisäksi resursseja kohdennetaan ennalta suunnittelemaan valvontatyöhön, kuten elintarvike- ja talousvesiperäisten terveysvaarojen ja -haittaepäilyjen sekä asumisterveyden sisäilmaongelmien selvittelyyn. Valvontayksikön työn tavoitteena on ehkäistä elintarvikkeiden sekä ympäristön aiheuttamia terveyshaittoja, järjestää ympärivuorokautinen kiireellisten eläinlääkintäpalveluiden saanti, sekä huolehtia seutuyksikön alueen eläinsuojelu- ja eläintautitehtävistä.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Yhteistoimintasopimus on päivitetty vuonna 2021. Eläinlääkintähuollon kustannukset jaetaan palvelujen käytön perustella.

Toimitilapalvelujen lautakunta

Tuloslaskelma

Toimitilapalvelujen lautakunta	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	3 944 935	3 219 363	4 004 477	4 044 522	4 084 968
Myyntituotot	340 094	218 487	190 477	192 382	194 306
Maksutuotot	6 458 301	8 711 825	10 196 061	7 494 522	7 543 470
Tuet ja avustukset	12 124	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	3 592 717	3 000 876	3 814 000	3 852 140	3 890 662
Toimintakulut	-25 232 782	-27 033 826	-29 087 129	-29 378 001	-29 671 782
Henkilöstökulut	-6 471 135	-7 435 167	-7 761 475	-7 839 090	-7 917 483
Palkat ja palkkiot	-5 243 196	-6 001 677	-6 227 579	-6 289 855	-6 352 756
Henkilösivukulut	-1 227 939	-1 433 490	-1 533 896	-1 549 235	-1 564 727
Palvelujen ostot	-6 734 071	-6 671 188	-7 282 723	-7 355 550	-7 429 106
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-6 258 543	-6 989 031	-7 485 681	-7 560 538	-7 636 143
Avustukset	-5 257 051	-5 444 664	-7 419 664	-7 418 262	-7 477 447
Muut toimintakulut	-5 769 034	-5 938 440	-6 557 250	-6 622 823	-6 689 050
Toimintakate	-21 287 847	-23 814 463	-25 082 652	-25 333 479	-25 586 814
Sisäiset tuotot yhteensä	33 050 063	35 046 234	36 389 223	35 623 602	35 976 881
Sisäiset menot yhteensä	-1 090 508	- 976 364	- 980 012	- 989 812	- 999 711
joista:					
Puhtauspalvelut	-17 647	-17 752	-16 123	-16 284	-16 447
Rakennusten vuokrat	- 443 179	- 958 612	- 963 889	- 973 528	- 983 264
Ravitsemuspalvelut	- 344	0	0	0	0
Taloudellinen tuloksellisuus					
Asukasmäärä 31.12.	41 152	41 463	41 897	42 226	42 542
euroa per asukas, ulkoiset 31.12.	- 517	- 574	- 599	- 600	- 601

Toimitilapalvelujen lautakunnan tehtävänä on vastata tehtäväalueellaan kunnan omaisuudesta ja sen arvon säilyttämisestä, huolehtia talonrakennuksen investointihankkeiden suunnittelusta ja rakennuttamisesta, huolehtia kunnan rakennusten vuokrauksesta, ylläpidosta, hoidosta ja korjauksista sekä tarjota kunnan sisäisille toimijoille suunnittelu-, rakennus-, kiinteistö-, siivous- ja ruokapalveluja sekä huolehtia korkotuki- ja aravalakien ja siihen liittyvän lainsäädännön mukaan kunnan hoidettavaksi määrätyistä tehtävistä. Lautakunnan määrärahat sisältävät myös kunnallistekniikan kunnossapidon työjohdossa toteutettavan liikunta-alueiden ylläpidon määrärahat.

Toimitilapalvelujen lautakunta vastaa myös Eerikinkartanon toiminnasta rakennusten osalta. Eerikinkartanon toiminnan kustannuksia katetaan C.F. ja Maria von Wahlbergin rahaston varoilla rahaston sääntöjen mukaisesti.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Keskeiset vuositavoitteet, joiden avulla toteutetaan strategisia tavoitteita.

Strateginen painopiste	Vuositavoite	Vastuu
Kasvamme suunnitelmallisesti ja hallitusti. Kaavoitamme pientalovaltaisesti luonnonläheisiä, viihtyisiä ja turvallisia asuinalueita. Palvelutarjontamme vastaa kasvavan ja ikääntyvän väestön tarpeisiin.	Rakennusten korjausvelka ei kasva ja vuosikorjaukset toteutetaan oikea-aikaisesti ja suunnitelmallisesti. Mittari: kyllä/ei Vuoden aikana on toteutettu korjausohjelman hankkeet käyttösuunnitelman mukaisesti. Mittari: kyllä/ei Toimitilojen investointiohjelma muodostetaan päivitetyn palveluverkkosuunnitelman mukaisesti ja investoinnit toteutetaan talousarvion mukaisesti. Gesterbyn	toimitilajohtaja ylläpitopäällikkö rakennuttajapäällikkö

	<p>koulukeskuksen, Kirkkonummen yhteiskampuksen, Nissnikun koulun sekä Kantvikin koulun rakennushankkeet ovat edenneet talousarvion investointisuunnitelman mukaisesti. Mittari: kyllä/ei</p>	
<p>Toimimme aktiivisesti ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi ja vaalimme luonnon monimuotoisuutta. Valttikorttejamme ovat merellisyys, järvet ja luonnonläheisyys, joita hyödynnämme niin kuntalaisten hyvinvoinnin kuin kunnan markkinoinnin edistämässä.</p>	<p>Investointiohjelman rakennushankkeissa pyritään normitasoa parempiin, vähähiilisiin ja energiatehokkaisiin ratkaisuihin. Mittari: kyllä/ei</p> <p>Korjausohjelmassa huomioidaan ympäristötavoitteet ja vähähiilisemmät ratkaisut. Fossiilista lämmitysmuodoista pyritään luopumaan korjausohjelman ja muiden investointien yhteydessä. Mittari: kunnan kiinteistöjen fossiilisten polttoaineiden kulutus vähenee. Mittari: kyllä/ei</p>	<p>toimitilajohtaja rakennuttajapäällikkö</p>
<p>Taloutemme on pitkäjänteisessä tasapainossa. Investoimme kestävästi, toimimme kustannustehokkaasti ja kasvatamme tulopohjaa.</p>	<p>C-salkun kiinteistöistä luopumista tehostetaan. Vuoden aikana suunnitellaan ja päätetään myyntien tavoiteaikataulu ja toteutetaan kiinteistöjen myynnit ja purkamiset suunnitelman mukaisesti. Mittari: kyllä/ei</p> <p>Toimitilojen investointiohjelma muodostetaan päivitetyn palveluverkkosuunnitelman mukaisesti ja investoinnit toteutetaan talousarvion mukaisesti. Gesterbyn koulukeskuksen, Kirkkonummen yhteiskampuksen, Nissnikun koulun sekä Kantvikin koulun rakennushankkeet ovat edenneet talousarvion investointisuunnitelman mukaisesti. Mittari: kyllä/ei</p>	<p>toimitilajohtaja kiinteistöpäällikkö rakennuttajapäällikkö</p>
<p>Huomioimme kestävyden eri ulottuvuudet kaikessa toiminnassamme ja suunnittelussamme. Tuemme ja kannustamme kuntalaisia vastuulliseen elämäntapaan.</p>	<p>Lisätään elintarvikehankintojen vastuullisuutta ja kotimaisuusastetta. Lisätään raaka-aineiden ja elintarvikkeiden kotimaisuusastetta.</p> <p>Mittarit:</p> <p>Elintarvikkeiden kotimaisuusaste on vähintään 70 %</p> <p>Lihattomien vaihtoehtojen menekki- % kasvaa</p> <p>Vuositasolla käytetty luomutuotteiden määrä: luomun käyttöprosentti vähintään 10 % elintarvikkeiden kilomääristä</p> <p>Pyritään aktiivisesti vähentämään ruokahävikin määrää.</p> <p>Mittari:</p> <p>Tarjoilu-/linjastohävikin määrä kg verrattuna edelliseen vuoteen</p>	<p>palvelujohtaja</p>
<p>Uudistamme rohkeasti toimintatapojamme asiakaslähtöisemmiksi ja tehokkaammiksi. Digitaalisuus on luonteva osa oppimis- ja työympäristöjamme.</p>	<p>Toimintaa kehitetään asiakastytyväisyyskyselyn tulosten perustella. Asiakastytyväisyys on hyvällä tasolla.</p> <p>Mittari:</p> <p>Asiakastytyväisyyskyselyn tulokset: kokonaistyytyväisyys palvelun tasoon/laatuun</p> <p>Ruokapalveluissa tyytyväisten määrä vähintään 70 % (1 = erittäin tyytymätön, 4 = erittäin tyytyväinen).</p> <p>Puhtauspalveluissa keskiarvo vähintään 3 (asteikolla 1-5)</p>	<p>palvelujohtaja</p>

Henkilöstösuunnitelma

Henkilötyövuodet, sis. vuosilomat	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimitilapalvelujen lautakunta	144,4	154	146	141	138

Puhtaus- ja ruokapalvelujen henkilöstömäärä vähenee elinkaarihankkeiden myötä.

Toimitilapalvelut

Toimitilapalvelujen lautakunta

Määrärahat sisältävät lautakunnan kokoukset, koulutukset ja muut kulut.

Toimitilojen ylläpito- ja rakennuttamispalvelut

Palveluryhmässä on kolme palveluyksikköä: ylläpitopalvelut, rakennuttamispalvelut ja kiinteistöpalvelut.

Ylläpitopalvelut

Ylläpitopalvelut vastaa kunnan omistamien rakennusten huolto- ja kunnossapitopalveluista. Kiinteistöhuolto toteutetaan pääosin omalla henkilökunnalla lukuun ottamatta Veikkolan ja Killinmäen alueen sekä Jokirinteen oppimiskeskuksen kiinteistöhuoltoa, jotka ovat ulkoistettu ulkopuoliselle palveluntuottajalle. Rakennusten kunnossapitoa toteutetaan omalla henkilökunnalla sekä ostopalveluina puitesopimusurakoitsijoilta.

Ylläpitopalvelujen määrärahat sisältävät myös kunnallistekniikan kunnossapidon työjohdossa (yhdyskuntatekniikan lautakunnan) toteutettavan liikunta- ja virkistysalueiden ylläpidon määrärahat. Liikunta- ja virkistysalueiden kunnossapidon määrärahat ja sisäiset tulot on määritelty sivistys- ja vapaa-aikalautakunnan talousarvion mukaisesti.

Rakennuttamispalvelut

Rakennuttamispalvelut vastaa kunnan talonrakennusinvestointien suunnittelusta ja toteuttamisesta.

Kiinteistöpalvelut

Kiinteistönhallinto vastaa rakennuskannan hallinnosta, vuokrasopimuksista, tiedonhallinnan kehittämisestä, kiinteistösalkutuksen valmistelusta sekä kunnalle tarpeettomien rakennusten myynnin valmistelusta, kunnan sisäilmatyön koordinaatiosta sekä kunnan asuntoviranomaistoiminnasta.

Toiminnan painopistealueet

- Kiinteistöjen tiedonhallinnan, taloussuunnittelun ja sisäisen vuokran järjestelmän kehittäminen
- Investointiohjelman toteuttaminen talousarvion ja lautakunnan käyttösuunnitelman mukaisesti
- Kunnan kiinteistöjen suunnitelmallinen ja kustannustehokas ylläpito, pts-suunnittelun kehittäminen. Korjaukset suunnataan pts-suunnitelmien mukaisesti tärkeimpiin kohteisiin ja toimenpiteisiin. Käyttäjien tilamuutostyöt voidaan toteuttaa, jos ne ovat välttämättömiä
- Ylläpitokustannusten pienentäminen myymällä ja purkamalla kiinteistösalkutuksen mukaisia myynti- ja purkukohteita. Kiinteistömyynneissä pyritään huomioimaan yrittäjät ja kohdentamaan kiinteistöjen myyntejä yrittäjille tarjoamalla toimitiloja soveltuvin osin.
- Rakennuksia puretaan toimitilalautakunnan hyväksymän suunnitelman mukaisesti talousarvion määrärahojen puitteissa. Talousarvion ei sisälly erillistä määrärahaa purkutöille. Suunnitelma rakennusten purkamisesta päivitetään alkuvuoden aikana. Priorsoidaan riittävät resurssit siihen, että kunnan purettavat kiinteistöt puretaan tehokkaasti ajallaan, ja että myytävät kiinteistöt saadaan myytyä ajallaan.
- Kunnan kiinteistöjen energiatehokkuuden edistäminen ja energiankulutuksen vähentäminen:
  - toteutetaan kunta-alan energiatehokkuussopimuksen mukaisia energiansäästötoimenpiteitä
  - talousarvion investointiosa sisältää määrärahan energiatehokkuushankkeille. Energiatehokkuusinvestointeja voidaan toteuttaa myös palvelusopimusmallilla
  - edistetään energiatehokasta rakentamista, ilmastotavoitteet ja vähäpäästöisen energian käyttö huomioidaan investointien hankintakriteereissä
- Hyvinvointialueelle vuokrattujen kiinteistöjen vuokrasopimusten neuvottelu sekä omistusjärjestelyjen selvittäminen ja valmistelu

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Yksikössä on ollut merkittävää henkilöstövajausta, mutta tilanne on parantunut. Talousarviossa on varauduttu siihen, että henkilöstövajetta ei enää ole.

Yleinen kustannustason nousu vaikuttaa kaikkeen toimintaan. Ukrainan sodan aiheuttamat rakennusmateriaalien saatavuushaasteet ja hintojen epävarmuus on taittunut. Tilastokeskuksen mukaan rakennuskustannukset nousivat vuoden 2024 heinäkuussa -0,1 % (vuonna 2023: 2,2 %) vuodentakaisesta. Rakennusalan suhdannenäkymä on epävarma. Suhdanteiden vaikutus talonrakennushankkeiden tarjouksiin ja urakkahintoihin on huomattava.

Kunnalla on käynnissä useita suuria talonrakentamisen investointihankkeita. Hankkeiden valmistelu ja toteuttaminen edellyttävät asiantuntijapalveluiden hyödyntämistä. Suunnittelun, urakkatarjousten valmisteluun, rakennuttamisen tehtäviin ja rakennusurakoiden valvontaan on varauduttu investointien määrärahoissa.

Sääolosuhteet vaikuttavat ylläpidon (lämmitys, sähkö ja pihojen talvikunnossapito) kustannuksiin. Talousarviossa on varauduttu normaaleihin sääolosuhteisiin, Kunnossapitourakoiden kustannukset nousevat sopimuksiin sisältyvän indeksikorotuksen mukaisesti. Rakennus- ja ylläpitokustannusindeksien ja energian hintojen kehitys vaikuttaa toimintamenoihin voimakkaasti. Ylläpitokustannusten ennakoitu nousu on huomioitu talousarviossa tiedossa olevan 08/2024 tilanteen mukaisesti. Vuonna 2024 ensimmäisen vuosineljänneksen ylläpitokustannusten vuosi-indeksi oli -0,6 %. Vuonna 2024 kilpailutettiin uusi kiinteistöhuollon ostopalvelusopimus Veikkolan ja Killinmäen alueelle, mikä on huomioitu v. 2025 talousarviossa.

Gesterbyn koulukeskus Wigge -elinkaarihanke on valmistumassa, uusi koulurakennus saadaan käyttöön syysloman aikana 2025. Hanke on toteutettu kiinteistöleasing-rahoituksella. Leasingvuokra sekä rakennuksen elinkaarisopimuksen palvelumaksut alkavat rakennushankkeen valmistuttua.

Talousarviossa on huomioitu käytössä olevien väistötilojen vuokratkustannukset sekä muut ulkoiset vuokratkustannukset vuokrasopimusten mukaisesti.

Talousarviomäärärahoihin vaikuttavat toiminnalliset muutokset

Tiloista saatavat vuokratulot kasvavat mm. uusien vuokalaisten, vuokrien tarkistusten sekä kunnantalon tilankäytön tehostamisen myötä. Työ- ja elinkeinopalveluja koskevan uudistuksen myötä kunnalle siirtyy valtiolta noin 50 työntekijää vuoden 2025 alussa. Työllisyysalueen työtilat järjestetään kunnantaloilta, ja työllisyysalueen maksama vuokra sisältyy lautakunnan vuokratuloihin. Vuokratulojen arvioidaan kasvavan noin 460 000 euroa/v, josta noin 200 000 euroa vuodessa on työllisyysalueen tilavuokra.

Tilojen vuokratkustannuksia kasvattaa mm. Nissniku-talon rakennushankkeen aikaiset väistötilojen vuokrat sekä TE-uudistuksen edellyttämä lisätilan vuokraaminen kunnan omaan käyttöön. Vuokratkustannusten arvioidaan kasvavan yhteensä noin 640 000 eurolla vuodessa.

Gesterbyn koulukeskus Wiggen käyttöönoton vaikutus arvioitu ulkoisiin vuokratkustannuksiin sekä ylläpidon kustannuksiin on vuonna 2025 on leasingvuokra noin 470 000 euroa ja elinkaarisopimuksen palvelumaksu noin 175 000 euroa.

Toiminnan suurimmat kustannuserät

- Henkilöstökustannukset noin 2,6 milj. euroa
- Palvelujen ostot noin 6,2 milj. euroa, josta suurimmat erät ovat:
  - Rakennusten ja alueiden rakentamispalvelut, noin 5,2 milj. euroa, josta suurimmat erät ovat:
    - Ylläpito 3,32 milj. euroa
    - Vuosikorjaukset 0,8 milj. euroa
    - Kiinteistöjen pihojen kunnossapito 0,4 milj. euroa
    - Liikunta- ja virkistysalueiden kunnossapito 0,34 milj. euroa
    - ulkoistettu kiinteistöhuolto (Veikkola ja Killinmäki) 0,14 milj. euroa
  - Asiantuntijapalvelut 0,28 milj. euroa
    - Puhtaanapito- ja pesulapalvelut 1,07 milj. euroa
    - ICT-palvelut -0,23 milj. euroa
- Aineet, tarvikkeet ja tavarat noin 7,48 milj. euroa (sis elintarvikkeet), josta rakennuttamisen ylläpidon suurimmat erät ovat:
  - Sähkö ja kaasu 1,8 milj. euroa
  - Lämmitys 2,3 milj. euroa
  - Vesi 0,45 milj. euroa (Huomioitu Kirkkonummen Vesi -liikelaitoksen päivitetty maksut)
  - Rakennus- ja muu materiaali 0,48 milj. euroa
- Muut toimintakulut -6,56 milj. euroa, josta suurimmat erät ovat
  - Rakennusten vuokrat 6,07 milj. euroa (huomioitu sopimusten indeksitarkistukset, Gesterbyn koulukeskus Wiggen leasingvuokra ja uudet Nissnikun väistötilat)

Tunnusluvut

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Ylläpidettävien toimitilojen kerrosala, m ²	143 906	145 826	144 871	143 572	129598
Ylläpidettävien vuokrattujen tilojen kerrosala, m ²	31 393	32 543	50348	44956	62181
Ylläpidettävien muiden tilojen kerrosala, m ²	11 340	11 340	11 340	11 340	11 340

2025 ylläpidetyt vuokratut tilat Wigge +13870 m² ja AK-tontin väistötilat +1455 m²

2026 ylläpidetyt vuokratut tilat Gesterbyn siirtokelpoiset väistötilat -3000 m² ja Winellska siirtokelpoiset väistötilat -2392 m²

2027 ylläpidetyt vuokratut tilat Nissniku-talo +9581 m² (arvio), Kirkkonummen yhteiskampus -9144 m² ja väistötila Väiski -1500 m²

2027 ylläpidetyt toimitilat Kirkkonummen koulukeskus A-rakennus -3000 m², Kirkkonummen koulukeskus E- ja F-rakennus -4329 m²

Puhtaus- ja ruokapalvelut

Puhtauspalvelut

Puhtauspalvelujen tehtävänä on luoda puhtaita tiloja sekä lisätä turvallisuutta, terveellisyttä ja viihtyisyyttä kunnan kiinteistöissä. Palvelun tavoitteena on ylläpitää tarkoituksenmukaista ja laadukasta puhtaustasoa, ylläpitää pintamateriaalien kuntoa sekä parantaa ilmanlaatua. Puhtauspalvelujen talousarviossa huomioidaan tarvittavat resurssit, jotka perustuvat työn mitoitukseen asiakkaiden tarpeiden ja heidän käyttämiensä tilojen mukaan. Palvelujen hinnoittelu perustuu asiakkaan tilaamaan palvelukokonaisuuteen, kuten siivottavaan pinta-alaan, puhtaustasoon ja siivoustajuuteen. Lisäksi palvelun suorittamisajankohta, kuten viikonlopputyö vaikuttaa hinnoitteluun. Asiakkaita pyritään huomioimaan laskutuksessa välittömästi, kun sisäisiä siivouseriä päivitetään toteutuneen palvelun mukaan. Toimintatuotot muodostuvat suurelta osin sisäisistä siivousmaksuista, jotka perustuvat toimitilapalvelujen lautakunnan päättämiin neliöhintoihin.

Ruokapalvelut

Ruokapalvelun tehtävänä on vastata ruokapalvelujen suunnittelusta ja toteutuksesta Kirkkonummen kunnan toimipaikoissa. Valtion ravitsemusneuvottelukunnan julkaisemissa suosituksissa kouluruokailun ja varhaiskasvatuksen osalta tarkennetaan lasten ja nuorten ruokapalvelun suunnittelua ja toteutusta. Kaikissa kouluissa tarjotaan sekä perus- että kasvisruokaa päivittäin vapaasti valittavaksi. Kiertävältä perusuokalistalta löytyy kasvisruokia kaikille tarjottavaksi, ja joka viikko on vähintään yksi kokonaan lihaton päivä.

Ruokapalvelujen talousarvio laaditaan siten, että toiminnan tuotot kattavat toiminnan kustannukset. Kunnan eri tilaajatahojen edustajat tilaavat ateriapalvelut alueensa tuotantokeittiöistä. Ruokapalvelu laskuttaa tilaajayksiköitä tilausten mukaan käyttäen toimitilapalvelujen lautakunnan päättämiä hintoja. Ruokatuotanto organisoidaan neljään aluetuotantokeittiöön, josta kaksi sijaitsee keskustan alueella, yksi Sundsbergissä ja yksi Veikkolassa. Ruokapalvelut valmistaa aterioita myös muutaman yksityisen toimijan kohteisiin.

Toiminnan painopistealueet

Puhtaus- ja ruokapalvelujen toiminnan lähtökohtana on tilaaja-asiakkaan tarpeet. Pääpainona on organisaation palvelutuotannon järjestäminen ja toiminnan kehittäminen asiakaslähtöisesti, kestävästi ja kustannustehokkaasti. Tärkeänä osana kunnan HINKU-tavoitteita on ruokahävikin ja kemikaalikuorman vähentäminen ja toiminnan hiilijalanjäljen pienentäminen. Ruokapalveluissa suosimme kotimaisia ja kestävästi sekä vastuullisesti tuotettuja raaka-aineita ja elintarvikkeita, kun se on mahdollista ja taloudellisesti järkevää.

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Vuonna 2025 puhtauspalvelua tuotetaan noin 100 000 m² verran n. 70 rakennuksessa. Palvelusta 62 % on omaa tuotantoa ja 38 % ostopalvelua. Elinkaarihanke Gesterbyn koulukeskus Wiggen valmistuminen syksyllä lisää ulkoisen siivouksen osuutta ja vähentää sisäistä tuotantoa. Henkilöstöresurssissa se tarkoittaa noin kuuden laitoshuoltajan henkilötyövuoden verran. Runsaiden eläköitymistien ja tehtävien uudelleenjärjestelyjen vuoksi esimerkiksi ruokapalveluiden kanssa henkilöstön uudelleensijoittelu Puhtaus- ja ruokapalveluissa on mahdollinen. Puhtaus- ja ruokapalvelujen toiminnan kustannuksiin vaikuttaa yleisen kustannustason nousu, josta palkkakulujen kustannusvaikutus on noin 3 %. Henkilöstökulut vaikuttavat merkittävästi työvoimavaltaiseen alaun. Haasteet ammattitaitoisen henkilöstön saatavuudessa eläköityvien tilalle ja työskentelykohteiden sirpaleisuus ja sijoittuminen ympäri kuntaa vaatii ostopalvelun tilapäistä käyttöä myös kohteissa, jossa on kunnan oma siivous. Nissnikun koulun väistötilaratkaisut vaikuttavat henkilöstön sijoittumiseen ja mikäli siivottavia tiloja tulee merkittävästi lisää, vaikuttaa se henkilöstömäärään. HINKU-tavoitteiden mukaisesti pyritään lisäämään kemikaalittomia puhdistusmenetelmiä ja kemikaalikuormaa pyritään vähentämään koko Puhtaus- ja ruokapalveluissa.

Vuonna 2025 tuotettavien aterioiden kokonaismäärään ei ole odotettavissa merkittäviä muutoksia. Ruokapalveluja järjestetään tilaajayksiköiden toiminnan ja tilausten mukaisesti ja kunnan henkilöstö voi halutessaan jatkossakin ruokailla työpaikkaruokailun hinnalla kouluissa. Gesterbyn koulukeskus Wiggen valmistumisen myötä merkittävä osa keskusta-alueen ruoanvalmistuksesta siirtyy Kirkkoharjasta Wiggeen, mikä tarkoittaa, että myös suuri osa henkilöstöstä vaihtaa työkohteita.

Kokonaishenkilöstömäärään ei todennäköisesti tule muutosta. Hävikkiruoan myyntiä jatketaan kouluissa ja päiväkodeissa. Hävikin seurantaa tehostetaan edelleen ja hävikinhallinnan helpottamiseksi hankitaan sähköinen järjestelmä, jonka kustannus on n. 10.000 €/vuosi. Elintarvikehankintojen määrärahaa on korotettu noin 500 000 eurolla (30 %) kustannustason nousun sekä elintarvikkeiden ja raaka-aineiden hankintakriteereiden muutosten sekä aterioiden laadun parantamiseksi.

Kunnan tulevat rakennushankkeet tulevat merkittävästi lisäämään puhtaanapidon ostopalvelun osuutta, koska hankkeet on päätetty toteuttaa elinkaarimallilla. Samalla kunnan henkilöstömäärä pienenee. Puhtauspalveluja tulee tuottamaan arviolta omaa henkilöstöä n. 35, kun Gesterbyn koulukeskus Wigge, Nissniku-talo ja Yhteiskampus valmistuvat. Ruokapalveluihin ei ole odotettavissa suurempia muutoksia.

Tunnusluvut

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Puhtauspalvelut					
Kunnan henkilöstön siivottava pinta-ala	73 242	71 421	62 841	52 841	46 341
Ostopalvelujen osuus, m ²	27 853	27 853	38 200	48 200	54 700
Yhteensä	101 095	99 274	101 041	101 041	101 041
Ruokapalvelut					
Tuotettuja aterioita, opetustoimi	1 233 678	1 236 374	1 104 124	1 110 000	1 110 000
Tuotettuja aterioita, lasten päivähoito	855 762	901 718	846 120	850 000	850 000
Tuotettuja aterioita, henkilöstöruokailu + valvonta-ateriat	118 001	103 828	118 189	120 000	120 000
Tuotettuja aterioita, muu tilausruokailu	67 348	65 215	59 337	60 000	60 000
Tuotettuja aterioita, yksityinen päivähoito	24 461	24 480	21 620	21 620	21 620
Tuotettuja aterioita yhteensä	2 299 250	2 331 615	2 149 390	2 161 620	2 161 620

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelma € / ulkoiset erät

570 Kirkkonummen kunta (sis. Kirkkonummen Vesi-liikelaitos)

Ulkoiset	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	26 584 132	25 263 130	30 398 702	31 241 087	32 261 106
Myyntituotot	13 333 941	12 892 496	18 584 724	19 379 757	20 281 248
Maksutuotot	4 855 184	5 131 825	4 846 061	4 894 522	4 943 470
Tuet ja avustukset	3 395 370	2 892 908	1 869 719	1 820 748	1 838 955
Muut toimintatuotot	4 999 637	4 345 901	5 098 198	5 146 060	5 197 433
Toimintakulut	-142 875 314	-151 761 302	-169 622 599	-170 765 759	-173 130 472
Henkilöstökulut	-81 642 061	-87 110 128	-93 622 964	-93 945 944	-95 113 633
Palkat ja palkkiot	-66 208 971	-70 236 654	-75 114 033	-75 344 020	-76 297 221
Henkilösivukulut	-15 433 090	-16 873 474	-18 508 931	-18 601 924	-18 816 412
Palvelujen ostot	-36 902 482	-39 989 019	-45 181 026	-45 625 450	-46 349 002
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-11 234 622	-12 203 298	-14 937 610	-15 228 286	-15 561 334
Avustukset	-5 257 051	-5 444 664	-7 419 664	-7 418 262	-7 477 447
Muut toimintakulut	-7 839 098	-7 014 193	-8 461 335	-8 547 817	-8 629 056
Toimintakate	-116 291 182	-126 498 172	-139 223 897	-139 524 672	-140 869 366
Verotulot	116 492 379	107 184 075	111 638 569	116 051 377	121 377 912
Valtionosuudet	37 708 255	37 690 838	38 882 248	38 493 425	38 493 425
Rahoitustuotot ja -kulut	-43 625	-400 000	-255 000	-1 615 000	-3 215 000
Vuosikate I	37 865 827	17 976 741	11 041 920	13 405 130	15 786 971
<i>Käyttöom.myyntivoitot</i>	<i>2 811 440</i>	<i>1 990 000</i>	<i>2 500 000</i>	<i>3 500 000</i>	<i>5 500 000</i>
<i>Maankäytösop.korvaukset</i>	<i>1 603 117</i>	<i>3 580 000</i>	<i>5 350 000</i>	<i>2 600 000</i>	<i>2 600 000</i>
Vuosikate II	42 280 385	23 546 741	18 891 920	19 505 130	23 886 971
Poistot ja arvonalentumiset	-18 611 871	-17 595 038	-15 485 347	-16 669 914	-21 326 925
Arvonalentumiset	0	0	-495 000	0	0
Tilikauden tulos	23 668 514	5 951 703	2 911 573	2 835 216	2 560 046
Poistoeron muutos	12 517	20 000	20 000	20 000	20 000
Tilikauden ylijäämä (alij.)	23 681 031	5 971 703	2 931 573	2 855 216	2 580 046

Tuloslaskelma € / ulkoiset erät

570 Kirkkonummen kunta (ilman Kirkkonummen Vesi -liikelaitosta)

Ulkoiset	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	17 020 091	14 915 640	18 449 692	18 529 844	18 854 491
Myyntituotot	3 772 637	2 789 809	6 635 714	6 668 514	6 874 633
Maksutuotot	4 855 184	4 809 825	4 846 061	4 894 522	4 943 470
Tuet ja avustukset	3 393 970	2 892 908	1 869 719	1 820 748	1 838 955
Muut toimintatuotot	4 998 300	4 423 098	5 098 198	5 146 060	5 197 433
Toimintakulut	-136 137 295	-144 807 246	-161 458 790	-162 394 023	-164 247 024
Henkilöstökulut	-80 218 984	-85 529 634	-91 738 696	-92 042 832	-93 191 486
Palkat ja palkkiot	-65 054 988	-68 958 525	-73 595 551	-73 810 353	-74 748 215
Henkilösivukulut	-15 163 996	-16 571 109	-18 143 145	-18 232 479	-18 443 271
Palvelujen ostot	-33 663 420	-36 485 422	-41 323 526	-41 718 636	-42 151 399
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-9 267 152	-10 365 484	-12 688 569	-12 810 906	-12 943 511
Avustukset	-5 257 051	-5 444 664	-7 389 664	-7 418 262	-7 477 447
Muut toimintakulut	-7 730 688	-6 982 042	-8 318 335	-8 403 387	-8 483 181
Toimintakate	-119 117 204	-129 891 605	-143 009 098	-143 864 179	-145 392 533
Sisäiset tuotot yhteensä	35 802 190	35 046 234	36 389 223	35 626 560	35 982 826
Sisäiset menot yhteensä	-35 802 190	-35 046 234	-36 389 223	-35 626 560	-35 982 826
Verotulot	116 492 379	107 184 075	111 638 569	116 051 377	121 377 912
Valtionosuudet	37 708 255	37 690 838	38 882 248	38 493 425	38 493 425
Rahoitustuotot ja -kulut	-28 556	-384 989	-239 989	-1 599 989	-3 199 989
Vuosikate I	35 054 874	14 598 319	7 271 730	9 080 634	11 278 815
<i>Käyttöom.myyntivoitot</i>	<i>2 811 440</i>	<i>1 990 000</i>	<i>2 500 000</i>	<i>3 500 000</i>	<i>5 500 000</i>
<i>Maankäyttösop.korvaukset</i>	<i>1 603 117</i>	<i>3 580 000</i>	<i>5 350 000</i>	<i>2 600 000</i>	<i>2 600 000</i>
Vuosikate II	39 469 433	20 168 319	15 121 730	15 180 634	19 378 815
Poistot ja arvonalentumiset	-16 348 474	-15 027 777	-13 830 966	-14 122 603	-18 220 924
Tilikauden tulos	23 120 959	5 140 542	1 290 764	1 058 031	1 157 891
Poistoeron muutos	12 517	20 000	20 000	20 000	20 000
Tilikauden ylijäämä (alij.)	23 133 476	5 160 542	1 310 764	1 078 031	1 177 891

Tuloslaskelmaosa

Tuloslaskelmaan summataan talousarvion käyttötalousoosan toimintatulot ja -menot. Tuloslaskelma osoittaa, riittääkö kunnan tulorahoitus palvelutoiminnan menojen, rahoitusmenojen ja käyttöomaisuuden käytöstä aiheutuneiden menojen eli poistojen kattamiseen. Talousarvion tuloslaskelma sisältää myös kunnan ja vesihuoltolaitoksen väliset rahoituserät.

Tuloslaskelman lukuohje

Toimintakate

Tuloslaskelman toimintakate ilmoittaa, paljonko käyttötalouden menoista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Rahoitustuotot ja -kulut

Korkotulojen tuloarvio käsittää talletusten, sijoitusten ja antolainojen korot. Muiden rahoitustulojen tuloarvio käsittää verotilitysten korot ja korotukset, perityt viivästyskorot sekä kuntayhtymien peruspääomasta maksetun koron.

Korkomenojen määräraha käsittää pitkäaikaisista ja lyhytaikaisista lainoista maksetut korot sekä kunnan kassavaroihin sisältyvistä rahastojen varoista suoritettavat korot. Muiden rahoitusmenojen määräraha käsittää muut lainojen hoitokustannukset kuin korot, verotilitysten korot ja korotukset, viivästyskorot ja muut rahoitusmenot.

Vuosikate I

Vuosikate kertoo, paljonko talousarviovuoden verorahoituksesta jää investointien, lainanlyhennysten ja muiden pitkävaikutteisten menojen kattamiseen. Verorahoitus on tuloslaskelman verotulojen ja valtionosuuksien summa.

Vuosikate II

Rahoituslaskelmaan siirtyvä vuosikate II eli varsinainen omarahoituserä on vuosikate I lisättynä käyttöomaisuuden myyntivoitoilla ja maankäyttösopimuskorvauksilla.

Tilikauden tulos

Tilikauden tulos on tilikauden tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Kirkkonummen Vesi –liikelaitos

Tuloslaskelma €

570 Kirkkonummen Vesi -liikelaitos

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toimintatuotot	9 564 041	10 480 000	11 949 010	12 711 243	13 406 615
Myyntituotot	9 561 304	10 158 000	11 949 010	12 711 243	13 406 615
Maksutuotot	0	322 000	0	0	0
Tuet ja avustukset	1 400	0	0	0	0
Muut toimintatuotot	1 337	0	0	0	0
Toimintakulut	-6 738 019	-7 086 566	-8 163 809	-8 371 736	-8 883 448
Henkilöstökulut	-1 423 077	-1 571 136	-1 884 268	-1 903 112	-1 922 147
Palkat ja palkkiot	-1 153 983	-1 268 762	-1 518 482	-1 533 667	-1 549 006
Henkilösivukulut	-269 094	-302 374	-365 786	-369 445	-373 141
Palvelujen ostot	-3 239 062	-3 438 240	-3 857 500	-3 906 814	-4 197 603
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 967 470	-1 950 000	-2 249 041	-2 417 380	-2 617 823
Avustukset	0	0	-30 000	0	0
Muut toimintakulut	-108 410	-127 190	-143 000	-144 430	-145 875
Toimintakate	2 826 022	3 393 434	3 785 201	4 339 507	4 523 167
Rahoitustuotot ja -kulut	-15 069	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011
Vuosikate	2 810 953	3 378 423	3 770 190	4 324 496	4 508 156
Poistot ja arvonalentumiset	-2 263 398	-2 567 261	-2 149 381	-2 547 311	-3 106 001
Tilikauden tulos	547 555	811 162	1 620 809	1 777 185	1 402 155
Poistoeron muutos	12 517	20 000	20 000	20 000	20 000
Tilikauden ylijäämä (alij.) (S)	560 072	831 162	1 640 809	1 797 185	1 422 155

Talousarvion tuloslaskelmaosassa näytetään informatiivisena liikelaitoksen tuloslaskelma. Tuloslaskelma sisältää myös liikelaitoksen ja kunnan väliset rahoituserät. Liikelaitoksen osuus maankäyttösopimuskorvauksista näkyy kohdassa muut toimintatulot. Valtuusto vahvistaa vuosittain talousarvion vahvistamisen hyväksymisen yhteydessä peruspääomasta maksettavan koron suuruuden. Vuonna 2025 tämä korko on 5 %.

Rahoitusosa

Rahoituslaskelma €

570 Kirkkonummen Kunta

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta					
Vuosikate	42 280 385	23 546 742	18 891 920	19 505 130	23 886 971
Satunnaiset erät	0	0	0	0	0
Tulorahoituksen korjaus erät	-3 695 003	-1 990 000	-2 500 000	-3 500 000	-5 500 000
Toiminnan rahavirta	38 585 382	21 556 742	16 391 920	16 005 130	18 386 971
Investoinnit	-26 451 073	-54 827 000	-72 005 000	-97 499 500	-77 150 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	34 200	0	0	0	0
Luovutustulot	3 430 120	1 990 000	2 500 000	3 500 000	5 500 000
Investointien rahavirta	-22 986 753	-52 837 000	-69 505 000	-93 999 500	-71 650 000
Toiminnan ja investointien rahavirta	15 598 629	-31 280 258	-53 113 080	-77 994 370	-53 263 029
Rahoituksen rahavirta					
Antolainauksen muutokset					
Antolainasaamisten lisäykset	0	0	0	0	0
Antolainasaamisten vähennykset	636 116	46 000	0	0	0
Lainakannan muutokset					
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	0	50 000 000	70 000 000	115 000 000	93 000 000
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-23 123 625	-21 947 152	-18 451 118	-41 087 480	-41 587 480
Lyhytaikaisten lainojen muutos	-22 000 000	0	0	0	0
Oman pääoman muutokset	0	0	0	0	0
Muut maksuvalmiuden muutokset	-10 035 569	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	-54 523 078	28 098 848	51 548 882	73 912 520	51 412 520
Vaikutus maksuvalmiuteen	-38 924 448	-3 181 410	-1 564 198	-4 081 850	-1 850 509

Rahoitusosa

Rahoituslaskelmalla osoitetaan, kuinka paljon kunnan varsinaisen toiminnan ja investointien nettokassavirta on ylijäämäinen tai alijäämäinen. Rahoitustoiminnan kassavirralla osoitetaan, miten alijäämäinen nettokassavirta on katettu tai miten ylijäämä on käytetty rahoitusaseman muuttamiseen.

Toiminnan rahavirta osoittaa, missä määrin kunta pystyy suunnittelukauden aikana oman toimintansa (käyttötalouden) avulla saamaan rahavaroja toimintaedellytysten säilyttämiseen, uusien investointien tekemiseen ja lainojen takaisinmaksuun ulkopuolisiin rahoituslähteisiin turvautumatta.

Investointien rahavirta osoittaa sen rahavarojen käytön, jonka kunta suuntaa palvelutuotannon edellytysten järjestämiseen ja tulevan rahavirran kerryttämiseksi pitkällä aikavälillä.

Rahoituksen rahavirta osoittaa antolainasaamisten ja lainakannan muutokset suunnittelukaudella. Pitkäaikaisten velkojen muutoksena on rahoituslaskelmassa otettu huomioon vain vesihuoltolaitoksen liittymismaksujen lisäykset.

Talousarvion rahoituslaskelma päättyy riviin Vaikutus maksuvalmiuteen. Rahoituslaskelma sisältää myös kunnan ja Kirkkonummen Vesi-liikelaitoksen väliset rahoituserät.

Kirkkonummen Vesi -liikelaitos

Rahoituslaskelma €

570 Kirkkonummen Vesi -liikelaitos

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta					
Tulorahoitus					
Liikelylijäämä	562 624	826 173	1 635 820	1 792 196	1 417 166
Poistot ja arvonalentumiset	2 263 398	2 567 261	2 149 381	2 547 311	3 106 001
Rahoitustulot ja -menot	-15 069	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011
Muut tulorahoituksen korjaavat erät	13 028	0	0	0	0
Investoinnit					
Investointimenot	-6 172 302	-9 050 000	-7 740 000	-8 105 000	-8 760 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 348 321	-5 671 577	-3 969 810	-3 780 504	-4 251 844
Rahoituksen rahavirta					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
Saamisten muutos muilta	-528 464	0	0	0	0
Saamisten muutos kunnalta (yhdystili)	2 809 194	5 671 577	3 969 810	3 780 504	4 251 844
Korottomien velkojen muutos kunnalta (liittymismaksut)	0	0	0	0	0
Korottomien velkojen muutos muilta (liittymismaksut)	1 067 591	0	0	0	0
Rahoituksen rahavirta	3 348 321	5 671 577	3 969 810	3 780 504	4 251 844
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	0	0	0	0

Vesihuoltolaitoksen toiminnan ja investointien rahavirta on talousarviovuonna alijäämäinen.

Kunnanvaltuuston 24.11.2001 § 199 päätöksen mukaan vesihuoltolaitos suorittaa kunnan lainapääomalle vuotuista korkoa 5 %.

Talousarviovuonna vesihuoltolaitoksella ei ole kunnalta velkaa.

Investointiosa

Investointiosan yhteenveto

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
ICT-ohjelmat ja käyttöönottoprojektit	-22 671	-560 000	-920 000	-10 000	
ICT-ohjelmat Vesi-liikelaitos	-22 465		-300 000	-300 000	
Irtain omaisuus	-50 245	-177 000	-2 370 000	-3 425 000	-3 800 000
Osakkeet ja osuudet menot	-126 752				
Osakkeet ja osuudet tulot	187 267				
Muut pitkävaikutteiset menot	-142 050	-70 000	-90 000	-70 000	-70 000
Maa- ja vesialueet menot	-2 211 886	-500 000	-500 000	-500 000	-500 000
Maa- ja vesialueet tulot	61 854				
Talonrakentaminen	-1 932 501	-10 500 000	-30 590 000	-46 509 500	-31 700 000
Kiinteät rakenteet ja laitteet					
Liikenneväylät ja puistot	-14 908 935	-32 575 000	-27 750 000	-36 900 000	-30 340 000
Liikunta- ja virkistysalueet menot	-883 730	-1 395 000	-2 045 000	-1 980 000	-1 980 000
Liikunta- ja virkistysalueet tulot	34 200				
Vesi-liikelaitoksen investoinnit menot	-6 149 837	-9 050 000	-7 440 000	-7 805 000	-8 760 000
Vesi-liikelaitoksen investoinnit tulot	13 028				
Kiinteät rakenteet ja laitteet yhteensä	-21 895 274	-43 020 000	-37 235 000	-46 685 000	-41 050 000
Investointimenot yhteensä	-26 451 072	-54 827 000	-72 005 000	-97 499 500	-77 150 000
Investointitulot yhteensä	296 349				
Investointiosa yhteensä	-26 154 723	-54 827 000	-72 005 000	-97 499 500	-77 150 000

Yhdyskuntatekniikan investoinnit

Muut pitkävaikutteiset menot

Hankeryhmään on tehtävätasolla budjetoitu kunnan rahoitusosuus sellaisiin hankkeisiin, jotka eivät jää kunnan käyttöomaisuudeksi. Lisäksi hankeryhmään on budjetoitu asiantuntijapalveluhankinnoista aiheutuvat tavanomaista suuremmat kartoituskustannukset.

Muut pitkävaikutteiset menot 90 000 €

Vuonna 2025 investointirahaa käytetään erilaisten paikkatietoaineistojen tuottamiseen ja täydentämiseen. Lisäksi kunnan paikkatietojärjestelmää päivitetään ja laajennetaan palvelemaan paremmin nykyaikaisten paikkatietojen tuottamista ja käsittelyä.

Yhdyskuntatekniikan lautakunta päätti 27.4.2023 hankkia Tiera Oy:n Tiera City-paikkatietojärjestelmän. Hankinnan projektisuunnitelman mukaan järjestelmän käyttöönotosta ja konversioista suoritetaan loput (65 000 €) vuonna 2025. Lisäksi vuonna 2025 Helsingin seudun ympäristö palvelut HSY kilpailuttaa koko pääkaupunkiseudun kattavan ilmakeuhahankkeen, jossa myös Kirkkonummi on mukana omalla osuudellaan (25 000 €)

Kiinteät rakenteet

Liikenneväylät ja puistot

Yleissuunnittelu 770 000 €

- Prikiranta. Tuleva asuntomessualue. Suunnittelu käynnistynyt vuonna 2024 ja jatkuu vuodelle 2025.
- Villa Hagan puisto
- Kt 51
- Kantvikin koulun alue
- Pippurniemi
- Hupisaari
- Sarvvikinranta
- Tassumäki
- Eerikinkartano

Katu- ja rakennussuunnittelu 1 360 000 €

- Tallinmäki. Kirkkonummen torin ympäristö. Suunnittelu alkanut vuonna 2024.
- Tolsanportti
- Pohjois-Jorvas
- jk+pp Kuusala- Jeppas
- Mt 110 jk+pp välillä Palajärventie (Vihti)- Kyntäjätie (Kirkkonummi)
- Brissaksentie
- Ristikalliontie, Rajakalliontie ja Sirkkutie
- Mustikkarinne
- Nissnikun saattoliikennepaikka
- Länsilenkki
- Kiilakallio
- Asemapolun ylikulkusillan korjaus

Urakat 24 400 000 €

- Kirkkonummentie ja Överbyntie. Kirkkonummen keskustan suurin infrahanke, jossa parannetaan Kirkkonummentien ja Överbyntien liikenteen sujuvuutta sekä alueen hulevesien käsittelyä.
- Läntinen Gesterby
- Tallinmäki
- Tolsanmäki
- Masalanportti 2.vaihe
- Sarvvikinportti
- Kolabacken
- Tievalaistus kohde 15: Överbyntie väli Isosuontie- kunnan raja
- Tievalaistus kohde 14: Veklahdentie väli Sepänkyläntie - Kivisillantie
- Eerikinkartanon liikenneturvallisuuden parantaminen

- mt 110 jk+pp Veikkola- Kolmiranta
- Sokeritehtaantie
- Munkinmäentien saneeraus
- Veikkola, alue 18 (Paasitie)
- Veikkola, alue 12
- Gesterbyntori
- Länsilenkki
- Ojangontien liikenneturvallisuuden parantaminen
- Munkinmäentie välillä Purokummuntie- Munkkullan silta

Arvioidut määrittelemättömät hankkeet 1 220 000 €

- Tie- ja katuvalaistuksen uusiminen EU-säädösten mukaiseksi
- Hulevesijärjestelmien saneeraus
- Hankkeiden jälki/takuaikaiset kustannukset
- Bussipysäkkien peruskorjaukset
- Aitojen hankinta ja korjaukset
- Leikkipaikkojen peruskorjaukset
- Pienet suunnittelukohteet

Liikunta ja virkistysalueet

Suunnittelu 175 000 €

- Tekojääkenttä
- Masalan urheilupuiston muutokset
- Jerikonmäen kuntoradan/ latujen perusparantaminen
- Keskustan tekonurmen uusiminen

Rakentaminen 1 870 000 €

- Veikkolan yleisurheilukenttä
- Syväjärven uimaranta
- Kuntoratojen / latuverkoston infokylttien ja opasteiden uusiminen
- Meikon ja Linlon tulisijojen uusiminen
- Veikkolan urheilupuiston ulkokuntosalilaitteet

Yhdyskuntatekniikan lautakunnan investointiyhteenveto

Yhdyskuntatekniikan lautakunnan investoinnit	TS 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Liikenneväylät ja puistot	-27 750 000	-36 900 000	-30 340 000	-26 410 000	-37 970 000
Suunnittelut	-2 130 000	-3 300 000	-1 680 000	-2 480 000	-1 250 000
*jatkuvat hankkeet					
Yleissuunnittelu	-770 000	-200 000	-400 000	-100 000	0
Killinmäki			-100 000	-50 000	
Tolsanportti					
Villa Hagan puisto	-50 000				
kt 51	-20 000				
Kantvikin koulun alue	-50 000				
Jollanranta					
Prikiranta	-100 000				
Pippurniemi	-100 000				
Hupisaari	-50 000				
Jorvaksenkolmio			-150 000	-50 000	
Masalan asemanseutu (masalantie 2. vaihe)			-100 000		
Sarvvinranta	-100 000				
Tassumäki	-150 000				
Eerikinkartano	-150 000				
Pohjoinen Siikajärvi			-50 000		
Pohjoinen Inkilänportti ja (Hammarssinmäki)		-100 000			
Pedersinportti		-100 000			
Katu- ja rakennussuunnittelu	-1 360 000	-3 100 000	-1 280 000	-2 380 000	-1 250 000
Asemakaari 2. vaihe				-400 000	
Killinmäki					-300 000
Kirkkolaakson kauppakeskus					-150 000
Tolsanportti	-300 000				
Villa Hagan puisto		-300 000			
Kantvikin koulun alue		-200 000			
Jollanranta					
Prikiranta		-300 000			
Pippurniemi			-300 000		
Hupisaari		-200 000			
Jorvaksenkolmio					-300 000
Masalan asemanseutu (Masalantie 2.vaihe)				-300 000	
Sarvvinranta		-300 000			
Tassumäki		-150 000	-150 000		
Eerikinkartano		-300 000			
Pohjoinen Siikajärvi					-200 000
Tallinmäki	-100 000				
Kvis				-300 000	
Pohjois-jorvas		-300 000			
Masalantie 3.vaihe					

Hevoshaan p-alue		-30 000			
Neidonkallion p-alue			-30 000		
Suonsyrjän p-alue		-30 000			
Puronsuuntien p-alue			-30 000		
Lapinkylänjärven yhteys			-20 000		
jk+pp Sjököllantie/kylmäläntie**		-300 000			
jk+pp kuusala-jeppas	-100 000				
Lemetin raitti				-80 000	
Tolsa-jorvas jk+pp				-500 000	
Mt 110 jk+pp välillä Palajärventie (Vihti)-Kyntäjantie (Kirkkonummi)	-10 000				
Brissaksentie	-150 000				
Ristikalliontie, Rajakalliontie ja Sirkkutie	-300 000				
Paadistenkaari, Munkinmäentie			-150 000		
Rovastinpuisto					
Neidonkaari			-300 000		
Frännäsintie- Hulluksentie- Kapteeninpolku				-300 000	
Lindalintie				-300 000	
Kotiniitynrinne, kotiniityntie		-100 000			
Mustikkarinne	-200 000	-200 000			
Nissnikun saattoliikennepaikka	-50 000				
Veikkolapuro II		-300 000			
Veikkolan torin uudistaminen		-20 000			
Länsilenkki	-50 000				
Sundsbergin kumparepuisto ja Musketööripuiston aidat		-20 000			
Kiilakallio	-50 000				
Asemapolun ylikulkusillan korjaus (Bron kävelysilta)	-50 000				
Turuntie, 125		-50 000			
Pohjoinen Inkilänportti ja (Hammarssinmäki)			-300 000		
Pedersinportti				-200 000	
kt 50, vaihe 1					-300 000
Urakat	-24 400 000	-32 380 000	-27 440 000	-22 710 000	-35 500 000
**hanke voidaan käynnistää vuonna 2024, mikäli hankeryhmän määrärahaa vuodelle 2024 on vapautunut käynnistymättömien / toteutumattomien hankkeiden takia					
Asemankaari, 2.vaihe					-20 000 000
Killinmäki					
Kirkkolaakson kauppakeskus					
Pedersinportti					
Tolsanportti		-5 000 000			
Villa Hagan puisto			-2 000 000	-3 000 000	
Prikiranta			-7 000 000		
Jollanranta					
Pippurniemi					-3 000 000
Hupisaari			-1 000 000		
Jorvaksenkolmio					-2 000 000
Masalan asemanseutu (Masalantie 2.vaihe)					-2 000 000

Sarvikinranta				-2 500 000	-2 000 000
Tassumäki				-5 000 000	
Eerikinkartano			-4 000 000	-4 000 000	
Pohjoinen Siikajärvi					
Nissnikun saattoliikennepaikka		-800 000			
Kantvikin koulun alue			-800 000		
Kirkkonummentie ja Överbyntie	-7 000 000	-7 000 000			
Läntinen Gesterby	-2 000 000	-1 500 000			
Tallinmäki	-2 800 000	-2 800 000			
Tolsanmäki	-4 000 000	-200 000			
Jorvaksenkolmio					
Kvis, 1.vaihe					
Kvis, 2. vaihe					
Pohjois-Jorvas, 1. vaihe			-3 500 000	-3 500 000	
Pohjois-jorvas, 2. vaihe					-2 000 000
Masalanportti 2.vaihe	-100 000				
Mustikkarinne		-4 000 000	-2 000 000	-100 000	
Sarvikinportti**	-1 000 000				
Kolabacken	-2 000 000				
Rovastinpuisto				-400 000	
Finnsbackan ja Pitäjätuvan puistot				-110 000	
Hevoshaan p-alue			-100 000		
Neidonkallion p-alue				-100 000	
Tievalaistus kohde 15: Överbyntie väli Isonsuontie-kunnan raja	-100 000				
Tievalaistus kohde 14: Veklahdentie väli Sepänkyläntie-Kivisillantie suunnittelu ja rakentaminen	-100 000				
Sokerimestarintien p-alue		-100 000			
Kantvikin koirapuisto		-80 000			
Suonsyrjän p-alue		-100 000			
Puronsuuntien p-alue				-100 000	
Impivaaranpolku ja p-alue			-100 000		
Kaskelantien p-alue				-100 000	
Eerikinkartanontien liikenneturvallisuuden parantaminen	-100 000				
Hirsalantien jk+pp			-400 000		
Överbyntien jk+pp**		-1 800 000			
mt 110 jk+pp	-500 000				
jk+pp kuusala-jeppas				-500 000	
Tolsa-jorvas jk+pp					-1 500 000
Naissaarintie- Tuomitie ulkoilureitti				-300 000	
Sokeritehtaantie	-100 000	-3 000 000			
Brissaksentie			-1 000 000		
Ristikalliontie			-1 000 000		
Munkinmäentien saneeraus	-2 000 000	-2 000 000			
Veikkola, alue 18 (Paasintie**)	-400 000				

Veikkola, alue 18 (Impivaarantie, Männistötie)		-2 200 000			
Veikkolapuro II			-3 500 000		
Veikkola, alue 12	-800 000				
Veikkolan torin uudistaminen			-100 000		
Kaksoskujan leikkipaikka ja lähipuisto		-500 000			
Sundsbergin kumparepuisto ja Musketööripuiston aidat			-40 000		
Neidonkaari				-1 000 000	
Frännäsintie- Hulluksentie- Kapteeninpolku					-1 000 000
Gesterbyntori	-100 000				
Kotiniitynrinne				-1 000 000	
Lindalintie					-2 000 000
Länsilenkki	-600 000				
Asemapolun ylikulkusillan korjaus (Bron kävelysilta)		-1 000 000			
Lapinkylänjärven yhteys				-500 000	
jk+pp Sjököllantie/kylmäläntie**			-800 000		
Paadistenkaari, Munkinmäentie				-500 000	
Kiilakallio		-300 000			
Ojangontien liikenneturvallisuuden parantaminen	-100 000				
Munkinmäentie välillä Purokummuntie- Munkkulan silta	-600 000				
Turuntie, 125			-100 000		
Arvioidut määrittelemättömät hankkeet	-1 220 000	-1 220 000	-1 220 000	-1 220 000	-1 220 000
Tie- ja katuvalaistuksen uusiminen EU-säädösten mukaiseksi	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Hulevesijärjestelmien saneeraus	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000	-300 000
Hankkeiden jälki/takuuaikaiset kustannukset	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Bussipysäkkien peruskorjaukset	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Aitojen hankinta ja korjaukset	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000	-200 000
Leikkipaikkojen peruskorjaukset	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000	-100 000
Pienet suunnittelukohteet	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000	-20 000
Liikunta- ja virkistysalueet	-2 045 000	-1 980 000	-1 950 000	-1 130 000	-1 100 000
*jatkuvat hankkeet					
Suunnittelu	-175 000	-30 000	-80 000	0	0
Tekojääkenttä	-50 000				
Laajakallion lähiliikuntapaikka			-50 000		
Masalan urheilupuisto: beach volley-kentän siirto Nissniku-talon saattoliikennetkaisuun vuoksi sekä nykyisen asfalttialueen ja monitoimiareenan sekä ulkokuntosalilaitteiden uusiminen	-30 000				
Masalan kuntoportaat		-30 000			
Jerikonmäen kuntoradan/ latuverkoston perusparantaminen sis. paikoitus, valaistus, yhdyssilta, maa-alueet, yhdistelmäreittimahdollisuuden (kävely-hiihto) selvittäminen ja suunnittelu.	-60 000				
Masalan nurmikentän muuttaminen monitoimikentäksi	-5 000				
Keskustan tekonurmen uusiminen	-30 000				

Syväjärven uimarannan perusparannus			-30 000		
Rakentaminen	-1 870 000	-1 950 000	-1 900 000	-1 130 000	-1 100 000
Keskustan tekonurmen uusiminen				-270 000	
keskustan yleisurheilukentän perusparannus (perusparannus ei sisällä katsomon kattamista eikä uutta varastorakennusta)		-1 500 000			
keskustan urheilupuiston varasto				-190 000	
Tekojääkenttä			-900 000		
Juhlakallion ulkokuntosali ja Heikkilän pallokentän aidan uusiminen					-300 000
Veikkolan yleisurheilukentän perusparannus	-1 200 000				
Masalan nurmikentän muuttaminen monitoimikentäksi				-350 000	
Linlon esteetön reitti		-250 000			
Linlon p-alue		-150 000			
Meikon p-alue					-100 000
Syväjärven uimarannan perusparannus	-500 000				
Kuntoratojen/ latuverkoston infokylttien ja opasteiden uusiminen	-40 000				
Ulkokuntoilulaitteiden uusiminen ja kehittäminen (ulkokuntosalit)		-50 000			
Laajakallion lähiliikuntapaikka					-700 000
Masalan urheilupuisto: beach volley-kentän siirto Nissniku-talon saattoliikennetkaisuun vuoksi sekä nykyisen asfalttialueen ja monitoimiareenan sekä ulkokuntosalilaitteiden uusiminen			-550 000		
Veikkolan urheilupuiston ulkokuntosalilaitteet	-50 000				
Masalan kuntoportaat				-70 000	
keskustan graffitiseinän uusiminen ja siirtäminen	-30 000				
Meikon ja Linlon ulkoilualueiden nuotiopaikkojen uusiminen	-50 000				
Veikkolan lähiliikuntapaikan välineistön ja pintamateriaalien uusiminen				-250 000	
Jerikonmäen kuntoradan/ latuverkoston perusparantaminen. Selvitetään hiihtomahdollisuudet talvella joko tekolumella tai muulla menetelmällä.			-450 000		
Muut pitkävaikutteiset menot					
	-90 000	-70 000	-70 000	-70 000	-70 000
Yhdyskuntatekniikan lautakunnan investoinnit yhteensä	-29 885 000	-38 950 000	-32 390 000	-27 610 000	-39 140 000

Toimitilapalvelujen investoinnit

Investointiohjelma, Kunnantalons tilankäytön kehittäminen

Hankkeen kustannus v. 2025: 2 500 000 €

Varaudutaan kunnantalolla tehtäviin muutostöihin, joita ulkopuolisen vuokralaisen sijoittuminen kunnantalolle edellyttää. Muutostyöt toteutetaan, mikäli vuokrasopimus tehdään. Vuokralainen maksaa muutostöiden kustannukset tulevan vuokran yhteydessä.

Investointiohjelma, hankevalmistelu

Investointiohjelma sisältää määrärahat vuonna 2025 käynnistyville investointihankkeiden tarveselvityksille, hankesuunnitelmille, tutkimuksille ja suunnittelulle:

- Masalan alueen uusi päiväkot
- Varhaiskasvatuksen keskusta-alueen päiväkodit
- Papinmäen koulun muutos ja peruskorjaus
- Keskustan väestösuojan peruskorjaus
- Uimahallin peruskorjaus

Korjausinvestoinnit

Koulujen ja päiväkotien pihojen perusparannukset

Hankkeen kokonaiskustannus: 2 500 000–2 900 000 €/vuosi

Hankkeen kustannus v. 2025: 2 900 000 €

Toimitilapalveluiden tehtävänä on ylläpitää kunnan kiinteistöjä ja kiinteistöjen piha-alueita. Rakennusten ja pihojen suunnitelmallinen ylläpito edellyttää vuosittaisia, ikääntymisestä johtuvia, rakenteiden ja laitteiden uusimis- ja korjaustöitä.

Kirkkonummen kunta kuuluu kuntien energiatehokkuussopimukseen, jossa on laadittu tavoitteet energian käytön vähentämiseksi seuraavien vuosien aikana. Vanhan rakennuskannan energiatehokkuuden parantaminen on yksi parhaista tavoista uusien sekä vanhentunutta laitekantaa ja samalla parantaa rakennusten energiatehokkuutta.

Korjausinvestointien määrärahat kohdennetaan tarkemmin toimitilapalvelujen lautakunnan käyttösuunnitelman yhteydessä.

Irtain omaisuus

Puhtaus- ja ruokapalvelujen laitteet 100 000 €.

Määrärahalla hankitaan keittiölaitteita ja siivoukoneita rikkoutuneiden laitteiden ja koneiden tilalle.

Investointien yhteenveto								
Talonrakentaminen	Hyväksytty (KV) kustannus arvio	Päivitetty kustannusarvio 8/2024	Ennuste hankkeen toteuma 12/2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027	TS 2028	TS 2029
Gesterbyn koulukeskus (toteutetaan leasingrahoituksella)								
Yhteiskampus	36 109 500	36 109 500	5 000 000	17 200 000	10 609 500	3 300 000		
Nissniku-talo	37 070 000	37 070 000	500 000	8 990 000	15 500 000	10 000 000	2 080 000	
Kunnantalon tilatehokkuuden parantaminen								
Suunnitteluvaiheessa								
Kantvikin koulu		21 500 000	150 000	400 000	11 000 000	7 800 000	2 150 000	
Hankevalmistelu								
Masalan alueen uusi päiväkotiki		5 700 000		300 000	3 400 000	2 000 000		
Nissnikun päiväkodin peruskorjaus		4 300 000				300 000	3 000 000	1 000 000
Varhaiskasvatuksen keskusta-alueen tarveselvitykset		200 000		200 000				
Papinmäki, peruskorjaus ja muutos päiväkodiksi		4 700 000		300 000	3 200 000	1 200 000		
Prästgårdsbacken peruskorjaus		3 000 000			300 000	1 800 000	900 000	
Ravalsin päiväkodin peruskorjaus		2 400 000				300 000	1 400 000	700 000
Keskustan väestönsuojan peruskorjaus (aloitetaan heti vuoden 2025 alussa)		5 000 000		150 000		2 500 000	2 500 000	
Uimahallin peruskorjaus (ja laajennus)				150 000				2 500 000
Heikkilän koulun peruskorjaus								300 000
Muut perus- ja muutokorjaushankkeet							5 000 000	5 000 000
Korjausinvestoinnit				2 900 000	2 500 000	2 500 000	2 000 000	1 000 000
Talonrakentaminen yhteensä				30 590 000	46 509 500	31 700 000	19 030 000	10 500 000
Irtain omaisuus								
Puhtauspalvelujen laitehankinnat				30 000	30 000	30 000	30 000	30 000
Ruokapalvelujen laitehankinnat				70 000	70 000	70 000	70 000	70 000
Toimitilapalvelujen investoinnit yhteensä				30 690 000	46 609 500	31 800 000	19 130 000	10 600 000

Gesterbyn koulukeskus

Investoinnit

Gesterbyn koulukeskus Wigge

Kokonaiskustannus: 59 045 000 €

Hankkeen kustannus v. 2025: 0 € (kiinteistöleasing)

Alustava sisäinen vuokra: leasingvuokra noin 2 800 000 €/v, elinkaarisopimuksen mukaiset palvelumaksut noin 840 000 €/v ja lisäksi energiamaksut

Hanke rakennetaan nykyisen Gesterbyn ja Winellskan koulukeskuksen alueelle ja se on yhteinen koulukampus Gesterbyn koululle, Winellska skolaniille ja Papinmäen koululle sekä Prästgårdsbackens daghemin esikouluryhmille. Tilat toimivat myös laajassa kuntalaiskäytössä kouluaikeiden ulkopuolella.

Hankkeen hyväksytty kokonaiskustannus on 59 045 000 euroa. Hankkeen rahoitus toteutetaan kiinteistöleasingilla. Hankkeen investointikustannukset osoitetaan Kuntarahoitukselle, jolloin ne eivät näy kunnan investoinneissa. Hankkeen kustannukset kohdistuvat tulevana vuosina käyttötalouteen leasingvuokrana, joita maksetaan hankkeen vastaanotosta alkaen.

Hanke toteutetaan elinkaarihankeena, jossa palveluntarjoaja hoitaa hankkeen suunnittelun, rakentamisen ja ylläpidon 20 vuoden sopimusjaksolla.

Hankkeen palveluntuottaja on valittu. Hankkeen rakennustyöt aloitettiin keväällä 2023. Rakennustyöt ovat edenneet aikataulussa ja uusi koulurakennus saadaan käyttöön loppuvuodesta 2025. Tämän jälkeen puretaan vielä vanhat ja siirtokelpoiset rakennukset sekä tehdään loput pihatöistä. Kokonaisuudessaan kaikkien rakennustöiden on tarkoitus olla valmiina kesän 2026 aikana.

Hankkeen suunnittelua on jatkettu tiiviissä yhteistyössä käyttäjien kanssa, jotta käyttäjien toiminnan tarpeet tulevat otettua huomioon suunnittelussa. Tällä hetkellä on käynnissä irtokalustesuunnittelu.

Hankkeessa panostetaan vähähiiliseen rakentamiseen ja tavoitteena normaalia rakennusta n. 20 % pienempi hiilijalanjälki. Hankkeelle tavoitellaan myös Rakennustiedon ympäristöluokituksen neljä tähteä, joka vastaa korkeaa ympäristölaadun tasoa. Hankkeessa pidetään tärkeänä myös hulevesien hallintaa ja luonnon monimuotoisuuden tärkeyttä, jotka toteutuvat esimerkiksi hulevesikosteikon rakentamisella ja monimuotoisilla viher- ja metsäalueilla koulun pihalla.

Hankkeen kokonaiskustannusten arvioidaan pysyvän määrärahan sisällä.

Yhteiskampus

Investoinnit

Kirkkonummen yhteiskampus

Kokonaiskustannus: 36 109 500 €

Hankkeen kustannus v. 2025: 17 200 000 €

Alustava sisäinen vuokra: 2 810 000 €/v, sisältäen pääomavuokran, ylläpitomaksut ja energiamaksut

Hanke toteutetaan Kirkkonummen kirjastotalo Fyyrin ja keskiaikaisen Pyhän Mikaelin kirkon välittömään läheisyyteen. Hanke toteutetaan usean käyttäjän yhteisenä rakennuksena. Valmiissa rakennuksessa toimivat Porkkalan lukio, Kyrksläts gymnasium, sekä musiikki-, kuvataide- ja kansalaisopisto. Tilojen suunnittelussa huomioidaan laaja kuntalaiskäyttö sekä kulttuuritapahtumien järjestäminen.

Hankkeen hyväksytty kokonaiskustannus on 36 109 500 euroa ja sen investointikustannukset kohdistuvat kunnan investointeihin.

Hanke toteutetaan elinkaarihankkeena, jossa palveluntarjoaja hoitaa hankkeen suunnittelun, rakentamisen ja ylläpidon 20 vuoden sopimusjaksolla, jonka jälkeen kunnalla on mahdollisuus vielä viiden lisävuoden mahdollisuus palvelujaksoon.

Hankkeen palveluntuottaja on valittu. Hankkeen rakennustöiden on tarkoitus käynnistyä syksyllä 2024 ja tilat on tarkoitus ottaa käyttöön vuonna 2027.

Hankkeen suunnittelutyö on käynnissä. Suunnittelua on jatkettu tiiviissä yhteistyössä käyttäjien kanssa ja kokonaisuutena tilojen toiminnallisuus vastaa tavoitteita. Hankkeen arkkitehtuurissa otetaan huomioon keskeinen sijainti kaupunkikuvassa, viereisiä arvorakennuksia kunnioittaen. Hankkeessa pyritään normitasoa parempiin, vähähiilisiin ja energiatehokkaisiin ratkaisuihin.

Hankkeen kokonaiskustannusten arvioidaan pysyvän määrärahan sisällä.

Nissniku-talo

Investoinnit

Nissniku-talo

Kokonaiskustannus: 37 070 000 €

Hankkeen kustannus v. 2025: 8 990 000

Alustava sisäinen vuokra: ei ole vielä arvioitu

Hanke toteutetaan nykyisen Nissnikun koulun paikalle ja sillä on tarkoitus korvata nykyiset tilat. Hanke toteutetaan usean käyttäjän monitoimijataloksi, jossa toimivat Nissnikun yhtenäiskoulu, kirjasto ja nuorisotilat. Taloon suunnitellaan alueen keskeiset oppimisen ja vapaa-ajan tilat, jotka palvelevat eri-ikäisiä kuntalaisia aamusta iltaan.

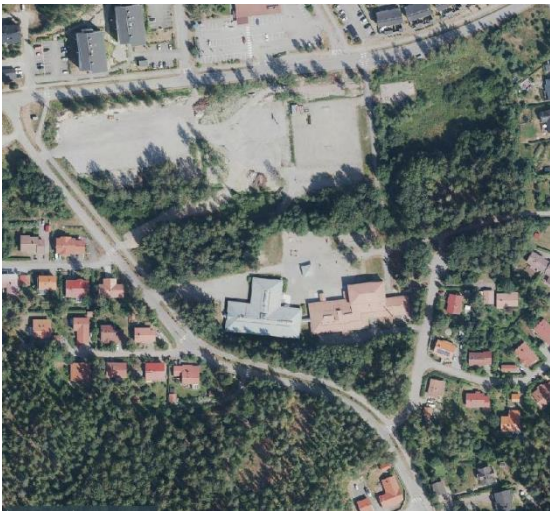
Hankkeen hyväksytty kokonaiskustannus on 37 070 000 euroa ja sen investointikustannukset kohdistuvat kunnan investointeihin.

Hanke toteutetaan elinkaarihankkeena, jossa palveluntarjoaja hoitaa hankkeen suunnittelun, rakentamisen ja ylläpidon 20 vuoden sopimusjaksolla. Hankkeen palveluntuottajan kilpailutus on käynnissä ja palveluntuottaja valitaan hinnan ja laadun näkökulmat huomioiden.

Hankkeen toiminnallisia tavoitteita on laadittu tiiviissä yhteistyössä käyttäjien kanssa. Tavoitteissa huomioidaan kaikkien toimijoiden tarpeet yhtenäinen kokonaisuus huomioiden. Hankkeessa pyritään normitasoa parempiin, vähähiilisiin ja energiatehokkaisiin ratkaisuihin.

Kantvikin koulu

Investoinnit

Kantvikin koulu

Kokonaiskustannus: ei ole päätetty

Hankkeen kustannus v. 2025:

Alustava sisäinen vuokra: pääomavuokraa ei ole vielä arvioitu

Hankkeessa on tarkoitus toteuttaa tilat Kantvikin koululle.

Hankkeen hankesuunnittelutyö käynnistetään syksyllä 2024. Hankesuunnitelmassa vertaillaan peruskorjaus- ja uudisrakennushankkeen vaihtoehtoja sekä mahdollisuutta toteuttaa hanke puurakenteisena ratkaisuna.

Talousarvio 2025 ja taloussuunnitelma 2026–2027

Liikelaitos Kirkkonummen Vesi

Liikelaitos Kirkkonummen Veden johtokunta

Liikelaitos Kirkkonummen Vesi

Tuloslaskelma

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	9 562 503	10 480 000	11 949 010	12 711 243	13 406 615
Liiketoiminnan muut tuotot	138	0	0	0	0
Muut tuet ja avustukset	1 400	0	0	0	0
Materiaalit ja palvelut	-5 206 532	-5 388 240	-6 106 541	-6 324 194	-6 815 426
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-1 967 470	-1 950 000	-2 249 041	-2 417 380	-2 617 823
Palvelujen ostot	-3 239 062	-3 438 240	-3 857 500	-3 906 814	-4 197 603
Henkilöstökulut	-1 423 077	-1 571 136	-1 884 268	-1 903 112	-1 922 147
Palkat ja palkkiot	-1 153 983	-1 268 762	-1 518 482	-1 533 667	-1 549 006
Henkilösivukulut	-269 094	-302 374	-365 786	-369 445	-373 141
Poistot ja arvonalentumiset	-2 263 398	-2 567 261	-2 149 381	-2 547 311	-3 106 001
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 263 398	-2 567 261	-2 149 381	-2 547 311	-3 106 001
Liiketoiminnan muut kulut	-108 410	-127 190	-173 000	-144 430	-145 875
Liikelylijäämä (-alijäämä yhteensä)	562 624	826 173	1 635 820	1 792 196	1 417 166
Rahoitustuotot ja kulut	-15 069	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011
Korvaus peruspääomasta	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011
Muut rahoituskulut	-58	0	0	0	0
Ylijäämä (-alijäämä) ennen satunnaisia eriä yhteensä	547 555	811 162	1 620 809	1 792 185	1 417 155
Ylijäämä (-alijäämä) ennen varauksia yhteensä	547 555	811 162	1 620 809	1 792 185	1 417 155
Poistoeron lisäys tai väh	12 517	20 000	20 000	20 000	20 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	560 072	831 162	1 640 809	1 797 185	1 422 155

Kirkkonummen Vesi -liikelaitos huolehtii johtokuntansa alaisena toiminta-alueellaan vesihuollosta vesihuoltolain mukaisesti ja tarjoaa mahdollisuuksien mukaan vesihuoltopalveluja myös toiminta-alueensa ulkopuolelle.

Vesihuoltolaitos kattaa käyttö-, pääoma- ja rahoituskulunsa maksuillaan ja on toiminut kirjanpidollisesti eriytettyinä kunnallisena liikelaitoksena 1.6.2017 alkaen.

Kirkkonummen Vedelle kunnan puolelta määritelty toimintakatevaatimus vuodelle 2025 on 3 919 260 EUR. Tämä on noin 900 000 € enemmän kuin edelliselle talousarviolle asetettu toimintakatevaade. Toimintakate ei muodostu kuitenkaan Kirkkonummen Vesi -liikelaitosta TA2025 osalta sitovaksi tasoksi, vaan toimintakate ohjaa talousarvion muodostumista.

Toiminnan painopistealueet

- Vesi- ja jätevesiverkoston vuotovesimäärien vähentäminen.
- Automaatiouudistus, jonka avulla saavutetaan parempi käyttövarmuus, tietoturva ja tiedon jatkojalostusmahdollisuus. Automaatiouudistus koskee sekä puhtaan veden että jäteveden kokonaisuuksia.
- Tietojärjestelmäkokonaisuuden virtaviivaistaminen ja käytettävyyden parantaminen kunnan uutta integraatioalustaa ja raportointityökaluja hyödyntäen. Verkkotietojärjestelmä arvioidaan uudelleen yhdessä kunnan järjestelmien kanssa
- Talouden suunnittelun, seurannan ja raportoinnin kehittäminen yhteistyössä kunnan taloushallinnon kanssa

Toimintaympäristön ulkoisten ja sisäisten muutosten vaikutukset toimintaan

Vuoden 2025 talousarvioesityksen oleellimmat muutokset Kirkkonummen Veden toimintatuottojen osalta ovat veden ja jäteveden käyttömaksujen sekä perusmaksujen korotus. Korotustarve on ennakoitu jo vuoden 2024 talousarviossa. Palvelumaksuja korotetaan kustannustason nousua vastaavasti. Liittymismaksutuottojen odotetaan kasvavan nykyisestä aallonpohjasta rakentamisen kääntyessä vähitellen nousuun.

Sekä talousarvio- että suunnitelmavuosien korotukset ovat perusmaksujen osalta 10 % ja käyttömaksujen 5 %. Vesihuoltolaitoksen keräämillä maksuilla tulee pitkällä aikavälillä kattaa paitsi toiminnan kustannukset, myös vesihuollon saneeraus- ja uudisinvestoinnit.

Liittymismaksuja ei koroteta vuonna 2025.

Toimintakulujen osalta on HSY:lta ostettavan veden ja jäteveden hinnankorotusten vaikutus suuri. HSY on antanut vuonna 2022 tiedon, että hinnankorotuksia tulee vuosittain vuoteen 2032 asti. Hinnankorotukset perustuvat 3 % reaalkorotukseen ja inflaatiokorotukseen. Jäteveden hintaan vaikuttaa myös vuonna 2021 allekirjoitetun HSY-Kirkkonummen Vesi -jätevesisopimukseen sisältyvä, jäteveden hintaa korottava pykälä, joka vaikutus jatkuu vuoteen 2032 asti. Koska HSY:n hinnankorotukset eivät talousarviota laadittaessa ole selvillä, korotusten suuruudeksi on arvioitu 5 % eli 3 % + inflaatio 2 %. Tämä perustuu Suomen Pankin vuosi-inflaatioennusteen 2 % (kesäkuu 2024). Ennusteen mukaan HSY:n hinnankorotus edellä mainitun reunaehdoin vaikuttaa Kirkkonummen Vedelle ostettavan veden osalta 5 % ja jäteveden puhdistamisen osalta 9 %.

Taloussuunnitelmavuosina vedentuotanto jatkuu omilla vedenottamoilla. Omaa vedentuotantoa pyritään nostamaan lähelle laskennallista maksimia minimoimalla käyttökatkoja.

Vuoden 2025 talousarvioon on sisällytetty 30 000 euroa avustuksia vesistöhankeisiin.

Kirkkonummen Veden henkilöstömäärä on talousarviovuoden 2025 osalta 23. Vaikka henkilöstön määrä ei muutu, vaikuttavat kunnallisten työehtosopimusten määrittämät palkankorotukset palkkoihin ja palkkioihin +6 %. Vakinaisen henkilöstön määrä nousee yhdellä henkilöllä, koska aikaisemmin määräaikaisena mittaajana toiminut henkilö vakinaistetaan.

Taloussuunnitelmavuodelle 2026 on esitetty hyväksytyyn henkilöstösuunnitelman mukaisesti yhden uuden toimen perustamista. Toimen tehtäväkuva liittyy alustavasti verkosto-omaisuuden hallintaan. Investointien volyyymi voi vaatia uuden rakennuttajan palkkaamista. Uuden rakennuttamisen toimen perustaminen oli alustavasti aikataulutettu vuodelle 2025, mutta rakentamisen vireen ennustetaan pysyvän maltillisena vielä vuonna 2025, joten tarve lisäresurssille on todennäköisimmin vasta 2026.

Talousarvio- ja suunnitelmaesityksessä ei ole varauduttu ennakoimattomiin yllätyksiin. Budjetti on laadittu oletuksella, että sääolosuhteet ovat normaalit, poikkeuksellisen suuria vuotoja ei tapahdu, keskeisimpien palveluiden ja materiaalien eli ensi sijassa ostoveden ja jätevedenpuhdistuksen sopimushinnat muuttuvat ennakoitusti ja että yleisessä kustannustasossa ei tapahdu odottamatonta nousua.

Liikelaitoksen tulos- ja rahoituslaskelma

Kunnanhallituksen Kirkkonummen Vesi -liikelaitokselle talousarviossa asettama sitova taso on tilikauden yli-/alijäämä. Talousarviovuoden 2025 ylijäämäksi muodostuu 1354809 €. Myös taloussuunnitelmavuosien tilikausien arvioidaan olevan ylijäämäisiä.

Suuren investointiohjelman takia sekä TA2025, TS2026 että TS2027 tulevat olemaan rahoituslaskelman osalta negatiivisia. Alustavan arvion mukaan yhdystilin tase laskee negatiiviseksi TS2027 aikana ja Kirkkonummen Vesi ottaa velkaa 2,5 miljoonaa euroa vuoden 2027 loppuun mennessä. Myös poistojen osuus kasvaa vaikuttaen tulevana vuosina Kirkkonummen Veden mahdollisuuksiin tehdä positiivinen tulos.

Kirkkonummen Vesi on tuonut useampaan otteeseen esiin, että vesihuollon kestävän investointiohjelman tulisi olla 4–5 miljoonaa euroa vuodessa.

Tulos- ja rahoituslaskelmat esitetään talousarvioesityksen lopussa.

Talousarvio on laadittu sillä oletuksella, että peruspääoman korvaus pysyy ennallaan. Taloussuunnitelmavuosien osalta mahdolliset korkomenojen osuutta ei ole arvioitu.

Sitovat toiminnalliset tavoitteet

Keskeiset vuositavoitteet, joiden avulla toteutetaan strategisia tavoitteita.

Strateginen painopiste	Vuositavoite	Vastuu
Taloutemme on pitkäjänteisessä tasapainossa. Investoimme kestävästi, toimimme kustannustehokkaasti ja kasvatamme tulopohjaa.	Nostaa verkoston vuosisaneerausmääriä kohti kestävää tasoa verkoston uusiutumisen kannalta. Vesijohtoverkostossa tavoite on 5,5 kilometriä ja jätevesiverkostossa 4,5 kilometriä. Jätevesipumppaamoiden saneerausvelan kurissa pitämiseksi tulee uusia vuodessa viisi pumppaamo (2kpl kokonaan ja 3 pumppaamon laitteet). <ul style="list-style-type: none"> Vesi- ja jätevesiverkoston vuotovesimäärien vähentäminen Investointeihin liittyvän talouden suunnittelun, seurannan ja raportoinnin kehittäminen yhteistyössä kunnan taloushallinnon kanssa 	Liikelaitoksen johtaja
Uudistamme rohkeasti toimintatapojamme asiakaslähtöisemmiksi ja tehokkaammiksi. Digitaalisuus on luonteva osa oppimis- ja työympäristöjämme.	Kirkkonummen Vesi tukee kunnan kasvutavoitteita mahdollistamalla osaltaan strategisesti tärkeiden hankkeiden toteutusta ja selvittää vesihuoltoverkoston kapasiteetin reunaehdot tulevia kaavahankkeita ajatellen, jotta vesihuoltoverkoston kapasiteetin riittävyys ei aseta esteitä kunnan kasvulle. Vesihuoltoverkoston kapasiteetin reunaehtoisten selvitystyö viedään loppuun. <ul style="list-style-type: none"> Automaatiouudistus, jonka avulla saavutetaan parempi käyttövarmuus, tietoturva ja tiedon jatkojalostusmahdollisuus. Automaatiouudistus koskee sekä puhtaan veden että jäteveden kokonaisuuksia. Tietojärjestelmäkokonaisuuden virtaviivaistaminen ja käytettävyyden parantaminen kunnan uutta integraatioalustaa ja raportointityökaluja hyödyntäen. Verkkotietojärjestelmä arvioidaan uudelleen yhdessä kunnan järjestelmien kanssa. 	Liikelaitoksen johtaja

Tunnusluku	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liittyneet kiinteistöt, kpl	4 533	4 562	4 720	4 760	4 810
- vuoden aikana liittyneet	43	20	97	40	50
Vedenkäyttäjät (arvio, sis. osuuskunnat)	32 358	32 500	33 000	33 170	33 350
Pumpattu vesimäärä, m ³ /vuosi	1 902 913	1 841 000	1 935 863	1 945 542	1 955 270
- siitä ostoveden osuus, m ³	1 109 301	1 090 000	1 183 863	1 193 542	1 203 270
Myyty vesimäärä, m ³ /vuosi	1 644 416	1 568 000	1 620 267	1 628 368	1 636 510
Laskuttamattoman veden osuus %	13,6 %	15 %	16,3 %	16,3 %	16,3 %
Käsitelty jätevesimäärä, m ³ /vuosi (ostop.)	2 851 097	2 800 000	3 000 000	2 800 000	2 800 000
Laskutettu jätevesimäärä, m ³ /vuosi	1 921 086	1 840 000	1 882 461	1 891 873	1 901 333
Jätevesiverkoston vuotovedet %	33 %	34,3 %	37,3 %	32,4 %	32,1 %
Vesijohtoverkoston pituus km	249,9	253,7	300	305	310
Jätevesiverkoston pituus km	238,7	243,3	295	300	305

Jätevedenpumppaamoiden lkm.	99	103	105	107	109
Saneeraukset					
Vesijohtoverkosto km	3,9	4,5	5	6	7
Jätevesiverkosto km	3,0	3,7	5	6	7
Jätevedenpumppaamot kpl	1	2	5	5	5
Ilmastopäästöt					
CO ₂ -päästöt yhteensä, 1000 kg CO ₂ /v	35	36	36	36	36
CO ₂ -päästöt energiankulutus, 1000 kg CO ₂ /v	0	0	0	0	0
Kokonaisenergian kulutus MWh	2 305	2 500	2500	2500	2500
CO ₂ -päästöt huoltoajot, 1000 kg CO ₂ /v	35	36	36	35	33
Polttoaineen (diesel) kulutus, l	13 417	14 000	14000	13 500	13 000
Henkilöstömäärä					
Vakinaisia	20,5	22	23	24	24
Määräaikaisia	1		4	4	4
Yhteensä	21,5	22	24	24	24

Kirkkonummen Veden tulos- ja rahoituslaskelmat

Tuloslaskelma

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Liikevaihto	9 562 503	10 480 000	11 949 010	12 711 243	13 406 615
Liiketoiminnan muut tuotot	138	0	0	0	0
Muut tuet ja avustukset	1 400	0	0	0	0
Materiaalit ja palvelut	-5 206 532	-5 388 240	-6 106 541	-6 324 194	-6 815 426
Aineet tarvikkeet ja tavarat	-1 967 470	-1 950 000	-2 249 041	-2 417 380	-2 617 823
Palvelujen ostot	-3 239 062	-3 438 240	-3 857 500	-3 906 814	-4 197 603
Henkilöstökulut	-1 423 077	-1 571 136	-1 884 268	-1 903 112	-1 922 147
Palkat ja palkkiot	-1 153 983	-1 268 762	-1 518 482	-1 533 667	-1 549 006
Henkilösivukulut	-269 094	-302 374	-365 786	-369 445	-373 141
Poistot ja arvonalentumiset	-2 263 398	-2 567 261	-2 149 381	-2 547 311	-3 106 001
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 263 398	-2 567 261	-2 149 381	-2 547 311	-3 106 001
Liiketoiminnan muut kulut	-108 410	-127 190	-173 000	-144 430	-145 875
Liikelylijäämä (-alijäämä yhteensä)	562 624	826 173	1 635 820	1 792 196	1 417 166
Rahoitustuotot ja kulut	-15 069	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011
Korvaus peruspääomasta	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011
Muut rahoituskulut	-58	0	0	0	0
Ylijäämä (-alijäämä) ennen satunnaisia eriä yhteensä	547 555	811 162	1 620 809	1 777 185	1 402 155
Ylijäämä (-alijäämä) ennen varauksia yhteensä	547 555	811 162	1 620 809	1 777 185	1 402 155
Poistoeron lisäys tai väh	12 517	20 000	20 000	20 000	20 000
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	560 072	831 162	1 640 809	1 797 185	1 422 155

Rahoituslaskelma

	TP 2023	TA 2024	TA 2025	TS 2026	TS 2027
Toiminnan rahavirta					
Tulorahoitus					
Liikeliikäämä	562 624	826 173	1 635 820	1 792 196	1 417 166
Poistot ja arvonalentumiset	2 263 398	2 567 261	2 149 381	2 547 311	3 106 001
Rahoitustulot ja -menot	-15 069	-15 011	-15 011	-15 011	-15 011
Muut tulorahoituksen korjaavat erät	13 028	0	0	0	0
Investoinnit					
Investointimenot	-6 172 302	-9 050 000	-7 740 000	-8 105 000	-8 760 000
Rahoitusosuudet investointimenoihin	0	0	0	0	0
Toiminnan ja investointien rahavirta	-3 348 321	-5 671 577	-3 969 810	-3 780 504	-4 251 844
Rahoituksen rahavirta					
Muut maksuvalmiuden muutokset					
• Saamisten muutos muilta	-528 464	0	0	0	0
• Saamisten muutos kunnalta (yhdystili)	2 809 194	5 671 577	3 969 810	3 780 504	4 251 844
• Korottomien velkojen muutos kunnalta (liittymismaksut)	0			0	0
• Korottomien velkojen muutos muilta (liittymismaksut)	1 067 591			0	0
Rahoituksen rahavirta	3 348 321	5 671 577	3 969 810	3 780 504	4 251 844
Vaikutus maksuvalmiuteen	0	0	0	0	0

Kirkkonummen Veden investointisuunnitelma 2025–2029

Investointisuunnitelma on laadittu oletuksella, että kaavoitus ja kunnallistekniikan rakentaminen toteutuvat kunnan suunnitelman mukaisesti. Investointien kestäväksi tavoitetasoksi on suunniteltu noin 5 milj. €/v. Vuoden 2025 osalta taso ylittyy jonkin verran johtuen aiempien vuosien investointihankkeiden viivästyksistä esimerkiksi valitusten vuoksi. Maankäyttökorvaukset kattavat osaltaan tätä ylitystä, mutta eivät korvaa täysimääräisesti investointiohjelmasta aiheutuvia kustannuksia. Investointisuunnitelma vuodet 2026–2029 vaikuttavat Kirkkonummen Veden osalta huolestuttavilta, sillä investoinnit ovat näinä vuosina Kirkkonummen Veden osalta yhteensä noin 32 miljoonaa euroa.

Siinä tapauksessa, että aluerakentamisen hankkeet viivästyvät, voidaan investointimäärärahoja siirtää saneerausinvestointeihin. Investointiohjelman esitystapa on rakennettu siten, että suunnitteluhankkeet niputetaan yhdeksi kokonaisuudeksi suunnittelulajeittain. Suunnittelulajeja ovat

- uusien kaavahankkeiden yleissuunnittelukustannukset
- uusien kaavahankkeiden rakennussuunnittelukustannukset
- saneeraushankkeiden rakennussuunnittelukustannukset
- Kirkkonummen Veden omien kohteiden saneerausinvestointien kustannukset

Lisäksi investointiohjelmassa on eritelty selvennyksen vuoksi edelliseltä vuodelta ylivuotisia jatkuvat rakennushankkeet, sillä nämä hankkeet ovat jo käynnissä, eikä niitä voida keskeyttää ilman huomattavia kustannuksia.

Investoinnit on jaettu tarkemmin kutakin investointia kuvaavalla tavalla seuraavan jaottelun mukaisesti:

- asemakaavahankkeiden rakentaminen eli kaavojen toteuttaminen
- verkostojen yhteissaneeraushankkeet kuntatekniikan kanssa
- Kirkkonummen Veden investoinnit

Talousarviovuoden investoinnit ja viiden vuoden investointisuunnitelma on alla esitelty hanketasolla.

Kirkkonummen Veden investointiohjelma 2025–2029	2025	2026	2027	2028	2029
Suunnittelut	-620 000	-570 000	-540 000	-410 000	-275 000
Uusien kaavahankkeiden yleissuunnittelukustannukset	-240 000	-90 000	-190 000	-60 000	0
Gesterby			-30 000	-30 000	
Killinmäki		-40 000	-20 000		
Tolsanportti					
Villa Hagan puisto	-30 000				
kt 51	-10 000				
Kantvikin koulun alue	-10 000				
Jollaranta					
Prikiranta	-30 000				
Pippurniemi	-20 000				
Hupisaari	-20 000				
Jorvaksenkolmio			-40 000	-20 000	
Majvikinportti			-30 000	-10 000	
Masalan asemanseutu (masalantie 2. vaihe)			-40 000		
Sarvvinranta	-20 000				
Tassumäki	-50 000				
Eerikinkartano	-50 000				
Pohjoinen Siikajärvi			-10 000		
Pohjoinen Inkilänportti ja Hammarssinmäki		-50 000			
Peredsinportti			-20 000		
Uusien kaavahankkeiden rakennussuunnittelukustannukset	-150 000	-260 000	-140 000	-90 000	-165 000
Asemakaari 2. vaihe				-20 000	
Gesterby					-50 000
Killinmäki				-50 000	-20 000
Kirkkolaakson kauppakeskus					-15 000
Tolsanportti	-50 000				

Jollaranta					
Prikiranta		-50 000			
Pippurniemi			-40 000		
Hupisaari		-20 000			
Jorvaksenkolmio					-60 000
Majvikinportti					
Sarvikinranta		-30 000			
Tassumäki		-20 000	-40 000		
Eerikinkartano		-60 000			
Pohjoinen Siikajärvi					-20 000
Tallinmäki	-10 000				
Kvis			-60 000		
Pohjois-jorvas	-60 000				
Tolsa-jorvas jk+pp				-20 000	
Rovastinpuisto					
Mustikkarinne	-30 000	-30 000			
Veikkolanpuro II		-40 000			
Turuntie 125		-10 000			
Saneeraushankkeiden rakennussuunnittelukustannukset	-120 000	-110 000	-100 000	-150 000	0
Villa Hagan puisto		-50 000			
Kantvikin koulun alue		-20 000			
Masalan asemanseutu (Masalantie 2.vaihe)				-50 000	
Masalantie 3.vaihe					
Brissaksentie	-40 000				
Ristikalliontie, Rajakalliontie ja Sirkkutie	-50 000				
Paadistenkaari, Munkinmäentie			-50 000		
Neidonkaari			-50 000		
Frännäsintie- Hulluksentie- Kapteeninpolku				-50 000	
Lindalintie				-50 000	
Kotiniityrinne, Kotiniityntie		-40 000			
Länsilenkki	-20 000				
Kiilakallio	-10 000				
Kirkkonummen Veden omien saneeraussuunnittelukustannukset	-110 000	-110 000	-110 000	-110 000	-110 000
Omat verkostosuunnittelut	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000	-60 000
JVPt	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000	-30 000
Laitokset	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Pienet ennakoimattomat suunnittelukohteet	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000	-5 000
Investointikohteiden kustannukset	-5 500 000	-6 250 000	-6 850 000	-5 100 000	-7 000 000
Edelliseltä vuodelta ylivuotisina jatkuvat rakennushankkeet	-1 050 000	-200 000	0	0	0
Sarvikinportti	-200 000				
Kolabacken	-500 000				
Sokeritehtaantie	-100 000	-200 000			
Masalanportti 2. vaihe	-50 000				
Veikkola, alue 12	-200 000				
Asemakaavahankkeiden rakentaminen	-2 750 000	-4 750 000	-5 000 000	-3 600 000	-5 400 000
Asemankaari, 2.vaihe					-200 000
Tolsanportti		-1 000 000			
Prikiranta			-1 500 000		
Jollaranta					
Pippurniemi					-500 000
Hupisaari			-200 000		
Jorvaksenkolmio					-1 500 000
Majvikinportti					
Sarvikinranta				-200 000	-200 000
Tassumäki				-2 000 000	

Eerikinkartano			-800 000	-500 000	
Pohjoinen Siikajärvi kt 50, vaihe 1				-200 000	-1 000 000
Läntinen Gesterby	-500 000	-500 000			
Tallinmäki	-750 000	-750 000			
Tolsanmäki	-1 500 000	-500 000			
Kvis 1. vaihe					
Kvis 2. vaihe					
Pohjois-Jorvas 1. vaihe			-500 000	-500 000	
Pohjois-Jorvas 2. vaihe					-500 000
Mustikkarinne		-2 000 000	-1 000 000	-100 000	
Rovastinpuisto				-100 000	
Tolsa-Jorvas jk+pp					-1 500 000
Veikkolanpuro II			-1 000 000		
Verkostojen yhteissaneeraushankkeet kuntatekniikan kanssa	-1 700 000	-1 300 000	-1 850 000	-1 500 000	-1 600 000
Villa Hagan puisto			-1 000 000	-1 000 000	
Masalan asemanseutu (Masalantie 2. vaihe)					-800 000
Kantvikin koulun alue			-50 000		
Kirkkonummentie ja Överbyntie	-800 000	-200 000			
Brissaksentie			-300 000		
Ristikalliontie			-500 000		
Munkinmäentien saneeraus	-500 000	-500 000			
Veikkola, alue 18 (Paasitie)	-200 000				
Veikkola, alue 18 (Impivaarantie, Männistöntie)		-600 000			
Neidonkaari				-300 000	
Frännäsintie- Hulluksentie- Kapteeninpolku					-200 000
Kotiniitynrinne				-200 000	
Lindalintie					-600 000
Länsilenkki	-200 000				
Kirkkonummen Veden investoinnit	-1 620 000	-1 285 000	-1 370 000	-1 140 000	-1 010 000
Veikkolan VT	-100 000				
JV saneeraukset	-50 000	-100 000	-100 000	-370 000	-370 000
Pumppaamosaneeraukset	-40 000	-50 000	-50 000	-70 000	-70 000
Linjapumppaamojen saneeraukset	-1 000 000	-500 000	-1 000 000	-200 000	
VJ saneeraukset	-50 000	-100 000	-100 000	-370 000	-370 000
Pienet muutokset	-20 000	-25 000	-40 000	-80 000	-80 000
Meikon saneeraus	-20 000	-30 000	-30 000	-30 000	-100 000
Vedenottamoiden saneeraus					
Luoman runkovesijohdon saneeraus ja paineviemäriin rakentaminen					
Luoman runkovesijohdon saneeraus ja paineviemäriin rakentaminen, korvaus johtosiirrosta					
Etäluenta	-40 000	-40 000	-50 000	-20 000	-20 000
Mitta-asetat		-140 000			
Automaatioprojekti	-300 000	-300 000			
Yhteensä	-7 740 000	-8 105 000	-8 760 000	-6 650 000	-8 285 000

Liitteet

Avustukset toimialoittain

Yhteiset palvelut	TP 2023	TA2024	TA2025
Kunnanhallitus			
Maahanmuuttajien integroinnin järjestäminen	30 000	30 000	35 000
Vesihuoltoavustukset	111 719	116 000	55 000
Kesätyöllistämissetelit	42 300	75 000	45 000
Muut avustukset	9 748	60 000	60 000
Yhteensä	193 767	281 000	195 000
Sivistyksen toimiala			
Sivistys- ja vapaa-aikalautakunta			
Toiminta-avustus	292 914	333 883	333 883
Suomenkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta			
Toiminta-avustus	30 600	30 800	30 800
Ruotsinkielinen kasvatus- ja koulutuslautakunta			
Toiminta-avustus	7 650	8 981	8 981
Yhteensä	331 164	373 664	373 664
Yhdyskuntatekniikan toimiala			
Rakennus- ja ympäristölautakunta			
Ympäristönsuojelu	30 000	30 000	90 000
Yhdyskuntatekniikan lautakunta			
Yksityistieavustukset	159 810	165 000	165 000
Talkooavustukset	35 991	50 000	50 000
Sopimuspalokuntien tukeminen	29 807	30 000	30 000
Yhteensä	255 608	275 000	335 000
Vesi-liikelaitos			30 000
Avustukset yhteensä	780 539	929 664	933 664